

T. C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

EVİLİ KADINLARIN PSİKOLOJİK İSTİSMAR PROFİLLERİNİN
TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI VE SPİRİTÜEL İYİ
OLUŞLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Berra KEÇECİ
(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul, 2018

T. C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

EVİLİ KADINLARIN PSİKOLOJİK İSTİSMAR PROFİLLERİNİN
TOPLUMSAL CİNSİYET ALGILARI VE SPİRİTÜEL İYİ
OLUŞLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Berra KEÇECİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Prof. Dr. Halil EKŞİ

İstanbul, 2018

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.**

© 2018

ONAY

Berra Keçeci tarafından hazırlanmış olan
Evlilik Kadınların Psikolojik İstismar Profillerinin
Toplumsal Cinsiyet Algıları ve Spiritüel İyi Oluşları
Araştırması İncelemesi
konulu bu çalışma, 25.07.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri
tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

TEZ DANIŞMANI	Prof. Dr. Halil Ekşi
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Dr. Ahmet Şirin
JÜRİ ÜYESİ	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Özgenel

ÖZGEÇMİŞ

2007-2011 İstanbul Vali Muammer Güler Anadolu Öğretmen Lisesi

2012-2016 İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

2016-... Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans programı

2017-... Adalet Bakanlığı, Pedagog

İLETİŞİM BİLGİLERİ

e-posta: berrakececi@gmail.com

ÖNSÖZ

Kadınların evliliklerinde eşlerinden gördükleri kötü muameleler tek bir nedene bağlı olarak ortaya çıkmamakta, kadınların kendilerin toplumda kendilerini nasıl konumlandıkları ve öznel iyi oluşları önem kazanmaktadır. Literatür incelendiğinde kadınların psikolojik istismara uğramalarında toplumsal cinsiyetlerini nasıl algıladıkları ve spiritüel açıdan kendini değerlendirmelerinin bir arada göz önünde bulundurulduğu çalışma örneklerine rastlanmamıştır.

Bu çalışmada kadınların psikolojik istismar profillerinin değerlendirilmesinde toplumsal cinsiyet algılarının ve spiritüel iyi oluşlarının etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda araştırmacılar ve psikolojik danışma alanında çalışanlar için birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Yüksek lisans döneminin başından itibaren her zorlukta, soru işaretimde danışabildiğim tez döneminde de desteğini ve engin bilgisini esirgemeyen çok değerli tez danışmanın Prof. Dr. Halil EKŞİ'ye çok teşekkür ederim. Benim için oldukça zorlu geçen bir dönemde kendisiyle akademik çalışma yapmış olmak her zaman en büyük şansım oldu. Tez savunma jürimde yer alan değerli hocalarım Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN ve Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL'e bu inceliklerinden ötürü teşekkür ederim. Verilerin analizinde ve tezle ilgili diğer süreçlerde yardım ve ilgilerinden ötürü Arş. Gör. Nesrullah OKAN'a teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca yol göstermiş, bana değer katan ilkokuldan üniversiteye tüm öğretmen ve hocalarıma teşekkür ederim.

Tez döneminin başlangıcından itibaren yanımda olan, veri toplama sürecinde yardımcı olan, ilgi ve desteğini esirgemeyen ismini saymadığım tüm arkadaşlarıma ve katkı sunan herkese çok teşekkür ederim. Desteğini ve sevgisini daima hissettiğim sevgili dostum Işıl DURGAN'a teşekkür ederim.

Her koşulda ve durumda arkamda güç olduklarını bildiğim, yolda yalnız olmadığımı defalarca hissettiren ailem; annem, babam, ağabeyim Furkan ve kardeşim Mehmed'e teşekkür ederim.

Berra Keçeci
İstanbul, 2018

ÖZET

Bu araştırmada evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları ile spiritüel iyi oluşlarının psikolojik istismar profillerini ne düzeyde yordadığı incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini birlikteliği halen devam eden ve boşanma davası aşamasında olan 306 kadın oluşturmaktadır. Araştırmada ayrıca kadınların toplumsal cinsiyet algıları, spiritüel iyi oluşları ve psikolojik istismar profilleri bazı demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Duyan ve Altınova (2013) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Ekşi ve Kardaş (2017) tarafından geliştirilen Spiritüel İyi Oluş Ölçeği ve Sackett ve Saunders (1999) tarafından geliştirilen ve Boyacıoğlu, Erdugan ve Uysal (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Psikolojik İstismar Profili ölçeği ile araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma örneklemini kartopu ve kolay örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmada; betimsel analizler, bağımsız grup t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi Doğrusal Regresyon analizi ve Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) uygulanmıştır. Elde edilen veriler bilgisayarda “SPSS for Windows 24.0” ve “AMOS” programında çözümlenmiş, manidarlıklar minimum $p < ,05$ düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve ulaşılan bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırma sonucunda; toplumsal cinsiyet algısı ile spiritüel iyi oluş arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu, toplumsal cinsiyet algısı ile aşkınlık arasında negatif yönde, uyum puanları arasında pozitif yönde, toplumsal cinsiyet algısı ile anomi puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Toplumsal cinsiyet algısı ile psikolojik istismar profili arasında negatif yönde düşük düzeyde, toplumsal cinsiyet algısı ile kıskançlıkla kontrol arasında negatif yönde; toplumsal cinsiyet algısı ile ihmal etme puanları arasında negatif yönde; toplumsal cinsiyet algısı ile alay etme puanları arasında negatif yönde; toplumsal cinsiyet algısı ile davranış eleştiri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki

bulunmaktadır. Spiritüel iyi oluş ile psikolojik istismar profili açısından istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Toplumsal cinsiyet algısı ile psikolojik istismar profili arasında yapılan doğrusal regresyon analizi sonrasında psikolojik istismar profiline ait varyansın %12,7'sinin toplumsal cinsiyet algısı ile açıklanmakta olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Yapılan yapısal eşitlik modeline göre kadınların toplumsal cinsiyet algıları psikolojik istismar profillerini yordamaktadır. Spiritüel iyi oluşları toplumsal cinsiyet algıları ile pozitif ilişkili olup psikolojik istismar profilleri istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Araştırma sonucunda eğitim seviyesi yüksek, çekirdek aile yapısında, büyükşehirde yaşamının çoğunluğunu geçiren, eşleriyle flört ederek tanışan, evlilik süresi kısa olan kadınların toplumsal cinsiyet algılarının daha olumlu olduğu, boşanma sürecinde ve birlikteliği devam eden kadınların algı düzeyleri arasında bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Spiritüel iyi oluşlarının yaşamlarının çoğunu geçirdikleri ve yaş gruplarına göre farklılık gösterdiği, mevcut birliktelik durumları, eğitim düzeyleri ve tanışma şekilleri açısından bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Evli kadınların psikolojik istismara maruz kalma sıklıklarının eğitim seviyeleri, eşlerinin eğitim düzeyi ve gelir düzeyleri düştükçe arttığı, boşanma aşamasında olan kadınların daha sık istismar davranışlarına maruz kaldığı, geniş ailelerde yaşayan, aileler aracılığıyla eşleriyle tanışan kadınların daha sık psikolojik istismar davranışlarına maruz kaldığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet algısı, psikolojik istismar, spiritüel iyi oluş,

ABSTRACT

In this study, it was investigated to what extent gender perceptions and spiritual well-being of married women were predicted psychological abuse profile. The sample of the study is composed of 306 women who are still together and who are in the process of divorce. The research also examined the perceptions of gender perceptions, spiritual well being and psychological abuse profiles of women according to some demographic variables. The Gender Perception Scale developed by Duyan and Altınova (2013) and Spiritual Well-being Scale developed by Ekşi and Kardaş (2017) and Psychological Abuse Profile developed by Sackett and Saunders (1999); adapted to Turkish by Boyacioglu, Erdugan and Uysal (2016) and the personal information form prepared by the research were used. Relational search model was used in the research. The research sample was determined by snowball and easy sampling. In the study; descriptive analysis, independent group t test, one way analysis of variance (ANOVA), Pearson Product Moment Correlation analysis and Linear Regression analysis and Structural Equation Model (SEM). The results were analyzed on the computer under the "SPSS for Windows 24.0" program and "AMOS" and the scores were tested at a minimum $p < .05$ level. Other levels of significance were also specified and the findings were presented in tables for the purposes of the research.

As a result of the research; we found that there is a meaningful relationship between gender and spiritual well-being at a low level, negative correlation between gender and transcendence, positive correlation between gender sensitivity and gender sensitivity, and negative correlation between gender and anomie scores. The negative relationship between gender perception and psychological abuse profile at low level, gender perception between jealousy and control; Negative between gender perception and neglect scores; Negative between gender perception and ridicule scores; there is a significant negative correlation between gender perception and behavioral criticism. There was no statistically significant relationship between spiritual well-being and psychological abuse profile. After linear regression analysis between gender and

psychological abuse profile, it was found that 12.7% of variance of psychological abuse profile is explained by gender perception.

According to the model of structural equality, women's gender perceptions are predict psychological abuse profiling. Spiritual well-being was positively associated with gender perceptions, and psychological abuse profiles were not statistically significant.

As a result of the research, it was determined that gender perceptions were more positive for women with a high educational level, a nuclear family structure, a majority of life in metropolitan cities, women who met with flirting with their spouses and who had a short marriage, and that there was no difference between the levels of women in the process of divorce and women. spiritual well-being has not a differs according to age groups, coexistence, education levels and modes of dating. It has been found that the frequency of psychological exploitation exposure of married women is higher than that of their spouses, the level of education and income of their spouses is lower, the women who are divorced more frequently, and the women who live in larger families and meet their spouses through their families have been exposed to psychological abuse more frequently.

Key Words: Gender, gender perception, psychological abuse, spiritual well-being

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xix
KISALTMA VE SEMBOLLER.....	xx
BÖLÜM 1: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç	5
1.2.1. Alt Amaçlar	6
1.3. Önem.....	7
1.4. Sayıtlar.....	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar	8
BÖLÜM 2: KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Toplumsal Cinsiyet	10
2.1.1. Toplumsal Cinsiyet Kuramları.....	11
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	13
2.1.3. Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları.....	15
2.2. Spiritüalite	17

2.2.1. Spiritüalite ve Din	18
2.1.2. Spiritüel İyi Oluş	19
2.3. Kadına Yönelik Şiddet.....	20
2.3.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri.....	22
2.3.2. Psikolojik İstismar	25
2.4. Toplumsal Cinsiyet, Spiritüalite ve Kadına Yönelik İstismara Bakış	27
BÖLÜM 3: YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırma Modeli.....	30
3.2. Evren ve Örneklem	31
3.3. Veri Toplama Araçları	31
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	31
3.3.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği.....	31
3.3.3. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği	32
3.3.4. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği	32
3.4. Verilerin Toplanması.....	33
3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	33
BÖLÜM 4: BULGULAR	36
BÖLÜM 5: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	80
5.1. Sonuç	80
5.1.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı Puanlarına Yönelik Sonuçlar	80
5.1.2. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarına Yönelik Sonuçlar	82
5.1.3. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarına Yönelik Sonuçlar.....	83
5.1.4. Araştırılan Değerlerin Korelasyonel İlişkilerine Yönelik Sonuçlar.....	85
5.1.5. Araştırılan Değerlerin Yordanmasına Yönelik Sonuçlar	86

5.1.6. Toplumsal Cinsiyet Algısı, Spiritüel İyi Oluş ve Psikolojik İstismar Profili Değişkenlerine İlişkin Path Modeli Sonuçları.....	86
5.2. Tartışma.....	86
5.3. Öneriler.....	96
KAYNAKÇA.....	97
EKLER.....	116
Ek 1:.....	116
Ek 2:.....	117
Ek 3:.....	118
Ek 4:.....	119

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	36
Tablo 4.2. Eş Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	36
Tablo 4.3. Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	36
Tablo 4.4. Eş Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	36
Tablo 4.5. Evlilik Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	37
Tablo 4.6. Evlilik Yaşı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	37
Tablo 4.7. Eş Evlilik Yaşı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	37
Tablo 4.8. Evlilik Süresi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	37
Tablo 4.9. Mevcut Çalışma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri .	38
Tablo 4.10. Eşlerin Mevcut Çalışma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	38
Tablo 4.11. Gelir Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	38
Tablo 4.12. Eşlerin Gelir Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	38
Tablo 4.13. Tanışma Şekli Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	39
Tablo 4.14. Aile Tipi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	39
Tablo 4.15. Çocuk Sayısı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	39
Tablo 4.16. Yaşam Yeri Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	40
Tablo 4.17. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği İçin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri	40
Tablo 4.18. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği İçin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri.....	40
Tablo 4.19. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği İçin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri	41
Tablo 4.20. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	41

Tablo 4.21. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	42
Tablo 4.22. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	42
Tablo 4.23. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Kıskaçlıkla Kontrol Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	43
Tablo 4.24. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği İhmal Etme Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	43
Tablo 4.25. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Alay Etme Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.26. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Davranış Eleştiri Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	45
Tablo 4.27. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	45
Tablo 4.28. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	46
Tablo 4.29. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları.....	46
Tablo 4.30. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Eş Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	47

Tablo 4.31. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	47
Tablo 4.32. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Eş Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Sidak Testi Sonuçları	48
Tablo 4.33. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	48
Tablo 4.34. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	49
Tablo 4.35. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları	50
Tablo 4.36. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	51
Tablo 4.37. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	51
Tablo 4.39. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	52
Tablo 4.40. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	53
Tablo 4.41. Toplumsal Cinsiyet Algısı Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları	53
Tablo 4.42. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	54

Tablo 4.43. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	54
Tablo 4.44. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	55
Tablo 4.45. Toplumsal Cinsiyet Algısı Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.46. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	56
Tablo 4.47. Spiritüel İyi Oluş Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	56
Tablo 4.48. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Sidak Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.49. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	58
Tablo 4.50. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	58
Tablo 4.51. Spiritüel İyi Oluş Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	59
Tablo 4.52. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları.....	59
Tablo 4.53. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	60

Tablo 4.54. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	60
Tablo 4.55. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	61
Tablo 4.56. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	61
Tablo 4.57. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları.....	62
Tablo 4.58. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	62
Tablo 4.59. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	63
Tablo 4.60. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	63
Tablo 4.61. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları.....	64
Tablo 4.62. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	65
Tablo 4.63. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	65
Tablo 4.64. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları	66

Tablo 4.65. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	66
Tablo 4.66. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	67
Tablo 4.67. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları.....	67
Tablo 4.68. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	68
Tablo 4.69. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	68
Tablo 4.70. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	69
Tablo 4.71. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları	69
Tablo 4.72. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	70
Tablo 4.73. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	70
Tablo 4.74. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Kıskançlıkla Kontrol Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	71

Tablo 4.75. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği İhmal Etme Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	72
Tablo 4.76. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Alay Etme Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	72
Tablo 4.77. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Davranış Eleştiri Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	73
Tablo 4.78. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	73
Tablo 4.79. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi	74
Tablo 4.80. Psikolojik İstismar Profili Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları.....	74
Tablo 4.81. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	75
Tablo 4.82. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları	75
Tablo 4.83. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları	76
Tablo 4.84. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları	76

Tablo 4.85. Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden Alınan Puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	77
Tablo 4.86. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarını Yordama Düzeyine İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	77
Tablo 4.87. Standart Uyum İyiliği Ölçütleri ve Araştırma Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	79

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1. Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı, Spiritüel İyi Oluş ve Psikolojik İstismar Puanları Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli.....	78
---	----

KISALTMA VE SEMBOLLER

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM 1: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Kadına yönelik şiddet; bireyin yalnızca kadın olmasından dolayı yöneltilen kamusal veya özel alanda karşılaştığı keyfi olarak özgürlükten mahrum edildiği, kısıtlandığı, psikolojik, ekonomik, fiziksel ve cinsel acı verme davranışları veya bunların tehdidini içeren tüm söz, tavır ve davranışlardır (Birleşmiş Milletler, 1993).

Kadın toplumun temel çekirdeği aileden, siyasal yaşama, akademik camiadan iş hayatına toplumun bütün katmanlarında var olmakta ve pek çok zaman yalnızca kadın olduğu için pek çok olumsuz duruma maruz kalmaktadır. Kadınlar çoğunlukla aile içi şiddete maruz kalmaktadırlar (Güler, Tel ve Özkan-Tuncay, 2005; Başar ve Demirci, 2015; Temiz vd., 2014; Dünya Sağlık Örgütü [WHO], 2002). Kadınlar aile içerisinde ve kadına yönelik şiddette en çok eşlerinden şiddet görmektedirler (Aile Araştırma Kurumu, 1995; Heise, Ellsberg ve Gottmoeller, 2002; T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2009; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009; Subaşı ve Akın, 2003; WHO, 2005). Kadınların eş/partnerlerinden gördükleri şiddet fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik boyutların en az biri veya birkaçı şeklinde olabilmektedir (Aksakal ve Atasayar, 2011; Akkaş ve Uyanık, 2016; Marshall, 1996; Montgomery vd., 2015; Pico-Alfonso, Garcia-Linares, Celda-Navarro, Blasco-Ros, Echeburúa ve Martinez, 2006; Şimşek, Kara, Ersin, Ökten ve Yıldırımkaaya, 2016; Temiz vd., 2014; WHO, 2005).

Şiddetin tanımlanmasında öncelikle akla fiziksel şiddet gelse de (Atila-Demir ve Nam, 2014) diğer şiddet türleri de azımsanmayacak derecede yaşanmaktadır (Basile, Arias, Desai, ve Thompson, 2004; Bayer, 2013; Güler, Tel ve Özkan-Tuncay, 2005; Temiz vd., 2014; Van Der Veur, Ohana, Titley, Buldioski ve Schneider, 2007; Yaman-Efe ve Ayaz, 2010). Psikolojik şiddet en sık karşılaşılan şiddet türü olmaktadır (Dönmez, 2008; Gülmez, 2014; Ishida, Stupp, Melian, Serbanescu ve Goodwin, 2010; Mechri, Jellali ve Gataa, 2015; Sucu, 2007; Öyekçin, Yetim ve Melih Şahin, 2012; Yörük, 2010). Eş/partnerden görülen şiddet türlerinden psikolojik istismar kapsamı ve içerik

bakımından sınırlandırılması ve tanımlanması en güç istismar türüdür (Follingstad, 2011). Bireyin kendisine veya yakınlarına zarar vermeyi içeren, hal ve hareketlerini kısıtlayan ve kendisine ilişkin algısını zedeleyen eylemler psikolojik istismar içerisinde yer almaktadır. Psikolojik istismar alay, kısıtlama, zarar vermekle tehdit etme (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause ve Polek, 1990), eleştirme, başlarının yanında küçük düşürme, katı cinsiyet rolleri yükleme, kontrol etme, duygu ve davranışları manipüle etme, kontrol etmeyi içeren sözlü ve fiziksel eylemler olarak ele alınmaktadır (Follingstad, 2011). Dünya Sağlık Örgütü (2005), 10 farklı ülkede 24 bin kadınla gerçekleştirdiği aile içi şiddet araştırmasında, duygusal istismarı partner tarafından kişinin kendisini kötü hissettirilmesi, başkaları önünde küçük düşürülmesi, korkutulması veya doğrudan tehdit edilmesi eylemlerinden; araştırma grubundaki kadınların %20 ila %75'inin son 12 ayda bu tür davranışlardan en az birine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Aynı verilerde kadınların eşleri tarafından arkadaş ve aileyle iletişimin kısıtlanması, nerede olduğunu bilmek ve sağlık hizmetlerine ulaşımını bilmek gibi kontrol edici davranışlara da maruz kaldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Spiritüel bireyin yaşam boyu kendisi ve diğer insanlarla ilişkileri sonucunda edindiği bilgi ve deneyimleriyle yaşamı anlamlandırma ve kabul etme arayışıdır (Çetinkaya, Altundağ, Azak 2007). Spiritüel durumu birey; farklı nesnelere, alanlar üzerinden tanımlayabilir, tanrı inancından bağımsız olarak spiritüel bir yaşam sürdürebilir (Hiçdurmaz ve Öz, 2013). Spiritüelite kişiye özgü, içten ve kişiseldir (Unruh,1997). Patneaude (2003), spiritüelitenin çok boyutlu bir yapı olduğunu; spiritüelite, spiritüel iyilik ve spiritüel iyi oluş gibi çeşitli bağlamlarda kullanıldığını ve bireye ait evrensel bir deneyim, anlam, amaç, değerler ve inançlardan oluştuğu, bireyin kendisinin, başkalarının ve daha üst bir insanın dâhil olduğu bir ilişkiyel doğası olduğuna dair yaygın bir inanç olduğunu belirtmektedir (aktaran Ekşi ve Kardaş, 2017). Özetle spiritüelite bireyin kendisini ve yaşamı anlamasını; onlara çeşitli anlamlar atfetmesini sağlayan değer yaratma olgusudur.

WHO (1998), raporunda bireyin spiritüel sağlık durumunun genel sağlıkta önemli bir yeri olduğunu belirtmektedir. Adams, Bezner ve Steinhardt (1997), iyi oluşu; bireyin fiziksel, sosyal, psikolojik, duygusal, entelektüel ve spiritüel boyutlar açısından tutarlı

ve denge olması olarak tanımlar. Bu boyutların birbiriyle etkileşimde ve yeterli düzeyde olduğu bir çemberde daralmalar yaşandıkça denge bozulur ve birey iyi oluşan hastalıklara doğru geçer. Bireyin spiritüel açıdan iyi oluşu genel sağlığını da etkilemekte bu anlamda spiritüel olarak kendisini nasıl hissettiği yaşamdaki diğer bileşenler için de önem kazanmaktadır. Spiritüel iyilik halinde olmak ise bireyin spiritüel gelişime açık ve hazır halde olmasıdır (Kardaş, 2017). Egan ve Delaat (1994), spiritüel iyi oluşun bireyin kendisiyle, başkalarıyla ve yaratılışla bağlantılı olmanın bir işlevi ve bireyin gerçek benliğini daha büyük bir varlıkla bütünleştirmektedir (aktaran Unruh, 1997).

İhtiyaçlar hiyerarşisi kuramını oluşturan Maslow spiritüalitenin insan yaşamının tamamlayıcı bir parçası olduğunu ifade eder. Ona göre piramidin en üstünde yer alan kendini gerçekleştiren kişiden de farklı olarak aşkın kişidir ve karakteristik olarak dünyaya daha bütüncül bakar, doğal yaşama önem verir ve deneyimlere, doğruluğa ve iyiliğe daha fazla motivedir (Chandler, Holden ve Kolander, 1992). Yapılandırdığı bu din anlayışını iki boyutta ele almış ve dinin ibadet ve organize yönüyle, mistik ve özünü kavrayan spiritüel yönünü ayrı kavramlar olarak ifade etmiştir (Parsons, 2013).

Spiritüel deneyimler de olmak üzere insanlığın tüm bilgisi ve deneyimi, kültürde sanatta ya da sembolik öğelerde dil olarak paylaşılacak ve ifade edilecektir (Tisdell ve Tolliver, 2001). Dolayısıyla kültüre katılan her öge gibi spiritüalite de bireysel algılamalarda önemli bir konuma yerleşmektedir.

Toplumsal cinsiyet kavramı bireyin kendi cinsiyetini bireysel ve toplumsal noktada nerede gördüğünü anlamasını sağlayan önemli bir yer tutmaktadır. Oakley (1972), cinsiyet (sex) kavramıyla kadın erkek arasındaki biyolojik farklılıkları açıklarken toplumsal cinsiyet (gender) kavramıyla kadın ve erkek arasındaki toplumsal açıdan yaşanan eşitsizlik ve ayrımları ifade etmiştir (aktaran Delphy, 1993). Toplumsal cinsiyet bir kültürün içerisinde kazanılan kadın ve erkek olmaya ait özelliklerdir (Altınova ve Duyan, 2013; Terzioğlu ve Taşkın 2008). Cinsiyet biyolojik yapıyla birlikte ortaya çıkarken toplumsal cinsiyet sosyal yapı ve kültürle ortaya çıkmakta ve değişmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013). Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları birlikte düşünüldüğünde toplumun bireylerden cinsiyetlerine uygun olduklarını düşündükleri

beklenti ve inançlar oluşmaktadır. Bu beklenti ve inançlar dünya genelinde özünde benzer özellikler gösterse de kültürden kültüre ve toplumda zaman içerisinde yaşanan sosyal, ekonomik ve siyasal yapılanmalara göre değiştiği noktalar olabilmektedir (Alptekin, 2011; Gündüz-Kalan, 2010; Günay ve Bener, 2011). Toplumsal cinsiyet rolleri ise toplumların toplumsal cinsiyetlerine uygun olarak bireylerden beklentilerini içeren kalıpyargılardır (Altınova ve Duyan, 2013; Vefikuluçay, Zeyneloğlu Eroğlu ve Taşkın, 2007). Cinsiyet önyargıları iki cinsin birbirinden ayrıldığı noktalara, cinsiyetlere ayrı ayrı yüklenen rol ve sorumluluklara, cinsiyete özgü ifade edilen durumlara ilişkin inançlardır (Vatandaş, 2007). Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları, toplumsal cinsiyet beklentilerini meydana getirir ve bu beklentiler bireylerin diğerlerine ilişkin algısında filtre görevi görürler (Altınova ve Duyan, 2013). Toplumların uzun yıllar boyunca oluşturdukları bu değer ve yargılar bireylere toplumsal cinsiyet rolleri yüklemekte bu rollerin gelecek nesillere de aktarılarak devamlılığı sağlanmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rollerine yüklenen yargılar kadın ve erkeklerden belli davranışları göstermesini beklemektedir (WHO, 2009). Buna göre toplumlarda kadınların ev işleri ve çocuk bakımını üstlenmeleri (WHO, 1998), geç saatlerde sokağa yalnız çıkmamaları, evlenmeden cinsel ilişki yaşamamaları, yaşadıkları şiddete sessiz kalmaları gibi roller yüklemektedir (Vefikuluçay-Yılmaz, Zeyneloğlu, Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu, 2009). Kadın ve erkeğe biçilen bu toplumsal cinsiyet rolleri kadını itaatkâr ve pasifize rollerle (Bingöl, 2014) ifade ederken erkeği daha güçlü ve baskın tasvir eder. (Vatandaş, 2007). Toplumsal cinsiyette var olan bu asimetrik denge kadınların aleyhine olmakta; cinsiyetteki eşitsizlikler namus cinayetleri (Yurdakul ve Korteweg, 2013), sağlık imkânlarına ulaşım (Akın, 2007; Şimşek, 2011; WHO, 2005), kadına yönelik, ekonomide, aile içinde, sosyal yaşamda hatta savaş ve çatışma durumlarında dahi fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet biçiminde kadınların doğrudan yaşamını dahi tehdit eden durumları ortaya çıkartmaktadır (Atila-Demir ve Nam, 2014; Aşkın ve Aşkın, 2017; Gökkaya, 2011; Zara-Page ve İnce, 2008, WHO, 2014). Kadının toplumsal cinsiyeti dolayısıyla yaşadığı bu ayrımcı muamele ve anlayışlar toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortaya çıkarmaktadır (Demirgöz-Bal, 2014). Günümüzde yaşanan hızlı değişiklikler ve modern çağın getirileri ile bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine

bakış açıları da değişmekte veya yön değiştirmektedir (Erdoğan, 2016; Öngen ve Aytaç; 2013; Zöhre-Türkmenoğlu ve Vefikuluçay-Yılmaz, 2018).

Günümüzde kadın artık yalnızca aile içerisinde değil, eğitim, çalışma ve sosyal yaşamın her basamağında yer almaktadırlar. Kadınların hayatın her alanında erkekler kadar yer alma mücadelesi içerisinde maruz kaldığı tüm davranışsal ve tutumsal ayrımcılıklar kadınlar için yeni bir mücadele alanı olarak karşısına çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddet tüm dünyada giderek artan ve yükselen bir hızla artmaktadır. Durumu ortaya koyan çalışmaların yalnızca resmi rakamlar olduğu göz önünde bulundurulduğunda durumun vahameti daha da anlaşılmaktadır. Kadınlar şiddetin pek çok boyutunu yaşamaktadırlar. Aynı hayatı paylaşan eşlerin birbirlerine karşı davranış ve tavırları da evlilik birliğini ve bireysel ruhsal durumlarını oldukça etkilemektedir. Psikolojik istismar geniş bir skalada yer almakta bu da maruz kalma olasılığını oldukça arttırmaktadır.

Kadına yönelik şiddet sebepleri, sonuçları ve yarattığı etkilerle dünya genelinde giderek önemi artan ve üzerinde durulan bir konu haline gelmektedir. Kadınların karşı karşıya geldiği tüm bu şiddet eylemleri yalnızca kendilerini değil ilişkili olduğu diğer bireylerin ve buldukları toplumların da gelişimini etkilemektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddet ülkemizde ve dünyada hukuki bir durum olarak ele alınmakta ve durumu tanımlama ve önlemeye yönelik çalışmalar büyük önem kazanmaktadır.

Kadınların eşleri tarafından maruz kaldıkları psikolojik istismar davranışları ve bunları yaşama sıklıkları toplumdaki konumlarına ilişkin algıları ve spiritüel iyi oluşları açısından incelenmiştir. Araştırmanın temel problem cümlesi ‘Evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları ve spiritüel iyi oluşları psikolojik istismar profillerini yordamakta mıdır?’ şeklinde belirlenmiştir. Bu genel çerçeve içerisinde aşağıdaki soruların cevapları verilmeye çalışılmıştır:

1.2. Amaç

Araştırmanın temel amacı evli kadınların psikolojik istismar profilleri toplumsal cinsiyet algıları ve spiritüel iyi oluşları bağlamında incelenmiştir. Araştırmada;

kadınların spiritüel iyi oluşlarının ve toplumsal cinsiyet algısı düzeylerinin maruz kaldıkları psikolojik istismarı yordama gücü ve demografik değişkenlere (yaş, eğitim düzeyi vb.) göre farklılaşıp farklılaşmadığı da sınınanmıştır. Bu genel çerçevede içerisinde aşağıdaki soruların cevapları verilmeye çalışılmıştır:

1.2.1. Alt Amaçlar

Evli kadınların;

1. Toplumsal cinsiyet algısı,
2. Spiritüel iyi oluş,
3. Psikolojik istismar profili düzeyleri nedir?
4. Toplumsal cinsiyet algısı yaş, eğitim düzeyi, mevcut evlilik durumu, eşlerinin yaşı, evlilik süresi değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
5. Spiritüel iyi oluş düzeyleri yaş, eğitim düzeyi, mevcut evlilik durumu değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?
6. Psikolojik istismar profili düzeyleri yaş, eğitim düzeyi, mevcut evlilik durumu, eşlerinin yaşı, evlilik süresi, eşlerinin eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
8. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği puanları ile Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
9. Toplumsal cinsiyet algısı puanları psikolojik istismar profili puanlarını yordamakta mıdır?
10. Spiritüel iyi oluş puanları psikolojik şiddet profili puanlarını yordamakta mıdır?
11. Spiritüel iyi oluş ve toplumsal cinsiyet algısı puanları psikolojik şiddet profili puanlarını yordamakta mıdır?

1.3. Önem

Psikolojik istismar bireyin ruh sağlığını ve iyi oluşunu hedef alan doğrudan veya manipülatif tavır ve davranışlarla maruz bırakıldığı bir şiddet türüdür. Kadınlar eşleri tarafından bilinçli olarak veya farkına varmadan toplumsal öğretiler, duygusal ilişkiler aracılığıyla psikolojik olarak bastırılmakta ve yıpratılmaktadır. Sevgi kaynaklı olduğu düşünülen pek çok davranış aslında bir sonraki basamağa izin vermekte tüm bu tolerans ve kabullenmeler kaçınılmaz olarak daha kötü sonuçlara doğru ilerlemektedir.

Heise (2011), eş/partner şiddetinin kritik bir öneme sahip olduğunu beş maddede gerekçelendirmiştir. Buna göre (aktaran, Uluocak, Gökulu ve Bilir, 2014);

Birincisi; kadınlar en çok eş/partnerlerinden şiddet görmektedirler.

İkincisi; toplumsal cinsiyet rollerine dayalı şiddet eş/partner şiddeti üzerinde oldukça etkili olduğunu gösteren pek çok araştırma bulunmaktadır.

Üçüncüsü; aile kurumu içerisinde maruz kalınan şahit olunan eş/partner şiddetinin gelecek nesillere aktarımı gerçekleşmektedir.

Dördüncüsü; eş/partner şiddeti toplumsal cinsiyete dayalı diğer şiddet türlerinin oluşturucu belirleyici nedenlerinden biri olmaktadır.

Beşinci ve son olarak; eş/partner şiddetini önlemek diğer şiddet türlerini engellemenin de öncüsü olacaktır.

Ülkemizde şiddete yönelik akademik çalışmalar son yıllarda artmış olsa da kadına ve aile içi şiddete ilişkin çalışmalar oldukça düşüktür (Yıldız ve Sağlam, 2017). Psikolojik istismarın pek çok nedeni ve ilişki olduğu durumlarla ilgili yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Ancak yapılan çalışmalar çoğunlukla fiziksel ve cinsel şiddet etrafında toplanmakta psikolojik istismar ise doğrudan yer almamasına karşın pek çok çalışmada elde edilen şiddet durumları arasında yer almaktadır. Evli veya boşanan kadınların şiddet görme durumları, cinsiyet rollerini içselleştirmeleri, bireylerin inanç durumları ve şiddete bakış açılarıyla ilgili alanyazında pek çok bulguya ulaşılmıştır. Ancak halen birlikteliği devam eden ve boşanma aşamasında olan kadınlarla ilgili doğrudan karşılaştırmalı bir çalışma bulunmamaktadır. Kadınların birlikteliği devam ettirme ve bitirme noktasında toplumsal cinsiyete ilişkin algıları, spiritüel olarak kendi iyi oluşları

ve psikolojik istismar profillerinin ilişkisini inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Araştırmanın;

- Ülkemizde yaygın olan ataerkil ve pasif kadın anlayışını kadınların nasıl algıladıkları ve bununla birlikte maruz kaldıkları psikolojik istismarın ortaya çıkmasının alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı,
- Psikolojik istismara maruz kalan kadınların yaşamı ve kendilerini anlamlandırmalarını sağlayan spiritüel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi ortaya koyacağı,
- Psikolojik istismara maruz kalan kadınların toplumsal cinsiyete ilişkin olumsuz ve ayrımcı algılarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasıyla şiddeti normalleştirmelerinin önüne geçileceği umulmaktadır.

1.4. Sayıtlar

- Örneklem grubu evreni temsil etmektedir.
- Araştırmaya katılan katılımcıların ölçme araçlarındaki sorulara içten ve yansız olarak cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- Kullanılan istatistiksel yöntemler araştırmanın amacına uygundur.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma örneklemini, evli kadınlarla sınırlıdır.
- Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, araştırma katılımcılarının ölçeklere verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Toplumsal Cinsiyet: Biyolojik cinsiyetle bağlantılı olarak, bireyin kendisi veya dışarıdan birisi tarafından atfedilen psikolojik özelliklerdir (Deaux, 1985).

Spiritüel İyi Oluş: Bireyin öznel ve yaşam arayışında dengeyi bulma ve manevi olarak gelişim gösterme çabasıdır (Chandler, Holden ve Kolander, 1992).

Psikolojik İstismar: Kadının çalışma kapasitesini, ailesi ve toplumla etkileşimini, fiziksel ve zihinsel iyi oluşunu tehdit eden davranış ve tutumlardır (Hoffman, 1984).

BÖLÜM 2: KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde konuyla ilgili yapılan literatür taraması sonucunda derlenmiş olan literatür bilgisine yer verilmiştir.

2.1. Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeklerin toplumdaki tüm rollerini biçimlendirmektedir. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeklerden sosyal yaşamda beklenen tüm kişilik özellikleri, rol ve sorumluluklardır (Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007). Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten yola çıkılarak toplumda neyin eril neyin dişil olduğuna dair toplumun ortak inanç ve beklentileridir (Günay ve Bener, 2013; Zeyneloğlu, 2008).

Toplumsal cinsiyet kavramı algılanan biyolojik cinsiyet farklılığına dayalı sosyal bir yapıya işaret eder ve anatomik farkı ifade eden cinsiyet kavramından farklıdır (Newton, 1994).

West ve Zimmerman (1987), cinsiyetin (sex) bireyin anatomi, hormonlar ve fizyolojisini içeren biyolojik durumunu tanımladığını belirtmektedirler. Toplumsal cinsiyetin (gender) ise psikolojik, kültürel ve sosyal yollar aracılığıyla kazanılmış bir durum olduğunu ifade etmektedirler.

Deaux (1985), toplumsal cinsiyeti biyolojik cinsiyetle bağlantılı olarak, bireyin kendisi veya dışarıdan birisi tarafından atfedilen psikolojik özellikler olarak tanımlar.

(1935), toplumsal cinsiyet kavramının çıkış noktasını başlatan cinsiyet rolleri (sex roles) kavramı üzerine yoğunlaşır ve cinsiyetler arası iş bölümü ve hiyerarşiyi göz önünde bulundurmadan cinsiyetler arası farklılıkları üreme rollerine ve fiziksel güçlerine göre değerlendirdiği görülmektedir (Delphy, 1993). Mead'in bu yaklaşımında cinsiyetlerin üstlendiği roller biyolojik temele göre şekillendirilmektedir. Toplumsal cinsiyet kavramını sosyoloji literatürüne katan Oakley'e göre ise kadın ve erkekler arasındaki psikolojik farklılıklar sosyal koşullara bağlıdır ve biyolojik nedensellik içermez (Delphy, 1993). Toplumsal cinsiyet kavramı toplumdaki birey ve yapıları etkileyen ve

onlardan etkilenen döngüsel bir konumdadır. Bu etkileşim toplumlara kültürlere ve zamana göre değişim ve gelişim göstermektedir. (Alptekin, 2011). Toplumsal cinsiyet kavramı toplumun bireyden beklentilerini, yüklediği sorumlulukları ve bireye ilişkin algılarını belirtir; toplumsal cinsiyet biyolojik olmayan farklılıkların kültürel, toplumsal ve ruhsal tanımı ve temsilidir (T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008).

Literatürde yer alan cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları tanımları ele alındığında cinsiyet (sex) yönleri topluluklar arasında büyük değişimler göstermezken toplumsal cinsiyet (gender) toplumlara göre değişiklik gösterebilir (Van Der Veur, Ohana, Titley, Buldioski ve Schneider, 2007). Kadınlar ve erkeklerin fizyolojik yapılarına ilişkin kabuller toplumlar arasında değişim göstermezken sosyal yaşam ve aile içi yaşamda kadın ve erkekler için toplumsal cinsiyet rollerini kültürlerine göre şekillendirebilirler. Örneğin cinsiyete ilişkin olarak kadınların menstrüal döngüsü varken erkeklerin olmaması, erkeklerin kemiklerinin kadınlardan daha iri kemiklere sahip olması, kadınların süt veren meme yapısına sahip olması tüm toplumlar için kabul edilen cinsiyet özellikleriyken; pek çok ülkede kadınların erkeklerden daha az para kazanması, daha çok ev işi yapmaları, bazı ülkelerde araba sürmelerinin yasak olması, sigara içmelerinin uygun görülmemesi gibi durumlar toplumsal cinsiyete atfedilen özelliklerden kaynaklanmaktadır (Van Der Veur, Ohana, Titley, Buldioski ve Schneider, 2007).

Toplumsal cinsiyet (gender) kavramının kullanılması toplumsal ve keyfi olarak yaşanan cinsiyetler arasındaki tüm farkları, bir toplumun kendi içinde zamanla ya da bir toplumdan diğerine bakılmaksızın, tek bir kavramda bir araya getirmiştir (Delphy, 1993).

2.1.1. Toplumsal Cinsiyet Kuramları

Zaman içerisinde değişim ve gelişim gösteren toplumsal cinsiyet kavramını pek çok kuram ve kuramcı ele almıştır.

Biyolojik kuram, cinsiyetler arasındaki biyolojik farklılıkların toplumsal cinsiyet rollerini oluşturduğunu ifade etmektedir (Vargel-Pehlivan, 2017). Kadın ve erkekteki beyin ve hormonal yapıdaki gelişim farklılıkları toplumsal cinsiyet rollerinin yapılanmasında da etkili olmaktadır (Seçgin, 2012). Buna göre; eril ve dişil olmanın getirdiği özellikler bireylerin toplumsal yaşamda kadın ve erkek olarak nasıl davranacaklarının göstergesi olmaktadır.

Psikanalitik kuram, bireyin kişilik gelişimini 5 psikoseksüel dönemde açıklayan Freud toplumsal cinsiyet gelişimine de bu perspektiften bir açıklama getirmektedir. Freud'a göre libido gelişim dönemleri boyunca belli noktalara odaklanır ve bu enerji erkek cinsel organı ve erkek olma temelinde kavramsallaşır (Vargel-Pehlivan, 2017; Yumuşak, 2013). Oral ve anal dönemde çocukların toplumsal cinsiyet deneyimleri eşdeğerdir (Atış, 2010). Zamanla cinsel organlarının ve cinsel kimliğinin farkına varmaya başlayan çocuklarda mevcut cinsiyetlerine uygun cinsel rol ve kimlik gelişimi başlamaktadır (Seçgin, 2012; Yumuşak, 2013).

Bronfenbrenne (1960), psikanalitik kuram çocuğun kendi cinsinden olan ebeveyniyle kurduğu özdeşimi vurguladığını belirtir (aktaran Bem, 1983). Bu özdeşimi sağlıklı geçiren çocuk topluma uygun sağlıklı cinsiyet rollerini kazanır (Çıtak, 2008; Vargel-Pehlivan, 2017).

Freud'un fikirleri, toplumsal cinsiyeti cinsiyetler arasındaki anatomik farklılığın kaba bir türevi haline getirirken, modern teorisyenler ego psikolojisini ve nesne ilişkileri teorisini, cinsiyet ve cinsel gelişimin birlikte yaşadığı psikolojik alanı insanlar için kullanırlar (Goldner, 1991).

Sosyal öğrenme kuramı; Bandura'nın sosyal öğrenme kuramından yola çıkan bu kurama göre birey diğer öğrenmeler gibi toplumsal cinsiyet rollerini de yaşadığı kültür içerisinde öğrenir (Bem, 1983; Vargel-Pehlivan, 2017; Seçgin, 2012). Edimsel koşullanma ve model alma yoluyla taklit etme toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmenin iki önemli sürecidir (Atış, 2010). Çocuklar küçük yaştan itibaren taklit ve gözlem yoluyla davranışları öğrenmekte ve pekiştirmelerle öğrenmeleri kalıcılaştırmaktadır. Çocuklar kadın ve erkek olmaya ilişkin davranışları gerçekleştirirken sosyal çevre cinsiyetlerine uygun olan davranışları (örneğin ev işlerini kadınlar yapar, erkekler

ağlamaz) ödüllendirirken diğer davranışları cezalandırmakta veya onaylamamaktadır. Cinsiyet rollerinin katı bir şekilde uygulandığı toplumlarda davranışlar çocuğa pekiştirmelerle öğretilmekte ve kültürden kültüre aktarımı da bu şekilde sağlanmaktadır (Çıtak, 2012; Vargel-Pehlivan; 2017; Seçgin; 2012; Yumuşak, 2013).

Feminist kuramlar, kadınların toplumsal varoluşunun anlamının fizyolojilerinin bir kısmından türetilebileceğini varsayan, cinsiyet ve cinsellik hakkındaki doğalcı açıklamaları sıklıkla eleştirmiştir (Butler, 1988). Kültürel feminizme göre, bir kültürde yer alan kadın tanımlamaları biyolojik farklılıklardan öte toplumsal çevrenin ürünüdür ve bireyin özel alanından kamusal alanına doğru yayılarak yerleşir (Aktaş, 2013).

Toplumsal Cinsiyet Şema kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve sosyal öğrenme kuramlarının bileşkesi olarak toplumsal cinsiyet rollerini açıklamaktadır (Bem, 1983). Şema bireyin kavramlara ilişkin algılarını ve tepkilerini gruplandığı bilişsel yapılardır. Bem (1981), çocukların öğrenmelerle birlikte bir cinsiyet şeması oluşturduklarını belirtir. Çocuk cinsiyet şemasını oluştururken toplumun cinsiyet şemasını da öğrenir ve bunun kendi şemasına göre kodlayarak, cinsiyetiyle ilgili olan kısımlarını özümser ve içselleştirir. Kendi şeması ve toplumsal şemaları öğrenmeler yoluyla birleştiren çocuk cinsiyet rollerini böylece kavramış ve gerçekleştirmiş olur. (Bem, 1981; Bem, 1983). Bem bireyleri erkeksi ve kadınsı özelliklere sahip olmalarına göre dört başlık altında incelemiştir. Buna göre kadınsı özelliklere daha fazla, erkeksi özelliklere daha az sahip olanları kadınsı; erkeksi özelliklere daha fazla, kadınsı özelliklere daha az sahip olanları erkeksi; hem kadınsı hem de erkeksi özelliklere sahip olanları androjen; ne erkeksi ne de kadınsı özelliklere sahip olmayanları farklılaşmamış cinsiyet tipleni olarak gruplandırmıştır.

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Cinsiyetlerin rol davranışlarının hangi kurallara uygun olduğuna dair geleneksel inançlardan meydana gelen toplumsal cinsiyet rollerini, kadın ve erkeklerin vurgulamaları gereken normları belirler (Powell ve Greenhouse, 2010). Topum kadından tamamen kadınsı rollere sahip olup erkeksi rollere sahip olmamasını ister (Aydın ve Kavuncu,

1991). Cinsiyet rolleri toplumun kadın ve erkeğin davranışlarına getirdiği sınırları belirtir (Gündüz-Kalan, 2010).

Block (1973), cinsiyet rollerini tanımlarken bireyin ego ve bilişsel gelişimi bağlamında ele alır ve aile ve kültürden kaynağını alan sosyalleşme süreçleriyle ilişkilendirir. Block'a göre cinsiyet rolü kimliğinin gelişimi, karmaşık etkileşimlerdeki biyolojik ve tarihsel-kültürel faktörlerden ve bunların farklı kritik dönemlerde değişim düzeylerinden etkilenmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerini birey küçüklükten itibaren kazanmakta aile, okul, kitle iletişim araçları gibi diğer sosyal çevreler rollere uygun davranışların öğretilmesinde aracı olmaktadır (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015; Aşılı, 2001; Aydın ve Kavuncu, 1991). Toplumsal cinsiyet rolleri kadınlar ve erkekler üzerinde farklı beklentiler oluşturmaktadır. Dışarıdaki yaşam erkekle ilişkilendirilirken ev içi yaşam doğal olarak kadının sayılmaktadır (WHO, 1998). Bu yüzden kadınlar için ev ile ilgili işler yapma ve çocuk bakımı öncelikli olurken, erkekler için iş rolleri aile rollerinden daha önemli olmaktadır (Powell ve Greenhouse, 2010). Pek çok kültürde kız ve erkek çocuklara erken yaşlardan itibaren farklı davranılmakta; çocukların sosyalleşme sürecinde kız çocukların uysal, yumuşak başlı ve fedakâr; erkek çocukların ise rekabetçi, atak ve girişken olma davranışları pekiştirilmektedir (Kuzgun ve Sevim, 2004). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından kadın ve erkek rollerine iki temel yaklaşım bulunmaktadır (Akgün, 1993):

Geleneksel yaklaşım; bireylerin cinsiyetlerine uygun rolleri gerçekleştirmelerinin dengede olmayı sağladığını savunur ve her bireyin kendi cinsiyet rollerini benimsemesini bekler. Geleneksel rollerde kadınlara, iç işlerden sorumlu olmak ve mesleki yaşamda aktif olmamak gibi eşitlikçi olmayan sorumluluklar; erkeklere, evin başkanı olmanın yanı sıra evin ekmek getireni olma gibi sorumluluklar yüklenir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

Eşitlikçi yaklaşım; bireyin sağlıklı ve dengede olabilmesi için farklı cinsiyet rolleri olmaması gerektiğini, bireyin kendisi için doyurucu olan rolleri benimsemesini savunmaktadır.

Eccles (1987), kadınların eğitim ve meslek seçimlerinde etkili olan faktörleri betimleyen modelinde fırsatların algılanmasında geleneksel cinsiyet rol şemalarının etkili olduğunu belirtir. Yine kadınların seçimlerine etki eden psikolojik faktörlerde kendilerine ait bilişsel şemalarının da önem taşıdığını ancak bu bilişsel stereotiplerinde yine toplumsal cinsiyet rollerinin etkili olduğunu öne sürmektedir. Kadınlar ve erkekler farklı meslek ve eğitim programlarında yoğunlaşmaktadır ve kadınların birçok yüksek statülü mesleki alanda ve genel olarak işgücü arasında temsili halen yetersizdir. (Moya, Exposito ve Luis, 2000). Bazı kuramsal yaklaşımlar kadınların çalışma yaşamlarına yönelik seçimlerinin kadınlara bağlı olduğunu ifade etmesine karşın pratiğe bakıldığında tercihler ve seçimler kültürel normlar, gelenekler ve toplumsal cinsiyet rolleri tarafından belirlenmektedir (Özçatal, 2011).

2.1.3. Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargıları

Cinsiyet rolleri bireye içinde bulunduğu toplumun kurallarına uygun olarak öğretilir ve bireyin de bu cinsiyet rolü kalıpları içinde davranması beklenir (Altınova ve Duyan, 2013). Cinsiyet rollerine ilişkin davranış ve beklentiler cinsiyet kalıpyargılarını oluşturur (Baran, 1995). Toplumsal cinsiyet kültür içerisinde oluşturduğu kalıpyargılarla varlığını sürdürmeye devam eder (Erdoğan, 2016). Toplumda kadın ve erkeğe uygun görülen rol ve davranışlara cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargılar; iki cinsiyet arasında birini diğerinden daha fazla nitelendiren özellikler cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargılar olarak tanımlanır (Özen, 1992).

Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları kadın ve erkekler arasındaki fizyolojik farklılıkların yanı sıra psikolojik farklılıkları da içeren kalıplaşmış görüş ve sıfatları tanımlayan bir terim olarak ele alınmaktadır (Baykal, 1991).

Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları, tüm kadınlar ve erkeklerde var olduğu düşünülen psikolojik ve davranışsal özelliklere ilişkin yerleşmiş, katı ve genellenmiş inançları ifade etmektedir (Seçgin, 2012). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargılar okul yaşamı, meslek seçimi, evlilikte takınılan tutum ve davranışlar içermektedir (Zöhre-Türkmenoğlu ve Vefikuluçay-Yılmaz, 2018).

Toplumsal cinsiyet kalıplarının öğrenildiği ilk yer aile, gelişim ve sosyalleşmenin artmasıyla birlikte okul, iş ve arkadaş çevresi olmakta; bu alanlar bireyin beklenti ve tutumlarını oluşturmada önemli bir rol oynamaktadır (Kahraman, Ozansoy-Tunçdemir, Kekillioğlu, Özcan ve Kahraman, 2015). Okullar, cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıların açık ya da örtülü iletilerle çocuğa aktarımında büyük yer tutmaktadır (Kuzgun ve Sevim, 2004). Çocuklar küçük yaşlarda kalıpyargılara daha az sahipken sosyal öğrenmelerle artabilmektedir (Özen, 1992).

Condry ve Condry (1976), üniversite öğrencileriyle yaptıkları bir araştırmada öğrencilere oyuncakla oynayan 9 aylık bir bebeğin video görüntülerini izletmiş çalışma grubunun yarısına bebeğin kız diğer yarısına ise erkek bebek olduğunu söylemişlerdir. Gruplar aynı bebeği izlemiş olmalarına karşın cinsiyet kalıpyargılarından hareketle bebeğin davranışlarına farklı tanımlar ve duygular atfetmişlerdir.

Toplumsal cinsiyetteki patriyarkal algılar ve buna bağlı politikalar kadın ve erkek arasındaki ayrımı derinleştirmektedir. Devletler bireylerin vatandaşlık haklarından yararlanmalarında eşit oldukları kabulüyle yapılanmalarına karşın toplumsal cinsiyette kadına yönelik olumsuz koşullar bu haklardan faydalanmalarında olumsuz etki yaratmaktadır (Orloff, 1993). Patriyarkal toplumsal cinsiyet anlayışıyla göre tanımlanan vatandaşlık hakları kadınlara yönelik şiddetin en temel sebeplerinden biri olmaktadır (Franzway, 2016).

Toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl algılandığı bireyin tüm seçimlerinde etkili olduğu gibi bireyin kendine ilişkin algısı ve psikolojik durumunda da etkili olmaktadır. Arıcı (2011), tarafından yapılan çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkide üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerini geleneksel algılama düzeyi düşük olanların yüksek olanlara göre kişisel gelişim boyutu dışında psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu; söz konusu rolleri eşitlikçi algılama düzeyi yüksek olanların ise düşük olanlara göre tüm boyutlarıyla psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya konmuştur.

2.2. Spiritüalite

Latince spiritus kökünden gelen spirit nefes, ruh, cesaret, anlamına gelmektedir. Myers (1990), spiritüaliteyi ‘yaşam boyu devam eden bir anlam ve amaç arayışı, evrenin genişliğini ve gücünü takdir eden ve kişisel bir inanç sistemi’ olarak tanımlar. Spiritüalite insanın esas doğasını, amaç, algı, zihinsel güçleri, zihin çerçevesini ifade eden hayat veren, malzemeyi ve mekaniği aşan canlandırıcı ya da hayati bir prensiptir (Fisher, 2014). Spiritüalite geniş tanımıyla bireyin kendisi ve doğayla ilişkilerine dair benlik tanımlamalarıyla geleneksel tanımla kişinin kendisi ve Tanrı arasındaki ruhsal bağlılığını ifade edebilmektedir (Musgrave, Allen ve Allen, 2002). Spiritüalite bireyin tanrı ile olan ilişkisinden doğan iyilik hissi ya da algısına ve bu ilişkiye eşlik eden amaç ve yaşam doyumu duygusuna işaret eder (Brome, Owens, Allen ve Vevaina, 2000). Spiritüalite kişinin mevcut odak noktasını aşmak için doğuştan gelen kapasitesine ve gelişim durumuna bağlı olarak bu eğilime ilişkin artan sevgi ve bilgisidir ve yedi boyutu bulunmaktadır (Chandler, Holden ve Kolander, 1992):

1. Doğuştan kapasite: tüm insanlarda var olan kapasiteyi ifade eder
2. Eğilim; spiritüalitenin tamamen bastırılmış olduğu bir durumdan tamamen merkeze alındığı bir eğilimi ifade eder.
3. Aramak; birey spiritüel deneyimleri doğrudan yaşamak yerine oluşabileceği koşulları yaratabilir
4. 4.Bireyin güncel odağı; Bireyin yaşam olaylarını hedeflerini deneyimlediği ve değerlendirdiği andaki psikolojik konumudur
5. Aşmak; kişinin sağlıksız bir işleyişten sağlıklı veya daha yüksek bir duruma doğru aşması ilerlemesi
6. Daha fazla bilgi; bireyin aynı zamanda bir önceki evreyi de aştığı daha büyük ve fazla dünya görüşünü ifade eder
7. Daha fazla sevgi kapasitesi; daha fazla artan bilgi ile birlikte ahlaki değerler ve yaşam amacında meydana gelen artış.

Spiritüalite, önemli psikososyal fonksiyonlarının yanında insanın kutsal arama, onunla iletişim kurma ve aktarma kapasitesini de içeren insanın varoluşsal yanıyla da ilişkili bir olgudur (Uysal ve Ayten, 2009).

2.2.1. Spiritüalite ve Din

Din ve maneviyat birbiriyle ilişkili kavramlar olarak ele alınmakla birlikte spiritüalite bireyin yaşam boyunca kutsal arama, keşfetme ve dönüştürme çabasıdır (Hill ve Pergamenet, 2003). Din bir grubun kendine özgü, ritüel inanç ve öğretilerini içeren, sınırları olan, katılım gösterilen etkinlikler ve inançlar dizisidir (Boztilki ve Ardiç, 2017; Koenig, 2004). Maneviyat ise bireyin kendisine ait ve bireyseldir (Koenig, 2004). Dini spiritüalitenin bir boyutu olarak algılanabilir olmasına karşın spiritüalite, dini inanç ve uygulamalardan daha kapsamlı bir kavramdır. Buna göre; bireylerin spiritüel inançları ve değerleri, bir din ile bağlantılı olabilir veya olmayabilir (Koenig, 2004; Öz ve Hiçdurmaz, 2013; Zinnbauer vd., 1997). Dünyanın birçok yerinde insanlar için din ruhsallığı besleyen sosyal bir araç olmaktadır (Özdoğan, 2005). Transpersonel psikolojinin kurucusu psikologlar spiritüalitel ve dini kavramlardan faydalanmış (Tüfekçi, 2004) din ve spiritüalite kavramlarını ayrı ayrı betimlemişlerdir (Özdoğan, Ö. 2005). Ülkemizde spiritüalitenin içerdiği anlam ve anlam değişimi bazı noktalarda batı ile paralellik gösterse de güncel durumda Batı'dakine benzer keskin bir spiritüalite din kutuplaşmasından bahsedilmemektedir (Kılınçer, 2017).

Allport ve Ross (1967) ,bireylerin dini anlayışlarının iki şekilde karakterize edilebileceğini belirtir:

Dışsal din: Dışsal din anlayışına sahip kişiler için din sosyal yaşamları, güvenlikleri ve kendilerine yönelik diğer faydaları çerçevesinde şekillenir. Bu kişiler Tanrıya yönelimlerinde kendi çıkar ve beklentilerinden uzaklaşmazlar.

İçsel din: Bu anlayıştaki kişilerin esas motivasyonları dindir. Diğer tüm ihtiyaçlar dini inançlara göre daha az önemlidir ve bu inançlarla uyumlu hale getirilir.

Wilber (2003), spiritüalitenin egzoterik değil ezoterik din ile ilişkisini ifade eder ve spiritüalite-din bağlantısını bu bağlamda açıklamaktadır (aktaran, Söylemez, 2016).

Egzoterizm herkesçe bilinen ve deneyimlenebilen dini anlayışı ifade ederken, ezoterizm metafizik ve mistik öğeleri de kapsayan bireyin kendi çabasıyla ulaşımını sağladığı yaşantıdır. Dindarlık daha yüksek düzeyde otoriterlik, dini ortodoksluk, içsel dindarlık, ebeveynlerin dini katılımı, kendini dürüstlük ve kiliseye katılım ile ilişkili değerlendirilirken spiritüel: mistik deneyimler, New Age inanç ve ritüelleri, daha yüksek gelir ve din adamları tarafından incinme deneyimleriyle ilişkili değerlendirilmiştir (Zinnbauer vd., 1997).

Procter-Smith (1990) ise feminizm ve spiritüelitenin ilişkisini irdeler. Ona göre feminist spiritüelite sosyal, politik ve teolojik bir kız kardeşlik hareketidir ve geleneksel dini kurumlardaki kadının konumuna yönelik eleştiriler getirmektedir. Procter-Smith feminizm hareketinde adı konmamış spiritüel unsurların her zaman mevcut olduğunu, kadınların geçmişten beri yaşadıkları zorluklarla ilgili olarak Tanrı'yı ve bununla ilişkisini irdelediklerini belirtir.

2.1.2. Spiritüel İyi Oluş

Patneau, spiritüelitenin çok boyutlu bir yapı olduğunu; spiritüel, spiritüel iyilik ve spiritüel iyi oluş gibi çeşitli bağlamlarda kullanıldığını ve bireye ait evrensel bir deneyim, anlam, amaç, değerler ve inançlardan oluştuğu, bireyin kendisinin, başkalarının ve daha üst bir insanın dâhil olduğu bir ilişkisel doğası olduğuna dair yaygın bir inanç olduğunu belirtmektedir (aktaran Ekşi ve Kardeş, 2017). Opatz (1986), spiritüel iyiliğin insan varoluşunda anlam ve amaç arama, her şeyi sorgulama ve kolayca açıklanamayan ya da kolayca anlaşılabilen maddi olmayan varlıkları kavrama isteği olduğunu belirtir. Spiritüel açıdan iyi bir insan, kendi içinde yer alan kuvvet ile dışarıdan gelen güçler arasındaki uyumu arar. Ellison (1983) spiritüel sağlık ve spiritüel iyi oluşun birbirlerinden farklı olduğunu belirtir. Spiritüel iyi oluşun; spiritüel sağlığın altta yatan bir durumundan kaynaklandığını ve onun bir ifadesi olduğunu öne sürer.

Chandler, Holden ve Kolender (1992), bireyin iyi oluşunun altı boyutundan biri olan spiritüel iyi oluşun diğer beş boyutun her biriyle ayrı ayrı ilişkili olarak ele alınması gerektiğini ifade eder. Spiritüel iyi oluş boyutu bireyin bedeni ve zihni arasındaki

bütünlük ve yaşam anlamına yönelik olumlu bir algıdır (Adams, Bezner ve Steinhardt, 1997). National Council on Aging (NICA) (1975), spiritüel iyi oluşu “Hayatın; Tanrı, benlik, toplum ve çevre ile olan ilişkisinde bütünlüğü büyütüp kutsayan olumlama” şeklinde tanımlamaktadır (aktaran Ellison, 1983). Ellison (1983)’a göre bu tanım spiritüel iyi oluşun dini ve sosyal-psikolojik bileşenler içerdiğini göstermektedir. Spiritüel iyi oluş bireyin bir dini inanç sistemi içerisindeki üstün bir güçle ilişkisini ve hayattaki doyumunu ve amaçlarını içeren iki boyuttan oluşmaktadır (Moberg ve Brusek, 1978). Kama (2000) spiritüel iyi oluşun bireyin psikolojik açıdan kendisini daha iyi oluşa geçirmesiyle ve hayattaki anlam arayışıyla pozitif ilişkili olduğunu ifade eder.

Seaward (1991) a göre spiritüel iyi oluş psikoloji, sosyoloji ve felsefe gibi disiplinlerden gelen kolektif olarak karakteristik özelliklerin veya özelliklerin bütünlüğü bir ağı oluşturulan ve spiritüel paradigma içinde duygu ve davranışlar olarak ifade edilen kavramları kapsar. Spiritüel iyi oluş bireyin kendisiyle ve başkalarıyla içgüdüsel bir ilişki, güçlü bir kişisel değer sistemi ve kişinin yaşamı için anlamlı bir amacın bir araya gelmesi ve bütünleşmesiyle ifade edilebilir. Her biri diğer ikisine de destek veren bu yönler, spiritüel iyilik ile ilişkili kişilik özelliklerini geliştirerek ruhsal gelişmeyi artıran mekanizmayı “ruhsal güç” olarak ifade etmektedir. Bu ruhsal özelliklerin duygu veya davranış olarak ifade edilen uygulamaları veya sergileri, bireyin mevcut “ruhsal sağlık” durumunu ortaya koymaktadır.

2.3. Kadına Yönelik Şiddet

WHO (2002) şiddeti; ‘Fiziksel güç veya iktidarın, tehdit ederek ya da fiili olarak, kendisine, başka bir kişiye ya da bir gruba ya da topluluğa karşı, yaralanmaya, ölüme, psikolojik zarara, kötü gelişmeye ya da yoksunluğa neden olmasına veya bunun gerçekleşme olasılığının olması.’ şeklinde tanımlamaktadır. Şiddet bireye zarar veren veya verme tehdidinde bulunan kasıtlı eylemlerdir (Yörük, 2010). Şiddet yoğun, sert ve saldırgan davranışları içerir (Akkaş ve Uyanık, 2016; Köse ve Beşer, 2007). Şiddet seksüel, fiziksel, psikolojik veya ihmal etme ve yoksun bırakma şeklinde olabilir (Akkaş ve Uyanık, 2016; Aile Araştırma Kurumu, 1995; Çalı; 2012; Tiwari vd., 2007;

WHO, 2002). Şiddet yalnızca öldürme, yaralama, tecavüz, dayak gibi fiziksel güç kullanımı ve fiziksel veya diğer hasarlarla sonuçlanan eylemler değil, toplumsal cinsiyet rollerine göre belirlenmiş normların oluşturduğu, etkilerinin doğrudan gözlenemeyebildiği, bireyin iradesini yok sayan her tür baskı unsurlarıdır (Çaylı-Rahte, 2010).

Kadına yönelik şiddet; bireyin yalnızca kadın olmasından dolayı yöneltilen kamusal veya özel alanda karşılaştığı keyfi olarak özgürlükten mahrum edildiği, kısıtlandığı, psikolojik, ekonomik, fiziksel ve cinsel acı verme davranışları veya bunların tehdidini içeren tüm söz, tavır ve davranışlardır (UN, 1993). Kadına yönelik fiziksel şiddet; bağırma, itme-kakma, dövme; duygusal şiddet; kadını küçük düşürme, aşağılama, yok sayma, alay etme, sevgi ve şefkat göstermeme; cinsel şiddet; tecavüz, taciz, ensest, fuşşa zorlama, sünnet; ekonomik şiddet ise ürettiklerine, mal varlığına el koyma ya da maddi olanaklardan yoksun bırakma olarak tanımlanabilir (Gökkaya, 2011).

Kadına yönelik şiddet toplumsal cinsiyete dayalı; tecavüz, aile içi şiddet, sakatlanma, cinayet ve cinsel taciz dâhil tüm dünyada kadınların karşılaştığı büyük bir sorundur (Heise, 1994). Kadına yönelik şiddet kadının temel hak ve özgürlüklerine yönelik büyük bir tehdit unsurudur (Akkaş ve Uyanık, 2016; Aytaç, Eteman, Aydın, Reçber ve Sezen, 2016).

Kadına yönelik eş/partner şiddeti mevcut veya eski eş/partnerin fiziksel, cinsel saldırganlık veya psikolojik baskı uyguladığı veya uygulamakla tehdit ettiği; fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan davranışları ifade eder (Pico-Alfonso, Garcia-Linares, Celda-Navarro, Blasco-Ros, Echeburúa ve Martinez 2006; WHO, 2014). Eşler güç kazanmak ve kontrol sağlamak veya kaybettiği gücü yeniden kazanabilmek amacıyla karılarına çeşitli biçimlerde şiddet uygulayabilmektedirler (Köse ve Beşer; 2007). Eş/partnerlerden görülen şiddet türlerine kadınların anlamlı olarak daha fazla maruz kaldıkları görülmektedir (WHO, 2010).

Kadına yönelik istismar, evli veya bekar bir eşten gelen bir kadına yönelik fiziksel, duygusal ve cinsel saldırganlık olarak tanımlanmaktadır (Rose ve Saunders, 1986). İstismar uyguayan eşler genelde fiziksel güçlerine ve zarar verebilme kapasitelerine

güvenmektedirler (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause ve Polek, 1990). Yakın partner istismarının tüm gelir düzeylerinde, ırksal ve etnik gruplarda ve eğitim düzeyindeki kadınlar arasında yaygınlığının giderek daha fazla farkına varılmaktadır (Dienemann, Boyle, Baker, Resnick, Wiederhorn ve Campbell, 2000).

Yabancı literatürde yer alan yakın parner/eş istismarı (intimate partner abuse) cinsiyet açısından nötrken, kadınların istismar yaşamaları ve istismarın psikolojik sonuçlarına maruz kalmaları daha olasıdır (Stark ve Filtcraft, 1983).

Foshee (1996), ergenlerin ilişkilerindeki yakın partner istismarını cinsiyetlerine (gender) göre incelediği çalışmasında kız ve erkek ergenler benzer oranda en az bir kez flörtleri tarafından istismara uğradıklarını bildirmektedirler. Fiziksel istismara maruz kalma ve uygulamaları benzer orandayken kız ergenler cinsel istismara daha fazla maruz kaldıklarını erkek ergenler ise cinsel istismarı daha fazla uyguladıklarını belirtmişlerdir. Psikolojik istismarın mağduriyetinde önemli cinsiyet farklılıkları görüldüğü; kız ergenler izlenme, kişisel hakaretlerden ve duygusal manipülasyondan erkeklere göre daha fazla mağdur oldukları belirtilmektedir. Tehdit edici davranışları her iki cinsiyetin de benzer oranda yaşadıkları, duygusal manipülasyon izleniminin ardından en yaygın görülen psikolojik istismar şekli olduğu bildirilmiştir.

2.3.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri

Heise (1998), kadına yönelik şiddeti ve nedenlerini açıklamak için ekolojik modeli öne sürmüştür. Buna göre iç içe dört halka şeklinde olan bu faktörlerin en iç kısmında olumsuz reddedilmiş baba figürü, çocuklukta şiddete şahit olma ya da istismara uğrama gibi kişisel özellikler; ikinci halkada erkek egemen aile ya, aile varlığının erkek tarafından kontrol edilmesi, evlilikteki çatışmalar, alkol kullanımı gibi var olan ilişkinin özellikleri; üçüncü halkada ekosistem yani düşük sosyoekonomik düzeyde olma, kadının ya da ailenin sosyal yaşamdan izolasyonu, şiddet uygulayan arkadaş çevresine sahip olma gibi yaşanılan çevrenin özellikleri; son halkada ise makro sistem yani erkek egemen toplum düzeni, ayrımcı toplumsal cinsiyet rolleri, erkeklerin kadınların

üzerinde hak sahibi olduğu duygusu, kadına yönelik fiziksel şiddetin kabul edilebilir bulunması gibi toplumun şiddete bakış açısını belirten özellikler içermektedir. Türkiye geneli yapılan kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasında (2015), erkeklerin bakış açısına göre şiddet nedenleri; güç ilişkileri çatışmaları sonucu olarak şiddetin meydana gelmesi, toplumun şiddet toleransı ve şiddetin meşru görülmesi, erkeklerin aldatılma ve namus algıları, kadınların itaat etmemeleri ve haklarının farkında olmaları, erkeklerin evi geçindirme sorumlulukları ve erkeklerin alkol kullanımı gibi ifadelerle belirtilmiştir. Aynı çalışmada fiziksel şiddete maruz kalan kadınlar şiddetin nedenleri olarak erkeklerin aileleriyle sorun, erkeklerin eş/partnerlerini kıskanmaları, erkeklerin yetiştirilme tarzları, erkeklerin fiziksel ve ruhsal sorunları ve erkeklerin diğer eşi/ilk eşiyle sorunları ile maddi sıkıntı, erkeklerin iş sorunları ve işsiz olması kategorilerini içeren ekonomik sıkıntılar/zorlukları ifade etmektedirler.

Eşlerine şiddet gösteren erkeklerle yapılan çalışmada uyguladıkları şiddetin nedeni olarak kadının çalışmasına izin verilmemesi, ev işlerinden tamamıyla kadının sorumlu olduğunun düşünülmesi, sosyal ilişkilerinin kısıtlanması, kadının namusunun korunması gibi kadını toplumsal yapıda ikinci konuma koyan anlayışlara dayandırıldığı görülmektedir (Öztürk, 2014). Kadına yönelik şiddetin nedenleri incelendiğinde üç ana başlıkta toplanmaktadır (Altıparmak, 2015):

Biyolojik faktörler; testesteron seviyesindeki farklılıklar erkeklerde saldırganlığın kullanımını arttırabilmektedir (Cascardi, Langhinrichsen ve Vivian, 1992). Beyinde yer alan nörotransmitter maddelerin etkinliği, endokrin bozukluklar, alkol ve madde kullanımı (Subaşı ve Akın, 2003; Yörük, 2010) ve psikiyatrik rahatsızlıklar şiddete neden olabilmektedir (Dönmez, 2008).

Psikososyal faktörler; gelişimin kritik dönemlerinde aile içi şiddete şahit olma veya maruz kalma (Altıparmak, 2015; Subaşı ve Akın, 2003) kişisel özellikler veya ilişki dinamikleri şiddet davranışlarını ortaya çıkartabilmektedir (Bayer, 2013; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009; Zara-Page ve İnce, 2008). Farklı kuramcılar tarafından ortaya konan psikolojik yaklaşımlar eşler arası saldırganlığın nedenleri olarak; erkeklerin çatışmaların çözümü için fiziksel saldırganlık kullanabildiklerini, öfkeyle başa çıkmada

erkeklerin yaşadıkları toplumsal cinsiyetten kaynaklı farklılıklar ve çatışmalar esnasında erkeklerin duygusal tepkilerini saklayabilmek amacıyla fiziksel saldırganlığa başvurabileceklerini öne sürmektedirler (aktaran Cascardi, Langhinrichsen ve Vivian, 1992).

Sosyoekonomik faktörler; ekonomik düzey şiddeti ortaya çıkartan en önemli nedenlerden biri olmaktadır (Subaşı ve Akın, 2003). Yine içerisinde bulunan kültür ve kadınlar ve erkekler arasındaki güç farklılığı ve eşitsizliği şiddete neden olan sosyal faktörler arasında yer almaktadır (Altıparmak, 2015; Aytacı, Eteman, Aydın, Reçber ve Sezen, 2016). Erkekler özellikle eşlerine karşı, kadın üzerinde kontrol kurmak ve gücünü korumak için şiddeti kullanabilmektedirler (Cascardi, Langhinrichsen ve Vivian, 1992).

Sackett ve Saunders (1999), sığınma evinde yerleşen ve yerleşmeyen aile içi şiddet mağduru kadınlarla yaptıkları çalışmada sığınma evine yerleşmiş olan kadınların psikolojik ve fiziksel istismara daha yüksek oranda maruz kaldıkları, daha düşük eğitim ve gelir seviyesine sahip oldukları, özsaygılarının daha düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Yabancı ve yerli literatür incelendiğinde kadına yönelik fiziksel, psikolojik, cinsel, duygusal saldırganlık içeren davranışların, kadına şiddet, aile içi şiddet, eş şiddeti ve ve eşe yönelik istismar kavramları içerisinde tanımlandığı görülmüştür. Literatürde kadına yönelik eş şiddetini açıklamak için aile içi şiddet (domestic violence) kullanılsa da aile içi şiddet ancak çocuk veya yaşlı istismarını ya da bir hane halkının herhangi bir zarar verici davranışını da kapsayabilir (WHO, 2012). Yakın partner/eş istismarı (intimate partner abuse) kavramının ise şiddet (violence) amaç ve davranışlarını içermekle birlikte istismar (abuse) kavramının kadın ve erkeğin ilişkisi arasındaki bağlam ve ilişkinin kötüye kullanımını (Jordan, Campbell ve Follingstad, 2010; Outlaw, 2009) içermesi nedeniyle eşlerin psikolojik ve diğer saldırganlık içeren davranış ve tutumları istismar ve psikolojik istismar kavramı içerisinde incelenmiştir.

2.3.2. Psikolojik İstismar

Psikolojik istismar bireyin duyguları ve duygusal ihtiyaçlarının, karşı tarafa şiddet tanımında yer alan amaçlara göre tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bu duygu ve ihtiyaçların yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır (Köse ve Beşer, 2007). WHO (2002), psikolojik istismarı bireyi korkutmak, sindirmek, kontrol etmek, bireysel, toplumsal ve diğer alanlardaki gelişimini engellemek amaçlı eylemleri içeren güç kullanımı olarak tanımlar. Psikolojik istismar psikolojik saldırganlık içeren davranışların sürekliliğini ve potansiyel varlıkları nedeniyle yarattığı psikolojik zararı ifade eder. (Follingstad, 2011).

Psikolojik istismarın pek çok farklı türü olmakla birlikte istismar ve şiddete uğrayan kadınlarda bazı tiplere daha sık rastlanmaktadır (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause ve Polek, 1990). Araştırmalar incelendiğinde sözlü saldırıların fiziksel saldırılardan daha sık gerçekleştiği, kadınların sosyal veya ekonomik kaynaklardan izole edildikleri, erkeklerin eşlerini aile bireyleri, arkadaşlar evcil hayvanlardan kışkırdıkları/hükmettikleri, erkeklerin, partnelerine veya sevdiklerine karşı sözlü tehditlerde buldukları, erkek partnerlerin eşlerini sıklıkla boşanmak veya terk edilmekle tehdit ettikleri ve son olarak erkek partnerlerin kadın partnelerinin sahip oldukları eşya ve diğer mülkiyetlerine zarar verdikleri görülmektedir (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause ve Polek, 1990).

Psikolojik istismar tehdit/sindirme, gerçeklik algısıyla oynama, tecrit/tekelleşme, aşağılayıcı muamele, reddetme, sözlü taciz/eleştiri, kıskançlık/şüphe, izleme/kontrol, katı cinsiyet rolleri yoluyla kişisel davranışlar üzerinde kontrol, duygusal / fiziksel olarak tevkif yapmak, kamusal utanç / aşağılama, sadakat etrafında duygusal yaralama davranışı, yalan / aldatma, suçluluk indüksiyonu / suçlama, manipülasyon ve cinselliğe saldırma gibi davranışları içermektedir. (Follingstad, 2011).

Maiuro (2001)'ya göre psikolojik istismar dört konsept üzerinden organize olmaktadır. Bunlar partnerin benlik imajı veya özgüvenini zedeleme, duygusal destek ve nezaketin

pasif agresif bir şekilde kesilmesi, açık ve örtülü tehdit davranışları, kişisel alan ve özgürlüklerin kısıtlanması (aktaran Jordan, Campbell ve Follingstad, 2010).

Psikolojik istismar; şefkat, sevgi, ilgi görme, onaylanma, destek alma gibi duygu ve duygusal ihtiyaçların göz ardı edilmesi, küçümsenmesi, bireyin dini inanç ve yaşamına, ırkına, diline, kültürel özelliklerine veya geçmişine ait değer verilen inançlarına aykırı davranması için zorlanmasıdır (Mammadov, 2015).

Murphy ve O'leary (1989), psikolojik saldırganlığı hem zorlayıcı sözel davranışlara partnere hakaret veya küfür gibi zorlayıcı sözel davranışlar ve eşin bedenine yönelik olmayan nesnelere zarar vermek gibi zorlayıcı sözel olmayan davranışlar şeklinde ifade etmektedirler.

Tehdit etme yoluyla gerçekleşen psikolojik şiddet iki boyutta ele alınmaktadır. Kadını dövmeyle, yaralamakla, öldürmekle veya ona cinsel istismarda bulunmakla tehdit etmek yasal olarak da suç kabul edilen istismar türüdür. İkinci tür tehdit yasalarda suç olarak kabul edilmemekte ancak erkeklerin kadına gözdağı vermede sıklıkla başvurduğu, kadını korkutan, örseleyen ve ruhsal sağlığına zarar vermektedir (Gülmez, 2014).

Diğer kadına yönelik şiddet türlerinden farklı olarak psikolojik eylemler içeren davranışların psikolojik istismar kabul edilmesi için bazı bileşenleri içermesi gerekmektedir:(a) eylemin kendi içinde istismar teşkil ettiğine dair nesnel fikir birliği; (b) başlatıcının kötü muameleye tabi tuttuğuna dair tespitler; (c) alıcının ilişkinin bağlam ve tarihini içeren özel bir analizle duruma ilişkin algısı ve (d) eylemin alıcıya psikolojik olarak zarar verme potansiyeline sahip olduğunun saptanması (Jordan, Campbell ve Follingstad, 2010).

Psikolojik istismar, bir kadının hayatının her alanında riskli davranışların görülmesine ve zarar yaratma potansiyeline sahiptir (Straight, Harper ve Arias, 2003; Marshall, 1996).

Psikolojik istismar; algıları, düşünceleri, duyguları veya davranışları hedef alabildiğinden, doğası gereği bir kadının hayatının her alanında kendini hissettirme ve zarar yaratma potansiyeline sahiptir ve sağlığı da etkileyebilir (Marshall, 1996). Bu sebeple, farklı türlerde psikolojik istismarın diğer istismar türleri ve saldırganlıkların

etkileri ve sonuçlarıyla da ilişki kurması olası hale gelmektedir (Marshall, 1996; Sackett ve Saunders, 1999).

Marshall (1996), psikolojik istismara uğrayan kadınlarla yaptığı araştırmada maruz kalınan türlere göre altı grupta incelemiştir. Birinci grup en genç yaş ortalamasına ve ilişki süresine sahip olup en çok psikolojik, fiziksel ve cinsel istismara maruz kaldıklarını ifade etmektedirler. İkinci grup en yüksek yaş ortalaması ve ilişki süresine sahip olup yüksek oranda psikolojik istismar ve şiddet eylemlerine maruz kalırken cinsel şiddeti daha az belirtmişlerdir. Üçüncü grup genellikle genç ve nispeten kısa süreli ilişkilere sahip olup düşük düzeyde psikolojik istismar tehdit, şiddet ve cinsel saldırganlık bildirmişlerdir. Dördüncü grup birinci gruba benzer yaş ve ilişki ortalamasında sahip olmakla birlikte daha az psikolojik istismar, tehdit ve cinsel saldırganlık bildirmişlerdir. Beşinci grup en yüksek yaş ortalaması ve ilişki süresine sahip olup, diğer gruplara benzer şekilde yüksek oranda psikolojik istismar, tehdit ve şiddet davranışları ve cinsel saldırganlığa birlikte maruz kalmışlardır. Son grup ise orta yaşa yakın ve nispeten kısa süreli ilişki süresine sahip olup beşinci gruba benzer türde istismar mağduru iken mağduriyetleri için yardım arayış şekillerinin farklı olduklarını belirtmişlerdir. Altı grup incelendiğinde her yaş grubundan kadının partnerlerinden en az bir kez psikolojik istismara maruz kaldığı, kadınların çoğunluğunun yüksek eğitim seviyesinden oldukları, psikolojik istismarın kadınların en çok ilişkilerine ilişkin algılarını etkilediği saptanmıştır.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2009), sonuçlarına bakıldığında ülke genelinde kadınların % 44'ü'nün duygusal istismarı hayatlarının herhangi bir döneminde yaşadığı görülmektedir. Her dört kadından biri son 12 ay içerisinde duygusal istismar/şiddet yaşamıştır. Psikolojik istismarı oluşturan davranış ve tavırlar göz önünde bulundurulduğunda kadınların bu davranışlara maruz kalma sıklığı oldukça artmaktadır.

2.4. Toplumsal Cinsiyet, Spiritüalite ve Kadına Yönelik İstismara Bakış

Kadına yönelik şiddet yargıları, daha geniş toplumsal cinsiyet ve cinsellik normlarıyla kadına, cinsiyete ve cinselliğe yönelik tutumlarla sıkı bir şekilde iç içe geçmiştir (Flood

ve Pease, 2009). Toplumsal cinsiyetin maruz kalan ve mağdur olan araftndan nasıl algılandığı eşler arası istismar eylemlerinin uygulanmasında önem kazanmaktadır.

Glick, Sakallı-Uğurlu, Ferreira ve Souza (2002), Brezilya ve Türkiye’de kadın ve erkek katılımcılarla yaptıkları çalışmada kadın ve erkeklerin düşmanca cinsiyetçilik tutumları arttıkça kadına yönelik eş istismarına dahaz fazla tolerans gösterdikleri ortaya konmuştur.

Sugarman ve Frankel (1994), patriyarkal anlayış ve kadının eş istismarına maruz kalmasına yönelik yaptıkları metaanaliz çalışmasında şiddet uygulayan kocaların ve şiddetsiz kocaların kadınlara karşı benzer tutumlar sergilediğini, saldırıya uğrayan kadınların beklenmedik şekilde saldırıya maruz kalmamış kadınlardan daha fazla liberal cinsiyet rolüne sahip olduklarını saptamışlardır.

Kristiansen ve Giuliatti (1990), üniversite öğrencilerinin, cinsiyetleri, kadına yönelik tutumları ve dünya görüşlerinin kadına yönelik eş istismarında kurban ve faile ilişkin algı ve tutumlarını incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda erkeklerin kadınlara göre kadınlara yönelik tutumlarının ve dünya görüşlerinin daha olumsuz olduğu saptanmıştır. Araştırmada öğrencilerin kadınlara tutumları değıştikçe kurban suçlamalarının azaldığı, kadınlara karşı olumlu tutumu olanların istismarcıyı daha fazla suçlu buldukları belirtilmiştir.

Dinler ve spiritüel akımlar, toplum içindeki yapısal güç dağıtımının bir parçasını oluştururken; bu güç dağılımları daha yüksek, kutsal güçlere atıfta bulunarak mevcut sosyal ilişkileri güçlendirebilir veya çatışabilirler (Draulans, 2011).

Berkel, Vandiver ve Bahner (2004), üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları, spiritüel inançlarının ve kadına yönelik aile içi şiddet uygulamaya yönelik tutumlarını yordayıcılığını incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarında geleneksel cinsiyet rolünü benimseyen bireyler, kadına yönelik şiddetin eşitlikçi cinsiyet rolüne sahip olanlara kıyasla daha fazla şiddetin kuanımını desteklemektedir. Araştırmada hem erkekler hem de kadınlar için dini ve maneviyat değışkenleri önemli bir yer almakla birlikte spiritüel eylemlerin aile içi şiddet tutumları ile anlamlı bir ilişkisi olduğu, spiritüel eylemleri daha fazla yerine getirenlerin mağdur olan kadınlarla daha fazla sempati kurabildikleri belirtilmiştir.

Yapılan alışmalar toplumsal cinsiyet ve spiritüelliğin eş/partnerlerin kadına yönelik istismarına yönelik tutumlarını değiştirdiğini göstermekle birlikte maruz kalanlar için değişkenler arasındaki ilişkiyi doğrudan ortaya koymamaktadır. Kadınların toplumsal cinsiyet algıları ve spiritüel iyi oluşlarının maruz kaldıkları istismar davranışları sıklığını etkileyip etkilemediği veya ne derece etkileyeceğini öngörebilmek müdahale çalışmaları açısından önemli rol oynayabilmektedir.

BÖLÜM 3: YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada evli kadınların psikolojik istismar profilleri ile toplumsal cinsiyet algıları ve spiritüel iyi oluşları arasındaki ilişki incelenerek; evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının ve spiritüel iyi oluşlarının psikolojik istismar profilini yordama düzeyini test etmek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri iki veya daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığı ve/veya derecesini belirleme amacıyla kullanılmaktadır (Karasar, 2010).

İlişkisel tarama modellerinde, değişkenler arasındaki ilişkiler iki farklı şekilde incelenmektedir:

Korelasyon türü ilişkisel tarama; araştırılan değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, birlikte değişim mevcut olduğunda bu ilişkinin nasıl olduğuna ulaşılmaya çalışılmaktadır (Price, Chiang, ve Jhangiani, 2015).

Karşılaştırma türü ilişkisel tarama; incelenmek istenen en az iki değişken bulunmaktadır. Test edilmek istenen bağımsız değişkene göre gruplar oluşturularak en bu grupların bağımlı değişkene göre anlamlı bir farklılığının var olup olmadığı incelenir (Martello, Nelson, Morgand ve Marchand-Martella, 2013). Bu araştırmada evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları, spiritüel iyi oluşları ve psikolojik istismar profilleri arasındaki ilişkiler korelasyon türü tarama modeli yoluyla incelenirken; yaş, eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzey gibi bağımsız değişkenler açısından toplumsal cinsiyet algıları, spiritüel iyi oluşları ve psikolojik istismar profillerinin farklılaşp farklılaşmadığı da, karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli yoluyla incelenecektir.

Araştırmada toplumsal cinsiyet algısı, spiritüel iyi oluş ve psikolojik istismar arasındaki ilişkiler yapısal eşitlik modeli ile incelenmiştir. Yapısal eşitlik modeli; birçok analizi bir

defada yapması, ölçüm hatalarını hesaba katıyor olması gibi nedenlerle birçok teorinin test edilmesinde ve yeni modellerin geliştirilmesi sürecinde kullanılmakta olan bir yöntemdir (Dursun ve Kocagöz; 2010).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini evli kadınlar oluşturacaktır. Araştırmanın örneklemeğinde uygun örnekleme yöntemi bir arada kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi evren elemanlarının hepsinin belirlenmesinin zor olduğu durumlarda araştırmacının kolay bir şekilde ulaşabileceği örneklem elemanlarını almasıdır (Özen ve Gül, 2007). Bir modelin test edilebilirliği için uygun sayıda örnekleme ulaşılmış, toplam 306 kadından toplanan veriler istatistiki analize tabi tutulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacının hazırlamış olduğu 19 maddelik kişisel bilgi formu, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Spiritüel İyi Oluş Ölçeği ve Psikolojik İstismar Profili Ölçeği kullanılacaktır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcı kadınların demografik özelliklerinin saptanması için oluşturulan bilgi formu 19 maddeden oluşmaktadır. Form araştırmacı tarafından doğrudan katılımcı kadınlara yönelik olarak hazırlanmıştır.

3.3.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği

Altınova ve Duyan (2013) tarafından bireylerin toplumsal cinsiyet algılarını ölçmek üzere geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinde toplam 25 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin 10'u olumlu, 15'i olumsuz olarak yazılmıştır. Beşli likert şeklinde oluşturulan ölçekte Maddelerde belirtilen düşünceye, bireylerden tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), tamamen

katılmıyorum (1) olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Ölçekte yer alan 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17.,18., 19., 20., 21., 24. ve 25. maddeler olumsuz olup tersten hesaplanmaktadır. Buna göre, ölçekten alınabilecek puanlar 25-125 aralığında olup, yüksek puanlar toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu ifade etmektedir. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin bütününe ait iç tutarlılık ölçüsü olarak hesaplanan güvenilirlik katsayısının Cronbach Alpha ,872 olarak saptanmıştır. Ölçeğin kullanımı için araştırmacıdan izin alınmıştır.

3.3.3. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği

Ekşi ve Kardeş (2017) tarafından yetişkinlere yönelik olarak bireylerin kendi değerleri ve anlamlandırmaları doğrultusunda, kişiye özgü, toplumsal ve aşkın yönleriyle hayatı anlama ve yaşama süreçlerini belirlemek için geliştirilmiştir. Ölçekte toplam 29 madde bulunmaktadır. Beşli likert şeklinde oluşturulan ölçekte maddelerde belirtilen cümlelere; bana tamamen uygun (5), bana oldukça uygun (4), bana biraz uygun (3), bana uygun değil (2), bana hiç uygun değil (1) olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Ölçekte aşkınlık, doğayla uyum ve anomi olmak üzere üç alt boyut bulunmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa değerleri incelendiğinde aşkınlık ,953, doğayla uyum ,864, anomi ,853, toplam değer ,886 olarak saptanmıştır. Ölçeğin kullanımı için araştırmacıdan izin alınmıştır.

3.3.4. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği

Sackett ve Saunders (1999) tarafından geliştirilmiş olan ölçek Türkçe'ye Boyacıoğlu, Uysal ve Erdugan (2016) tarafından uyarlanmıştır. 21 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar her bir maddeye asla (0), ayda birden daha az (1), ayda bir (2), ayda birkaç kez (3) haftada bir (4), haftada birkaç kez (5), günlük (6) olmak üzere yedi derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Ölçeğin kıskançlıkla kontrol etme, yok sayma, özellikleriyle alay etme, davranışlarını eleştirme olmak üzere dört alt boyut bulunmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa değerleri; kıskançlıkla kontrol etme ,91, yok sayma ,87, özellikleriyle alay etme ,87 ve davranışlarını eleştirme ,81 düzeyinde iç

tutarlılık gösterdiği saptanmıştır. Bütün ölçeğin iç tutarlılık değeri ise ,93 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin kullanımı için araştırmacıdan izin alınmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışma öncesinde bireyler çalışmanın amacı ve içeriği hakkında bilgilendirilmiş katılmayı kabul eden gönüllülere hazırlanmış olan veri toplama formları verilerek doldurmaları sağlanmıştır. Araştırmada boşanma aşamasında olan kadınlara yakın çevreden ulaşılmakla birlikte İstanbul'da yer alan adliyeler aracılığıyla da ulaşılmak için kurumdan izin alınmış ve adliyelerde de kabul eden katılımcılara uygulama yapılmıştır. Çalışmaya katılmaya kabul eden kadınlara kâğıt kalem yöntemiyle veriler uygulanmış, verilerin ulaşması ve yeniden teslim alınması zor olabilecek katılımcıların internet üzerinden formu doldurmaları sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada kullanılış olan veri toplama araçları uygulandıktan sonra kontrol edilerek değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma verilerinin çözümü için Kişisel Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Spiritüel İyi Oluş Ölçeği ve Psikolojik Şiddet Profili Ölçeği formlarından toplanan verilerin işlenmesi ve yorumlanması için SPSS 24.00 paket programı kullanılmıştır

İstatiksel çözümlenelerde ilk olarak örneklem grubunun Kişisel Bilgi Formunda yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda grubun genel yapısını tanıtıcı yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Örneklem grubunun Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Spiritüel İyi Oluş Ölçeği ve Psikolojik Şiddet Profili Ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları (\bar{x}), standart sapma (ss) ve ölçmenin standart hata (SHx) değerleri hesaplanmıştır.

Örnekleme oluşturan evli kadın katılımcılara ilişkin, araştırmada yer verilen değişkenler üzerinden tanımlamak üzere varsayımların karşılanması durumuna göre istatistik çözümleneler yapılmıştır. Bu amaçla;

1. Örneklem grubunu oluşturan evli kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden aldıkları puan ile Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden aldıkları puan arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği;
2. Örneklem grubunu oluşturan evli kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden aldıkları puan ile Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden aldıkları puan arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği;
3. Örneklem grubunu oluşturan evli kadınların Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden aldıkları puan ile Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden aldıkları puan arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon tekniği;
4. Örneklem grubunu evli kadınların mevcut evlilik durumu, aile tipi, bağlı olarak, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Spiritüel İyi Oluş Ölçeği ile Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden aldıkları puanlarda anlamlı farklılaşmalar olup olmadığını incelemek üzere Bağımsız Gruplar T Testi;
5. Örneklem grubunu oluşturan evli kadınların ve eşlerinin eğitim düzeyleri, gelir düzeyleri ve evlilik sürelerine bağlı olarak Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği ile Psikolojik Şiddet Profili Ölçeğinden aldıkları puanlarda anlamlı farklılaşmalar olup olmadığını incelemek üzere Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve anlamlı fark bulunması durumunda farkın hangi gruplar arasında olduğunu incelemek üzere post-hoc analizlerinden LSD, Sidak ve Games-Howell teknikleri;
6. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden alınan puanların Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden alınan puanları yordayıp yordamadığını incelemek için Basit Doğrusal Regresyon yapılacaktır.
7. Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden alınan puanların Psikolojik Şiddet Profili Ölçeğinden alınan puanları yordayıp yordamadığını araştırmak için Basit Doğrusal Regresyon Analizi;

8. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği ve Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden alınan puanların Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden alınan puanları puanların birlikte yordayıp yordamadığını incelemek için Yapısal Eşitlik Modeli uygulamalarından Path Analizi yapılmıştır.

BÖLÜM 4: BULGULAR

Tablo 4.1. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
18-29	68	22,2	22,2	22,2
30-39	118	38,6	38,6	60,8
40-49	88	28,8	28,8	89,5
50-70	32	10,5	10,5	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan kadınların 68'i (%22,2) 18-29, 118'i (%38,6) 30-39, 88'i (%28,8) 40-49, 32'si (%10,5) 50-70 yaş aralığındadırlar.

Tablo 4.2. Eş Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
19-29	43	14,1	14,1	14,1
30-39	110	35,9	35,9	50,0
40-49	64	20,9	20,9	70,9
50-75	89	29,1	29,1	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan kadınların eşlerinin 43'ü (%14,1) 19-29, 110'u (%35,9) 30-39, 64'ü (%20,9) 40-49, 89'u (%29,1) 50-75 yaş aralığındadırlar.

Tablo 4.3. Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
İlköğretim	110	35,9	35,9	35,9
Lise	76	24,8	24,8	60,8
Üniversite ve üstü	120	39,2	39,2	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan kadınların 110'u (%35,9) ilköğretim, 76'sı (%24,8) lise, 120'si (%39,2) üniversite ve üstü eğitim düzeyindedirler.

Tablo 4.4. Eş Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
İlköğretim	92	30,1	30,1	30,1
Lise	94	30,7	30,7	60,8
Üniversite ve üstü	120	39,2	39,2	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların eşlerinin 92'si (%30,1) ilköğretim, 94'ü (%30,7) lise, 120'si (%39,2) üniversite ve üstü eğitim düzeyindedirler.

Tablo 4.5. Evlilik Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Birlikte	262	85,6	85,6	85,6
Boşanma davası aşamasında	44	14,4	14,4	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 262'si (%85,6) halen birlikte, 44'ü (%14,4) boşanma davası aşamasındadırlar.

Tablo 4.6. Evlilik Yaşı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
14-18	50	16,3	16,3	16,3
19-25	181	59,2	59,2	75,5
26-40	75	24,5	24,5	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 50'si (%16,3) 14-18, 181'i (%59,2) 19-25, 75'i (%24,5) 26-40 yaş aralığında evlilik yapmışlardır.

Tablo 4.7. Eş Evlilik Yaşı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
14-21	114	37,3	37,3	37,3
22-30	179	58,5	58,5	95,8
31-46	13	4,2	4,2	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların eşlerinin 114'ü (%37,3) 14-21, 179'u (%58,5) 22-30, 13'ü (%4,2) 31-46 yaş aralığında evlilik yapmışlardır.

Tablo 4.8. Evlilik Süresi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1-4	71	23,2	23,2	23,2
5-9	49	16,0	16,0	39,2
10-15	53	17,	17,3	56,5
16-20	53	17	17,3	73,9
21-45	80	26,	26,1	100,0
Toplam	306	100	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 71'inin (%23,2) 1-4 yıl, 49'unun (%16) 5-9 yıl, 53'ünün (%17,3) 10-15 yıl, 53'ünün (%17,3) 16-20 yıl, 80'inin (%26,1) 21-45 yıldır evli oldukları görülmektedir.

Tablo 4.9. Mevcut Çalışma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evvet	158	51,6	51,6	51,6
Hayır	148	48,4	48,4	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 158'i (%51,6) halen çalışmakta, 148'i (%48,4) ise çalışmamaktadır.

Tablo 4.10. Eşlerin Mevcut Çalışma Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Evvet	278	90,8	90,8	90,8
Hayır	28	9,2	9,2	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların eşlerinin 278'i (%90,8) halen çalışmakta, 28'i (%9,2) ise çalışmamaktadır.

Tablo 4.11. Gelir Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Düşük	60	19,6	19,6	19,6
Orta	165	53,9	53,9	73,5
Yüksek	81	26,5	26,5	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 60'ı (%19,6) düşük, 165'i (%53,9) orta, 81'i (%26,5) yüksek gelir düzeyindedirler.

Tablo 4.12. Eşlerin Gelir Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Düşük	45	14,7	14,7	14,7
Orta	158	51,6	51,6	66,3
Yüksek	103	33,7	33,7	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların eşlerinin 45'i (%14,7) düşük, 158'i (%51,6) orta, 103'ü (%33,7) yüksek gelir düzeyindedirler.

Tablo 4.13. Tanışma Şekli Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Aile aracılığıyla	101	33,0	33,0	33,0
Arkadaşlar aracılığıyla	67	21,9	21,9	54,9
Flört	138	45,1	45,1	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 101'i (%33,0) aile aracılığıyla, 67'si (%21,9) arkadaşlar aracılığıyla, 138'i (%45,1) flört ederek eşleriyle tanışmışlardır

Tablo 4.14. Aile Tipi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Çekirdek aile	263	85,9	85,9	85,9
Geniş aile	43	14,1	14,1	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 263'ü (%85,9) çekirdek aile, 43'ü (%14,1) geniş aile tipine sahiptirler.

Tablo 4.15. Çocuk Sayısı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
0	41	13,4	13,4	13,4
1	72	23,5	23,5	36,9
2	106	34,6	34,6	71,6
3	51	16,7	16,7	88,2
4 ve üstü	36	11,8	11,8	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan kadınların 41'inin (%13,4) 1, 72'sinin (%23,5) 2, 106'sının (%34,6) 2, 51'inin (%16,7) 3, 36'sının (%11,8) 4 ve üstü sayıda çocukları vardır.

Tablo 4.16. Yaşam Yeri Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kasaba	36	11,8	11,8	11,8
Şehir	105	34,3	34,3	46,1
Büyükşehir	165	53,9	53,9	100,0
Toplam	306	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan kadınların 36'sı (%11,8) kasabada, 105'i (%34,3) şehirde, 165'i (%53,9) büyükşehirde yaşamlarının çoğunu geçirmişlerdir.

Tablo 4.17. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği İçin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
	306	92,179	15,555	,889

Tablo 4.17.'de görüldüğü üzere Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin aritmetik ortalaması (\bar{X})= 92,179; standart sapması (*ss*)= 15,555 ve standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,889 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4.18. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği İçin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Toplam puan	306	120,696	10,754	,614
Aşknlık	306	66,431	7,899	,451
Uyum	306	31,271	3,483	,199
Anomi	306	18,970	5,007	,286

Tablo 4.18.'de görüldüğü üzere Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinin aritmetik ortalaması (\bar{X})= 120,6961, standart sapması (*ss*)= 10,754 ve standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,614 olarak hesaplanmıştır. Aşknlık alt boyutu için; aritmetik ortalama (\bar{X})= 66,4314, standart sapma (*ss*)= 7,899, standart hata ($Sh_{\bar{x}}$)= ,451; uyum alt boyutu için; aritmetik ortalama (\bar{X})= 31,271, standart sapma (*ss*)= 3,483, standart hata ($Sh_{\bar{x}}$)= ,199; anomi alt boyutu için; aritmetik ortalama (\bar{X})= 18,970, standart sapma (*ss*)= 5,007, standart hata ($Sh_{\bar{x}}$)= ,286 değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 4.19. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği İçin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri

Boyutlar	<i>N</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$
Toplam puan	306	37,183	13,313	,761
Kıskançlıkla kontrol	306	14,751	6,974	,398
İhmal etme	306	9,719	5,846	,334
Alay etme	306	8,022	3,936	,225
Davranış eleştirme	306	5,725	3,204	,183

Tablo 4.19.'da görüldüğü üzere Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinin aritmetik ortalaması (\bar{X})= 37,183, standart sapması (*ss*)= 13,313 ve standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,761 olarak hesaplanmıştır. Kıskançlıkla kontrol alt boyutu için; aritmetik ortalama (\bar{X})= 14,751, standart sapma (*ss*)= 6,974, standart hata ($Sh_{\bar{x}}$)= ,398; ihmal etme alt boyutu için; aritmetik ortalama (\bar{X})= 9,719, standart sapma (*ss*)= 5,846, standart hata ($Sh_{\bar{x}}$)= ,334; alay etme alt boyutu için; aritmetik ortalama (\bar{X})= 8,022, standart sapma (*ss*)= 3,936, standart hata ($Sh_{\bar{x}}$)= ,225; davranış eleştirme alt boyutu için aritmetik ortalama (\bar{X})= 5,725, standart sapma (*ss*)= 3,204 ve standart hata ($Sh_{\bar{x}}$)= ,183 değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 4.20. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Toplumsal cinsiyet Algısı	Birlikte	262	92,068	15,658	,967			
	Boşanma davası aşamasında	44	92,840	15,085	2,274	-304	304	,761

Örnekleme oluşturan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının mevcut evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek

amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda; grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-304$; $p>,05$).

Tablo 4.21. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Spiritüel iyi Oluş	Birlikte	262	120,713	10,830	,669	,070	304	,944
	Boşanma davası aşamasında	44	120,590	10,415	1,570			

Tablo 4.21.'de görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Spiritüel İyi Oluş Ölçeği puanlarının mevcut evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=,070$; $p>,05$).

Tablo 4.22. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Psikolojik istismar profili	Birlikte	262	35,938	12,276	,7584	-4,090	304	,000
	Boşanma davası aşamasında	44	44,590	16,638	2,508			

Tablo 4.22.'de görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının mevcut evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda,

grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=-4,090$; $p<,05$). Boşanma davası aşamasında olan kadınların psikolojik istismar profili ölçeğinden aldıkları toplam puan halen birlikte olan kadınların toplam puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.23. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Kıskançlıkla Kontrol Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Kıskançlıkla kontrol	Birlikte	262	14,454	6,518	,402	-1,827	304	,069
	Boşanma davası aşamasında	44	16,522	9,128	1,376			

Tablo 4.23.'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği kıskançlıkla kontrol alt boyut puanlarının mevcut evlilik durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-1,827$; $p>,05$).

Tablo 4.24. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği İhmal Etme Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İhmal etme	Birlikte	262	9,175	5,272	,325	-4,067	304	,000
	Boşanma davası aşamasında	44	12,954	7,823	1,179			

Tablo 4.24’te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının mevcut evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=-4,067$; $p<,05$). Boşanma davası aşamasında olan kadınların psikolojik istismar profili ölçeği ihmal etme alt boyutundan aldıkları toplam puan halen birlikte olan kadınların toplam puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.25. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Alay Etme Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Alay etme	Birlikte	262	7,687	3,670	,226	-3,717	304	,000
	Boşanma davası aşamasında	44	10,022	4,834	,728			

Tablo 4.25.’te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının mevcut evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=-3,717$; $p<,05$). Boşanma davası aşamasında olan kadınların psikolojik istismar profili ölçeği alay etme alt boyutundan aldıkları toplam puan halen birlikte olan kadınların toplam puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.26. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Davranış Eleştirisi Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Evlilik Durum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	Sd	P
Davranış eleştirisi	Birlikte	262	5,603	3,029	,187	-1,635	304	,103
	Boşanma davası aşamasında	44	6,454	4,066	,612			

Tablo 4.26.'da görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği davranış eleştirisi alt boyut puanlarının mevcut evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-1,635$; $p>,05$).

Tablo 4.27. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	\bar{x}	SS	Var. K.	KT	ANOVA Sonuçları			
							Sd	KO	F	P
Toplumsal Cinsiyet Algısı	18-29	68	93,867	16,006	Gruplar arası	3804,537	2	1268,179	5,471	,001
	30-39	118	93,915	14,664						
	40-49	88	92,215	16,090	Gruplar içi	70000,578	302	231,790		
	50-70	32	82,093	12,887						
Toplam		306	92,179	15,555	Toplam	73805,114	305			

Örnekleme kadınlarnın Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yaş grupların göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=5,471$; $p<,05$). Bu işlemin sonrasında ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.28. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	2,510	305	,059

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı görülmüştür (LF=2,510; $p>,05$). Bunun üzerine varyansların heterojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.29. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
18-29	30-39	-,0476	2,364	1,00
	40-49	1,651	2,590	,920
	50-70	11,773*	2,992	,001
30-39	18-29	,0476	2,364	1,00
	40-49	1,699	2,182	,864
	50-70	11,821*	2,648	,000
40-49	18-29	-1,651	2,590	,920
	30-39	-1,699	2,182	,864
	50-70	10,122*	2,851	,004
50-70	18-29	-11,773*	2,992	,001
	30-39	-11,821*	2,648	,000
	40-49	-10,122*	2,851	,004

Toplumsal Cinsiyet Algısı puanlarının yaş gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Games-Howell testi sonucunda 18-29 ve 50-70 yaş grubu arasında 18-29 grubu lehine ($p<,05$); 30-39 ve 50-70 yaş grubu arasında 30-39 grubu lehine ($p<,05$); 40-49 ve 50-70 yaş grubu arasında 40-49 yaş grubu lehine ($p<,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık saptanmıştır. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.30. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Eş Yaş Gruplarına Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , \bar{X} ve <i>SS</i>		Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
	19-29	43	91,395	15,472	Gruplar arası	2518,826	3	1268,179	3,557	,015
Toplumsal	30-39	110	95,836	14,902						
Cinsiyet	40-49	64	90,875	15,595	Gruplar içi	71286,289	302	231,790		
Algısı	50-75	89	89,977	15,703						
Toplam		306	92,179	15,555	Toplam	73805,114	305			

Tablo 4.30’da görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının eşlerinin yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizinin (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3,557$; $p<,05$). Yapılan işlemin ardından ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.31. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	,220	305	,882

ANOVA sonrası kullanılacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğine karar vermek için öncelikle Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu görülmüştür ($LF=,220$; $p>,05$). Bu sonuç üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Sidak çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Sidak çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.32. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Eş Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Sidak Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
19-29	30-39	-4,441	2,763	,500
	40-49	,52035	3,029	1,000
	50-75	2,417	2,853	,952
30-39	19-29	4,441	2,763	,500
	40-49	4,961	2,415	,221
	50-75	6,858*	2,190	,011
40-49	19-29	-,52035	3,029	1,000
	30-39	-4,961	2,415	,221
	50-75	1,897	2,518	,973
50-75	19-29	-2,417	2,853	,952
	30-39	-6,858*	2,190	,011
	40-49	-1,897	2,518	,973

Toplumsal Cinsiyet Algısı puanlarının eş yaş gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Sidak testi sonucuna göre 30-39 ve 50-59 yaş grubu arasında 30-39 grubu lehine ($p < ,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.33. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	Değerleri			ANOVA Sonuçları				
			\bar{X}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	1-4	71	96,746	16,438	Gruplar	4663,780	3	1165,945	5,076	,001
	5-9	49	95,653	13,678	arası					
	10-15	53	92,490	13,756	Gruplar	69141,334	302	229,705		
	16-20	53	91,000	15,755	içi					
20 ve üstü	80	86,575	15,301							
Toplam		306	92,17	15,555	Toplam	73805,114	305			

Tablo 4.33.'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=5,076$; $p<,05$). Bu işlem sonrasında ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.34. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	1,391	305	,237

ANOVA sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı görülmüştür ($LF=1,391$; $p>,05$). Bunun üzerine varyansların heterojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.35. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Evlilik Süresi(i)	Evlilik Süresi(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
1-4	5-9	1,093	2,761	,995
	10-15	4,255	2,716	,521
	16-20	5,746	2,916	,286
	21-45	10,171*	2,594	,001
5-9	1-4	-1,093	2,761	,995
	10-15	3,162	2,718	,772
	16-20	4,653	2,915	,504
	21-45	9,078*	2,597	,006
10-15	1-4	-4,255	2,716	,521
	5-9	-3,162	2,718	,772
	16-20	1,490	2,873	,985
	21-45	5,915	2,548	,146
16-20	1-4	-5,746	2,916	,286
	5-9	-4,653	2,915	,504
	10-15	-1,490	2,873	,985
	21-45	4,425	2,758	,498
21-45	1-4	-10,171*	2,594	,001
	5-9	-9,078*	2,597	,006
	10-15	-5,915	2,548	,146
	16-20	-4,425	2,758	,498

Toplumsal Cinsiyet Algısı puanlarının evlilik süresi gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Games-Howell testi sonucunda 1-4 ve 21-45 yıl evlilik süresi grubu arasında 1-4 yıl evlilik süresi grubu lehine ($p < ,05$); 5-9 ve 21-45 yıl evlilik süresi grubu arasında 5-9 yıl evlilik süresi grubu lehine ($p < ,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.36. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , \bar{X} ve <i>SS</i>	Değerleri					ANOVA Sonuçları					
	Puan	Grup	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Toplumsal Cinsiyet Algısı	İlköğretim	110	83,090	12,535	Gruplar	20695,275	2	10347,638			
	Lise	76	90,039	14,007	Arası				59,035	,000	
	Üniversite	120	101,866	13,368	Gruplar İçi	53109,839	303	175,280			
	Toplam	306	92,179	15,555		73805,114	305				

Tablo 4.36.'da görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucuna göre grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=59,035$; $p<,05$). Bu işlemin ardından ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını saptamak üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.37. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	1,103	305	,333

ANOVA sonrası kullanılacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğine karar vermek için öncelikle Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı görülmüştür ($LF=1,103$; $p>,05$). Buna göre varyansların heterojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.38. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Eğitim(i)	Eğitim(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	<i>p</i>
İlköğretim	Lise	-6,948*	2,002	,002
	Üniversite ve üzeri	-18,775*	1,708	,000
Lise	İlköğretim	6,948*	2,002	,002
	Üniversite ve üzeri	-11,827*	2,017	,000
Üniversite ve üzeri	İlköğretim	18,775*	1,708	,000
	Lise	11,827*	2,017	,000

Toplumsal Cinsiyet Algısı puanlarının eğitim düzeyi gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Games-Howell testi sonucuna göre ilköğretim ve lise düzeyi arasında lise grubu lehine ($p < ,05$); ilköğretim ve üniversite düzeyi arasında üniversite grubu lehine ($p < ,05$) lise ve üniversite eğitim düzeyi grubu arasında üniversite grubu lehine ($p < ,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Tablo 4.39. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , \bar{X} ve <i>SS</i>	Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Puan	Grup	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>
Toplumsal	Kasaba	36	85,750	14,460	Gruplar	3251,699	2	1625,850	6,982	,001
Cinsiyet	Şehir	105	90,021	17,130						
Algısı	Büyükşehir	165	94,957	14,124	Gruplar	705553,415	303	230,850		
	Toplam	306	92,179	15,555	İçi	73805,114	305			

Tablo 4.39.'da görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yaşam yeri değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucuna göre grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık bulunmuştur. (F=6,982; p<,05). Bu işlemin sonrasında ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz teknikleri uygulanmıştır.

Tablo 4.40. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	5,637	305	,004

ANOVA sonrası kullanılacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğine karar vermek için Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı görülmüştür (LF=5,637; p<,05). Bu sonuç üzerine varyansların heterojen olması durumunda kullanılan Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Uygulanan Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.41. Toplumsal Cinsiyet Algısı Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Yaşam Yeri(i)	Yaşam Yeri(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Kasaba	Şehir	-4,269	2,933	,318
	Büyükşehir	-9,207*	2,649	,003
Şehir	Kasaba	4,269	2,933	,318
	Büyükşehir	-4,938*	2,000	,038
Büyükşehir	Kasaba	9,207*	2,649	,003
	Şehir	4,938*	2,000	,038

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının yaşam yeri gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Games-Howell testi sonucunda kasaba ve büyükşehir arasında büyükşehir grubu lehine (p<,05); şehir ve büyükşehir grupları arasında büyükşehir grubu lehine (p<,05)

anlamli bir farklılık saptanmıştır. Buna göre yaşamının çoğunu büyükşehirde geğirmiş olan kadınların toplumsal cinsiyet algısı ölęeđinden aldıkları puan kasaba ve şehir gruplarından anlamli düzeyde yüksektir.

Tablo 4.42. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölęeđi Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Toplumsal cinsiyet Algısı	Çekirdek aile	263	93,448	15,152	,96740	3,744	304	,000
	Geniş Aile	43	84,116	15,734	2,274			

Tablo 4.42’de görüldüğü üzere, örneklemede yer alan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölęeđi puanlarının aile tipi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamli bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla geręekleřtirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamli bir farklılık bulunmuştur ($t=-3,744$; $p<,05$). Buna göre çekirdek aile yapısına sahip olan kadınların toplumsal cinsiyet algısı puanları geniş aile yapısına sahip olan kadınlardan anlamli düzeyde yüksektir.

Tablo 4.43. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölęeđi Puanlarının Tanışma şekli Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve ss		Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	Aile	101	85,821	14,468	Gruplar Arası Gruplar İçi	7468,058	2	3734,029	17,055	,000
	Arkadaşlar	67	91,597	16,165						
	Flört	138	97,115	14,335						
Toplam		306	92,179	15,555		73805,114	305			

Tablo 4.43'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının tanışma şekillerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek üzere gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. (F=17,055; p<,05). ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.44. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	1,664	305	,191

ANOVA sonrası kullanılacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğine karar verebilmek için ilk olarak Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı görülmüştür (LF=1,664; p>,05). Bunun üzerine varyansların heterojen olması durumunda uygulanan Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.45. Toplumsal Cinsiyet Algısı Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Tanışma Şekli(i)	Tanışma Şekli(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
Aile	Arkadaş	-5,775	2,443	,051
	Flört	-11,294*	1,887	,000
Arkadaş	Aile	5,775	2,443	,051
	Flört	-5,518*	2,320	,050
Flört	Aile	11,294*	1,88	,000
	Arkadaş	5,518*	2,320	,050

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının tanışma şekli gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında yapılan Games-Howell testi sonucunda aile ve flört grubu arasında flört grubu lehine ($p<,05$); arkadaş ve flört grupları arasında flört grubu lehine ($p<,05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre flört ederek eşiyile tanışmış olan kadınların toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinden aldıkları puan aile ve arkadaşlar aracılığıyla tanışan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.46. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f, \bar{X} ve SS</i>		Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
	18-29	68	120,705	10,665	Gruplar					
Spiritüel	30-39	118	120,610	10,358	arası	957,877	3	319,292		
İyi Oluş	40-49	88	122,477	11,227	Gruplar				2,810	,040
	50-70	32	116,093	10,126	içi	34320,859	302	113,645		
	Toplam	306	120,696	10,754	Toplam	35278,735	305			

Tablo 4.46’da görüldüğü üzere, örneklem grubundaki kadınların Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden aldıkları puanların yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2,810$; $p<,05$). Yapılan işlemin sonrasında ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.47. Spiritüel İyi Oluş Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Spiritüel İyi oluş	,543	305	,653

ANOVA sonrasında hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin uygulanacağına karar vermek için öncelikle Levene testi ile grupların dağılımlarının varyanslarının homojen

olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu görülmüştür (LF=,220; $p>,05$). Bu sonucun ardından varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Sidak çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Sidak çoklu karşılaştırma tekniği analizi sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.48. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Sidak Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
18-29	30-39	,09571	1,623	1,000
	40-49	-1,771	1,721	,887
	50-70	4,612	2,285	,239
30-39	18-29	4,441	2,763	,500
	40-49	-1,867	1,501	,765
	50-70	4,516	2,124	,189
40-49	18-29	1,771	1,721	,887
	30-39	1,867	1,501	,765
	50-70	6,383*	2,518	,024
50-70	18-29	-4,612	2,285	,239
	30-39	-4,516	2,124	,189
	40-49	-6,383*	2,518	,024

Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden alınan puanların yaş gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Sidak testi sonucunda 40-49 ve 50-70 yaş grubu arasında 40-49 grubu lehine ($p<,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.49. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	Değerleri			ANOVA Sonuçları				
			\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Spiritüel İyi Oluş	İlköğretim	110	119,172	9,995	Gruplar Arası	410,780	2	205,390	1,785	,170
	Lise	76	121,236	10,243						
	Üniversite	120	121,750	11,634	Gruplar İçi	34867,955	303	115,076		
Toplam		306	120,696	10,754		35278,735	305			

Tablo 4.49.'da görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (F=1,785; p>,05).

Tablo 4.50. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	Değerleri			ANOVA Sonuçları				
			\bar{x}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Spiritüel İyi Oluş	Kasaba	36	117,527	11,638	Gruplar Arası	1394,870	2	697,435	6,237	,002
	Şehir	105	118,723	10,063						
	Büyükşehir	165	122,642	10,652	Gruplar İçi	33883,866	303	111,828		
Toplam		306	120,696	10,754		35278,735	305			

Tablo 4.50.'de görüldüğü üzere, örnekleme yer alan kadınların Spiritüel İyi Oluş Ölçeği puan değerlerinin yaşam yeri değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. (F=6,237; p<,05). Yapılan işlemin devamında ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklı olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.51. Spiritüel İyi Oluş Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Spiritüel İyi Oluş	,840	305	,433

ANOVA sonrası kullanılacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğini belirleyebilmek için öncelikle Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu görülmüştür (LF=,840; $p>,05$). Elde edilen sonuç üzerine varyansların homojen olması durumunda kullanılan LSD çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Uygulanan LSD çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.52. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları

Yaşam Yeri(i)	Yaşam Yeri(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Kasaba	Şehir	-,196	2,042	,559
	Büyükşehir	-5,114*	1,945	,009
Şehir	Kasaba	1,196	2,042	,559
	Büyükşehir	- 3,918*	1,320	,003
Büyükşehir	Kasaba	5,111*	1,945	,009
	Şehir	3,918*	1,320	,003

Spiritüel İyi Oluş Ölçeği puanlarının yaşam yeri gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası LSD testi sonucuna göre kasaba ve büyükşehir arasında büyükşehir grubu lehine ($p<,05$); şehir ve büyükşehir grupları arasında büyükşehir lehine ($p<,05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre yaşamının çoğunu büyükşehirde geçirmiş olan kadınların spiritüel iyi oluş ölçeğinden aldıkları kasaba ve şehir gruplarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.53. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	Sd	P
Spiritüel iyi Oluş	Çekirdek aile	263	120,692	10,797	,66909	-,016	304	,987
	Geniş Aile	43	120,720	10,612	1,570			

Tablo 4.53.'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan kadınların Spiritüel İyi Oluş Ölçeği puanlarının aile tiplerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-,016$; $p>,05$).

Tablo 4.54. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>SS</i>		Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Spiritüel İyi Oluş	Aile	101	120,732	10,532	Gruplar Arası Gruplar İçi	143,628	2	115,957	,619	,539
	Arkadaşlar	67	119,477	11,180						
	Flört	138	121,260	10,735						
	Toplam	306	120,696	10,754						

Tablo 4.54.'te belirtildiği üzere, örnekleme yer alan kadınların Spiritüel İyi Oluş Ölçeği puanlarının tanışma şekillerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. ($F=,619$; $p>,05$).

Tablo 4.55. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	Değerleri			ANOVA Sonuçları						
		f , \bar{X} ve SS	N	\bar{X}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
	18-29	68	33,529	11,953	Gruplar						
Psikolojik	30-39	118	37,398	14,273	arası	2022,289	3	674,096			
İstismar	40-49	88	37,591	12,757	Gruplar				3,912	,009	
Profili	50-70	32	43,031	12,006	içi	52039,462	302	172,316			
	Toplam	306	37,183	13,313	Toplam	54061,752	305				

Tablo 4.55.'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının yaş grubu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3,912$; $p<,05$). Yapılan işlemin ardından ANOVA sonrası saptanan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.56. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Psikolojik İstismar Profili	2,561	305	,055

ANOVA sonrası kullanılacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğini belirlemek için Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı görülmüştür ($LF=2,561$; $p>,05$). Bu sonuç üzerine varyansların heterojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Gerçekleştirilen Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.57. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Yaş(i)	Yaş(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
18-29	30-39	-3,868	1,956	,201
	40-49	-4,061	1,987	,177
	50-70	-9,501*	2,570	,003
30-39	18-29	-3,868	1,956	,201
	40-49	-1,9260	1,891	1,00
	50-70	-5,263	2,496	,121
40-49	18-29	4,061	1,987	,177
	30-39	,19260	1,891	1,00
	50-70	-5,440	2,520	,147
50-70	18-29	9,50184*	2,57025	,003
	30-39	5,26394	2,49633	,121
	40-49	5,44034	2,52080	,147

Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden alınan puanların yaş gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Games-Howell testi sonucunda 18-29 ve 50-70 yaş grupları arasında 50-70 yaş lehine ($p < ,05$); istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.58. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Yaş Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	f,	\bar{X} ve SS	Değerleri			ANOVA Sonuçları			
				N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO
Psikolojik İstismar Profili	19-29	43	35,441	12,864	Gruplar	597,433	3	199,144	1,112	,339
	30-39	110	35,936	13,236	arası					
	40-49	64	38,421	14,764	Gruplar					
Toplam	50-75	89	38,674	12,469	içi	5364,319	302	177,034		
	Toplam	306	37,183	13,313	Toplam	54061,752	305			

Tablo 4.58.'de görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden aldıkları puanların eşlerinin yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık

gösterip göstermediğini saptamak üzere gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F=1,112$; $p>05$).

Tablo 4.59. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	Değerleri				ANOVA Sonuçları				
		N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
	1-4	71	31,873	11,392	Gruplar					
Psikolojik	5-9	49	39,530	14,576	arası	2385,729	4	821,432		
İstismar	10-15	53	35,641	12,041	Gruplar				4,869	,001
Profili	16-20	53	39,773	14,400	içi	5076,729	301	168,691		
	20 ve üstü	80	39,762	12,910						
	Toplam	306	37,183	13,313	Toplam	54061,752	305			

Tablo 4.59.'da görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek üzere gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=4,869$; $p<,05$). İşlemin devamında ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklı olduğunu saptamak üzere tamamlayıcı post-hoc analiz teknikleri uygulanmıştır.

Tablo 4.60. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Psikolojik İstismar Profili	2,397	305	,050

ANOVA sonrasında kullanılacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğine karar vermek için Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojenliği hipotezi sınanmış, varyansların homojen olmadığı görülmüştür ($LF=2,397$; $p>,05$). Bu sonuç üzerine varyansların heterojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Games-Howell çoklu

karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Gerçekleştirilen Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.61. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Evlilik Süresi(i)	Evlilik Süresi(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
1-4	5-9	-7,657*	2,482	,022
	10-15	-3,768	2,136	,400
	16-20	-7,900*	2,396	,012
	21-45	-7,889*	1,977	,001
5-9	1-4	7,657*	2,482	,022
	10-15	3,889	2,659	,589
	16-20	-,24297	2,872	1,000
	21-45	-,23189	2,533	1,000
10-15	1-4	3,768	2,136	,400
	5-9	-3,889	2,659	,589
	16-20	-4,132	2,578	,499
	21-45	-4,120	2,195	,335
16-20	1-4	7,900*	2,396	,012
	5-9	,24297	2,872	1,000
	10-15	4,132	2,578	,499
	21-45	,01108	2,448	1,000
21-45	1-4	7,889*	1,977	,001
	5-9	,23189	2,533	1,000
	10-15	4,120	2,195	,335
	16-20	-,01108	2,448	1,000

Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının evlilik süresi gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Games-Howell testi sonucunda 1-4 ve 5-9 yıl evlilik süresi grubu arasında 5-9 yıl evlilik süresi grubu lehine ($p < ,05$); 1-4 ve 16-20 yıl evlilik süresi grubu arasında 16-20 yıl evlilik süresi grubu lehine ($p < ,05$); 1-4 ve 21-45 yıl evlilik süresi grubu arasında 21-45 yıl evlilik süresi grubu lehine ($p < ,05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.62. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	Değerleri				ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	
Psikolojik İstismar Profili	İlköğretim	110	41,654	12,951	Gruplar	3778,890	2	1739,445	10,420	,000	
	Lise	76	35,276	13,563							Arası
	Üniversite	120	34,291	12,469							Gruplar
	Toplam	306	37,183	13,313	İç	54061,752	305				

Tablo 4.62.'de görüldüğü üzere, örnekleme yer alan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucuna göre grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=10,420$; $p<,05$). Yapılan işlemin ardından ANOVA sonrası saptanan farklılığın hangi gruplardan kaynaklı olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.63. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Psikolojik İstismar Profili	,509	305	,602

ANOVA sonrası uygulanacak post-hoc tekniğine karar vermek için ilk önce Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi test edilmiş, varyansların homojen olduğu görülmüştür ($LF=,509$; $p>,05$). Elde edilen sonuç üzerine varyansların homojen olması durumunda kullanılan LSD çoklu karşılaştırma tekniği uygulanmıştır. Uygulanan LSD çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.64. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları

Eğitim(i)	Eğitim(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	<i>p</i>
İlköğretim	Lise	6,378*	1,927	,001
	Üniversite ve üzeri	7,362*	1,705	,000
Lise	İlköğretim	-6,378*	1,927	,001
	Üniversite ve üzeri	,98465	1,894	,604
Üniversite ve üzeri	İlköğretim	-7,362*	1,705	,000
	Lise	-,98465	1,894	,604

Psikolojik İstismar Profili puanlarının eğitim düzeyi gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık oluştuğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası LSD testi sonucuna göre ilköğretim ve lise düzeyi arasında ilköğretim grubu lehine ($p < ,05$); ilköğretim ve üniversite düzeyi arasında ilköğretim grubu lehine ($p < ,05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre ilköğretim eğitim düzeyinde olan kadınların psikolojik istismar profilinden aldıkları puanlar lise ve üniversite düzeyinden anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.65. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	<i>f</i> , \bar{X} ve <i>SS</i>	Değerleri			ANOVA Sonuçları				
			<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>
Psikolojik İstismar Profili	İlköğretim	92	39,815	13,040	Gruplar Arası	3331,653	2	1665,827	9,950	,035
	Lise	94	39,851	14,259						
	Üniversite	120	33,075	11,719	Gruplar İçi	50730,099	302	167,426		
Toplam		306	37,183	13,313		54061,752	305			

Tablo 4.65.'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının eşlerinin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek üzere gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=9,950$; $p<,05$). Yapılan işlemin sonrasında belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir.

Tablo 4.66. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Psikolojik İstismar Profili	3,379	305	,035

ANOVA sonrasında uygulanacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin karar vermek için önce Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi test edilmiş, varyansların homojen dağılmadığı görülmüştür ($LF=3,379$; $p<,05$). Elde edilen sonuç üzerine varyansların heterojen olması durumunda kullanılan Games-Howell çoklu karşılaştırma tekniği uygulanmıştır. Gerçekleştirilen Games-Howell çoklu karşılaştırma analizi sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4.67. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Games-Howell Testi Sonuçları

Eğitim(i)	Eğitim(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
İlköğretim	Lise	-,03585	2,001	1,00
	Üniversite ve üzeri	6,740*	1,730	,000
Lise	İlköğretim	,03585	2,002	1,00
	Üniversite ve üzeri	6,776*	1,818	,001
Üniversite ve üzeri	İlköğretim	-6,740*	1,730	,000
	Lise	-6,776*	1,818	,001

Psikolojik İstismar Profili puanlarının eşlerin eğitim düzeyi gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Games-Howell testi sonucuna göre ilköğretim ve üniversite düzeyi arasında ilköğretim grubu lehine ($p<,05$); lise ve üniversite düzeyi arasında lise

grubu lehine ($p < ,05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre eşleri üniversite ve üzeri eğitim düzeyinde olan kadınların psikolojik istismar profilinden aldıkları puanlar ilköğretim ve lise düzeyinden anlamlı düzeyde düşüktür.

Tablo 4.68. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{X} ve SS		Değerleri					ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	\bar{X}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P	
Psikolojik İstismar Profili	Düşük	60	38,533	13,587	Gruplar	202,026	2	101,013		,568	
	Orta	165	36,490	13,563							Arası
	Yüksek	81	37,592	12,647	Gruplar İçi	53859,725	303	177,755			
Toplam		306	37,183	13,313		54061,752	305				

Tablo 4.68.'de ifade edildiği üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup puanlarının aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=,568$; $p > ,05$).

Tablo 4.69. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{X} ve SS		Değerleri					ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	\bar{X}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P	
Psikolojik İstismar Profili	Düşük	45	43,111	12,916	Gruplar	1933,609	2	966,805	5,62	,004	
	Orta	158	35,715	12,899							Arası
	Yüksek	103	36,844	13,526	Gruplar İçi	52128,143	303	172,040			
Toplam		306	37,183	13,313		54061,752	305				

Tablo 4.69.'da görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının eşlerinin gelir düzeyine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grup puanlarının aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=5,62; p<,05). Bu işlemin sonrasında ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analiz teknikleri uygulanmıştır.

Tablo 4.70. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Psikolojik İstismar Profili	,395	305	,674

ANOVA sonrasında kullanılacak post-hoc tekniğine karar vermek için ilk olarak Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi test edilmiş, varyansların homojen olduğu bulunmuştur (LF=,395; p>,05). Bulunan sonuç üzerine varyansların homojen olması durumunda uygulanan LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Yapılan LSD çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.71. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Eş Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları

Gelir(i)	Gelir(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh _{\bar{x}}	p
Düşük	Orta	7,395*	2,216	,001
	Yüksek	6,266*	2,343	,008
Orta	Düşük	-7,395*	2,216	,001
	Yüksek	-1,129	1,661	,497
Yüksek	Düşük	-6,266*	2,34	,008
	Orta	1,129	1,66	,497

Psikolojik İstismar Profili puanlarının eş gelir düzeyi gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası LSD testi sonucuna göre düşük ve orta düzey arasında düşük gelir grubu lehine ($p < ,05$); düşük ve yüksek düzey arasında düşük gelir lehine ($p < ,05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre eş gelir düzeyi düşük düzeyde olan kadınların psikolojik istismar profilinden aldıkları puanlar orta ve yüksek gelir düzeyinden anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.72. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Yaşam Yeri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f_i , \bar{X} ve SS		Değerleri					ANOVA Sonuçları			
Puan	Grup	N	\bar{X}	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Psikolojik İstismar Profili	Kasaba	36	39,083	11,544	Gruplar Arası	159,899	2	177,894		
	Şehir	105	37,200	13,586						
	Büyükşehir	165	36,757	13,533	Gruplar İçi	53901,853	303	79,949		
	Toplam	306	37,183	13,313						

Örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının yaşam yerlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=,449$; $p > ,05$).

Tablo 4.73. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{X}	SS	$Sh_{\bar{X}}$	t Testi		
						t	Sd	P
Psikolojik istismar profili	Çekirdek ail	263	35,992	12,27667	,75846	-3,96	304	,000
	Geniş Aile	43	44,465	16,63887	2,50840			

Tablo 4.73.'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanlarının aile tiplerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=-3,96$; $p<,05$). Geniş aile tipinde sahip olan kadınların psikolojik istismar profili ölçeğinden aldıkları toplam puan çekirdek aile tipinde olan kadınların toplam puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.74. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Kıskançlıkla Kontrol Alt Boyutu Puanlarının Mevcut Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	Sd	P
Kıskançlıkla kontrol	Çekirdek ail	263	14,163	6,643	,40966	-3,724	304	,000
	Geniş aile	43	18,348	7,903	1,20532			

Tablo 4.74.'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği kıskançlıkla kontrol alt boyutundan aldıkları puanları arasında mevcut evlilik durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=-3,724$; $p><05$). Buna göre geniş aile tipine sahip kadınların kıskançlıkla kontrol alt boyut puanları çekirdek aile tipine sahip olan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.75. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği İhmal Etme Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	Sd	p
İhmal etme	Çekirdek aile	263	9,623	5,916	,32574	-,705	304	,481
	Geniş aile	43	10,302	5,405	1,17944			

Tablo 4.75.'te görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği ihmal etme alt boyutundan aldıkları puanların aile tipi değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t=-,705$; $p>,05$).

Tablo 4.76. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Alay Etme Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	Sd	p
Alay etme	Çekirdek ail	263	7,749	3,702	,22830	-3,050	304	,002
	Geniş aile	43	9,697	4,867	,74228			

Tablo 4.76.'da görüldüğü üzere, örnekleme yer alan kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği alay etme alt boyutundan aldıkları puanlarının aile tiplerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini saptamak için test edilen bağımsız grup t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=-3,050$; $p<,05$). Geniş aile tipine sahip olan kadınların psikolojik istismar profili ölçeği alay etme alt boyutundan aldıkları toplam puan çekirdek aile tipine sahip olan kadınların toplam puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.77. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Davranış Eleştiri Alt Boyutu Puanlarının Aile Tipi Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	t Testi		
						t	Sd	p
Davranış eleştiri	Çekirdek ail	263	5,4677	2,94315	,18148	-3,545	304	,000
	Geniş aile	43	7,3023	4,19487	,63971			

Örneklemdaki kadınların Psikolojik İstismar Profili Ölçeği davranış eleştiri alt boyut puanlarının aile tiplerine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için uygulanan bağımsız grup t testi sonucunda, grup puanlarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3,545$; $p<,05$). Buna göre geniş aile tipine sahip kadınların davranış eleştiri puanları çekirdek aile tipine sahip olan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.78. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Farklaşım Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f, \bar{x} ve ss		Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Psikolojik İstismar Profili	Aile	101	41,425	13,540	Gruplar Arası	29955,881	2	1497,940	8,88	,000
	Arkadaşlar	67	36,776	11,745						
	Flört	138	34,275	13,131						
	Toplam	306	37,183	13,313						
						54061,752	305			

Örnekleme bulunan kadınların Psikolojik İstismar Profili puanlarının tanışma şekillerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark sergileyip sergilemediğini belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=8,88$; $p<,05$). Sürdürülen işlemin ardından ANOVA sonrası saptanan anlamlı

farklılığın hangi gruplardan kaynaklı olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz teknikleri yapılmıştır.

Tablo 4.79. Psikolojik İstismar Profili Ölçeğine Ait Varyansların Homojenliği Testi

Değişken	Levene Testi	df	p
Psikolojik İstismar Profili	,394	305	,675

ANOVA sonrası uygulanacak post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğini belirlemek için ilk olarak Levene testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi test edilmiş, varyansların homojen olduğu görülmüştür (LF=,394; $p>,05$). Belirtilen sonuç üzerine varyansların homojen olması halinde uygulanan LSD çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Uygulanan LSD çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.80. Psikolojik İstismar Profili Puanlarının Tanışma Şekli Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan LSD Testi Sonuçları

Tanışma Şekli(i)	Tanışma Şekli(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Aile	Arkadaş	4,649*	2,045	,024
	Flört	7,150*	1,699	,000
Arkadaş	Aile	-4,649*	2,045	,024
	Flört	2,500	1,933	,197
Flört	Aile	-7,150*	1,699	,000
	Arkadaş	-2,500	1,933	,197

Psikolojik İstismar Profili puanlarının tanışma şekli gruplarına göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunu saptamak için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası LSD testinde aile ve flört grubu arasında aile grubu lehine ($p<,05$); aile ve arkadaş grupları arasında aile grubu lehine ($p<,05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Buna göre aile aracılığıyla eşiyile tanışmış olan kadınların psikolojik

istismar profili ölçeğinden aldıkları puan flört ve arkadaşlar aracılığıyla tanışan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.81. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	N	r	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	306	,159	,005
Spiritüel İyi Oluş			

Tablo 4.81.'de görüleceği üzere, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden alınan puanlarla Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla uygulanan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarında puanlar arasında istatistiki olarak $p < ,05$ seviyesinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = ,159$; $p < ,05$).

Tablo 4.82. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken		Aşknlık	Uyum	Anomi
	N	306	306	306
Toplumsal Cinsiyet Algısı	r	-,166	,354	-,360
	p	,004	,000	,000

Örneklemdaki kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden almış oldukları puanlar ve Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarına göre; toplumsal cinsiyet algısı ile aşknlık arasında negatif yönde anlamlı ilişki ($r = -,166$, $p < ,05$); toplumsal cinsiyet algısı ile uyum puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki ($r = ,354$, $p < ,01$); toplumsal cinsiyet algısı ile anomi puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = -,360$; $p < ,01$).

Tablo 4.83. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	N	r	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	306	-,357	,000
Psikolojik İstismar Profili			

Tablo 4.83.'ten anlaşılacağı üzere, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden alınan puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden alınan puanlar arasında yer alan ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarında puanlar arasında istatistiki olarak $p < ,01$ seviyesinde negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = -,357$; $p < ,01$).

Tablo 4.84. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden Alınan Puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken		Kıskançlıkla Kontrol	İhmal Etme	Alay Etme	Davranış Eleştirisi
Toplumsal Cinsiyet Algısı	N	306	306	306	306
	r	-,336	-,127	-,247	-,300
	p	,000	,027	,000	,000

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden alınan puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinin alt boyutları puanları arasındaki ilişkiyi saptamak için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarına göre; toplumsal cinsiyet algısı ile kıskançlıkla kontrol puanları için negatif yönde anlamlı ilişki ($r = -,336$; $p < ,01$); toplumsal cinsiyet algısı ile ihmal etme puanları için negatif yönde anlamlı ilişki ($r = -,127$; $p < ,05$); toplumsal cinsiyet algısı ile alay etme puanları için negatif yönde anlamlı bir ilişki ($r = -,247$; $p < ,01$); toplumsal cinsiyet algısı ile davranış eleştirisi puanları için negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -,300$; $p < ,01$).

Tablo 4.85. Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinden Alınan Puanlarla Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

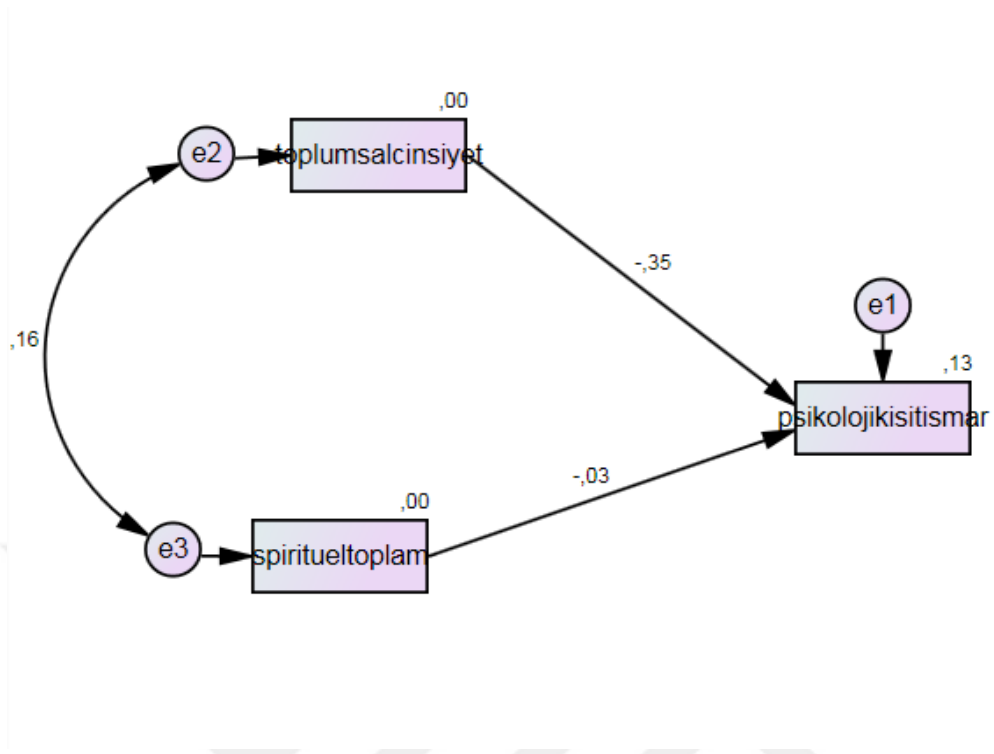
Değişken	N	r	p
Spiritüel İyi Oluş	306	-,089	,122
Psikolojik İstismar Profili			

Tablo 4.85.'te belirtildiği gibi, Spiritüel İyi Oluş Ölçeği puanlarıyla Psikolojik İstismar Profili Ölçeği puanları arasındaki ilişkiyi saptamak için yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarında puanlar arasında istatistiksel olarak manalı bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-,089$; $p>,05$).

Tablo 4.86. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği Puanlarının Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarını Yordama Düzeyine İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	R	R ²	F	p
Toplumsal Cinsiyet Algısı	65,347	,357	,127	44,402	,000

Tablo 4.86. incelendiğinde, Toplumsal Cinsiyet Algısı puanlarının Psikolojik İstismar Profili puanlarını anlamlı düzeyde bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R=,357$; $R^2=,127$; $F(1\ 304)=44,402$, $p<0.01$). Psikolojik İstismar Profili puanlarına ilişkin varyansın %12,7'sinin toplumsal cinsiyet algısı ile açıklanmakta olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Şekil 4.1. Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı, Spiritüel İyi Oluş ve Psikolojik İstismar Puanları Arasındaki Yapısal Eşitlik Modeli

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere, toplumsal cinsiyet algılarıyla psikolojik istismara maruz kalma durumları arasında anlamlı ters orantılı bir ilişki vardır ($p < .001$; $r = -.35$). Aynı şekilde spiritüel iyi oluş ile psikolojik istismar arasındaki ilişkiye bakıldığında yine ters orantılı ama anlamlı olmayan bir ilişki söz konusudur ($p > .05$; $r = -.03$). Buradan anlaşılacağı üzere kadınların cinsiyet algıları olumlu oldukça psikolojik istismara maruz kalma durumları azalmaktadır. Aynı durum spiritüel iyi oluş ve psikolojik istismar arasında da söz konusu olmakla beraber, bu ilişki anlamlı bir düzeyde değildir.

Tablo 4.87. Standart Uyum İyiliği Ölçütleri ve Araştırma Sonuçlarının Karşılaştırılması

Uyum Ölçüleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Araştırmada Elde Edilen Uyum Değerleri
χ^2/df	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	$2 \leq \chi^2/df \leq 3$.00
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.057
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.00
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	1.000
NNFI	$0.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.95 \leq NNFI \leq 0.97$	1.000
CFI	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$	1.000
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	1.000
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$	1.000
RFI	$0.90 < RFI < 1.00$	$0.85 < RFI < 0.90$	1.000

Tablo 4.87.'den de anlaşılacağı üzere modelimiz tüm uyum ölçülerini iyi derecede karşılamaktadır.

BÖLÜM 5: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonucunda elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak ulaşılan yargılar yer almaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular literatürde yer alan çalışmalar ışığında ele alınmış; ilgili yargı, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

5.1.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı Puanlarına Yönelik Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının aile tipleri değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda çekirdek aile tipine sahip olan kadınların toplumsal cinsiyet algılarının geniş aile tipine sahip kadınlardan daha olumlu olduğu saptanmıştır.
2. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının hangi yaş grupları arasında değiştiğini belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonuçlarına göre 50-70 yaş arası grubun puanlarının diğer tüm yaş grup puanlarından istatistiksel açıdan anlamlı olarak düşük olduğu belirlenmiştir. Diğer gruplar arasında manidar bir farklılık saptanmamıştır.
3. Araştırmaya katılmış olan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının eşlerinin yaşlarının hangi yaş grupları arasında değiştiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Sidak testi sonucunda 30-39 ve 50-59 yaş grubu arasında 30-39 yaş grubunun istatistiksel olarak daha olumlu olduğu saptanmıştır. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel olarak manidar bir farklılık bulunmamıştır.
4. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının evlilik sürelerine göre gruplar arasında değişip değişmediğini belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonrasında 21-45 yıl evlilik süresinde olanların puanlarının 1-4 yıl ve 5-9

yıl evlilik süresinde olanlardan anlamlı olarak olumsuz olduğu saptanmıştır. 21-45 yıl evli olanların puanları diğer gruplardan da düşük olmasına karşın bu fark anlamlı değildir.

5. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının mevcut evlilik durumları değişkenine göre uygulanan bağımsız gruplar t testi sonucunda gruplar arasında manidar bir farklılık bulunamamıştır.
6. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının eğitim düzeylerine göre gruplar arasında değişip değişmediğini belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonucunda üniversite ve üzeri eğitim düzeyinde olan kadınların toplumsal cinsiyet algılarının lise ve ilköğretim düzeyinden daha olumlu olduğu, lise düzeyindeki kadınların toplumsal cinsiyet algılarının da ilköğretim düzeyindeki kadınların algılarından daha olumlu olduğu saptanmıştır.
7. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının yaşamının çoğunu geçirdikleri yere göre gruplar arasındaki değişim olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonucunda yaşamının çoğunluğunu büyükşehirde geçiren kadınların toplumsal cinsiyet algılarının şehirde ve kasabada geçiren kadınlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.
8. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algılarının tanışma şekillerine göre değişip değişmediğini belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonucunda eşleriyle flört ederek tanışan kadınların toplumsal cinsiyet algılarının arkadaşları ve aileleri aracılığıyla tanışan kadınların puanlarından anlamlı derecede olumlu olduğu saptanmıştır. Arkadaşları aracılığıyla tanışan kadınların puanları aile aracılığıyla tanışan kadınlardan yüksek olsa da bu fark anlamlı değildir.

5.1.2. Spiritüel İyi Oluş Ölçeği Puanlarına Yönelik Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan evli kadınların spiritüel iyi oluş puanlarının aile tipleri değişkenine göre gerçekleştirilen bağımsız gruplar t testi sonucunda gruplar arasında istatistiksel olarak manidar bir farklılık bulunamamıştır.
2. Araştırmaya katılan evli kadınların spiritüel iyi oluşlarının hangi yaş grupları arasında değiştiğini belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Sidak testi bulgularında 40-49 ve 50-70 yaş grubu arasında 40-49 yaş grubu puanlarının istatistiksel açıdan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel olarak manidar bir farka bulunmamıştır.
3. Araştırmaya katılan evli kadınların spiritüel iyi oluşlarının eğitim düzeylerine göre hangi gruplar arasında değiştiğini belirlemek için test edilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında sonucunda grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark saptanmamıştır.
4. Araştırmaya katılan evli kadınların spiritüel iyi oluşlarının mevcut evlilik durumları değişkenine göre uygulanan bağımsız gruplar t testi sonucunda gruplar arasında manidar bir fark bulunamamıştır.
5. Araştırmaya katılan evli kadınların spiritüel iyi oluşlarının yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre gruplar arasındaki değişimi saptamak için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve LSD testi sonucunda yaşamının çoğunluğunu büyükşehirde geçiren kadınların spiritüel iyi oluş puanlarının şehirde ve kasabada geçiren kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
6. Araştırmaya katılan evli kadınların spiritüel iyi oluşlarının tanışma şekli değişkenine göre hangi gruplar arasında değiştiğini belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark bulunmamıştır.

5.1.3. Psikolojik İstismar Profili Ölçeği Puanlarına Yönelik Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının mevcut evlilik durumu değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda boşanma davası aşamasında olan kadınların psikolojik istismar profili puanlarının halen birlikteliği devam eden kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Psikolojik istismar profili ölçeğinin alt boyutlarına aynı gruplar arasında istatistiksel açıdan analiz edildiğinde; kıskançlıkla kontrol ve davranış kontrol alt boyutu puanları arasında her iki grup açısından da anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. İhmal etme ve alay etme alt boyutlarında ise boşanma davasında olan kadınların puanları halen birlikte olan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksektir.
2. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının aile tipleri değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda geniş aile tipine sahip olan kadınların psikolojik istismar profili puanlarının çekirdek aile tipine sahip kadınlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Psikolojik istismar profili ölçeğinin alt boyutları arasında karşılaştırma yapıldığında geniş aile tipine sahip evli kadınların kıskançlıkla kontrol, alay etme ve davranış eleştirme alt boyutundan aldıkları puan çekirdek aile tipine sahip olan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksekken, ihmal etme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
3. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının hangi yaş grupları arasında değiştiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonucunda 50-70 yaş arası grubun puanlarının 18-29 yaş arası grubun puanlarından istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.
4. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının eşlerinin yaşlarının hangi yaş grupları arasında değiştiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

5. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının evlilik süresine göre grup puanları arasındaki farklılığı saptamak için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonucunda 1-4 yıl evlilik süresinde olan kadınların puanlarının 10-15 yıl evlilik süresi grubu haricinde diğer tüm evlilik süresi gruplarından manidar düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Diğer alt gruplar arasında manidar bir fark bulunmamıştır.
6. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının eğitim düzeylerine göre hangi gruplar arasında değiştiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında LSD testi sonucunda ilköğretim düzeyi eğitim seviyesindeki kadınların puanlarının lise ve üniversite üzeri gruplardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.
7. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının eşlerinin eğitim düzeylerine göre hangi gruplar arasında değiştiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında Games-Howell testi sonucunda eşleri üniversite ve üzeri eğitim seviyesindeki kadınların psikolojik istismar profili puanlarının eşleri ilköğretim ve lise düzeyinde olan kadınlardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu saptanmıştır.
8. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının gelir düzeylerine göre hangi gruplar arasında değiştiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
9. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının eşlerinin gelir düzeylerine göre hangi gruplar arasında değiştiğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında LSD testi sonucunda eş gelir düzeyi düşük düzeyde olan kadınların psikolojik istismar profilinden aldıkları puanların orta ve yüksek gelir düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.
10. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının yaşam yeri değişkenine göre hangi gruplar arasında değiştiğini belirlemek için yapılan

tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

11. Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının tanışma şekillerine göre gruplar arasında değişim olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrasında LSD testi sonucunda eşleriyle aile aracılığıyla eşiyile tanışmış olan kadınların psikolojik istismar profili ölçeğinden aldıkları puan flört ve arkadaşlar aracılığıyla tanışan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksektir.

5.1.4. Araştırılan Değerlerin Korelasyonel İlişkilerine Yönelik Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları ile spiritüel iyi oluş puanları arasındaki ilişkiyi saptamak üzere yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarında puanlar arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde manidar bir ilişki bulunmuştur. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden alınan puanlarla Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarına göre; toplumsal cinsiyet algısı ile aşkınlık arasında negatif yönde anlamlı ilişki; toplumsal cinsiyet algısı ile uyum puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki; toplumsal cinsiyet algısı ile anomi puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
2. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algısı puanları ile psikolojik istismar profili puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarında puanlar arasında istatistiksel açıdan negatif yönde manidar bir ilişki bulunmaktadır. Katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı puanları ile Psikolojik İstismar Profili Ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında gerçekleştirilen Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarına göre; toplumsal cinsiyet algısı ile kıskançlıkla kontrol puanları arasında negatif yönde manidar ilişki; toplumsal cinsiyet algısı ile ihmal etme puanları arasında negatif yönde manidar ilişki; toplumsal cinsiyet algısı ile alay etme puanları arasında negatif yönde manidar

bir ilişki; toplumsal cinsiyet algısı ile davranış eleştiri puanları arasında negatif yönde manidar bir ilişki bulunmaktadır.

3. Katılımcı evli kadınların spiritüel iyi oluş puanları ile psikolojik istismar profili puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonuçlarında puanlar arasında istatistiki olarak manidar bir ilişki saptanmamıştır.

5.1.5. Araştırılan Değerlerin Yordanmasına Yönelik Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algısı puanları ile psikolojik istismar profili puanları arasındaki yordayıcılık ilişkisi incelendiğinde toplumsal cinsiyet algısı puanlarının psikolojik istismar profili puanlarını pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır.

5.1.6. Toplumsal Cinsiyet Algısı, Spiritüel İyi Oluş ve Psikolojik İstismar Profili Değişkenlerine İlişkin Path Modeli Sonuçları

1. Toplumsal cinsiyet algısı ile spiritüel iyi oluşun oluşturduğu yük değeri .16; toplumsal cinsiyet algısı ile psikolojik istismar profilinin oluşturduğu yük değeri -.35; spiritüel iyi oluş ile psikolojik istismar profilinin yük değeri .03 olarak bulunmuştur. Kadınların cinsiyet algıları yükseldikçe psikolojik istismara maruz kalma durumları azalmaktadır. Aynı durum spiritüel iyi oluş ve psikolojik istismar arasında da söz konusu olmakla beraber, bu ilişki anlamlı bir düzeyde değildir.

5.2. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları, spiritüel iyi oluşları ve psikolojik istismar profilleri demografik değişkenlere göre değerlendirilmiş; toplumsal cinsiyet algıları, spiritüel iyi oluşları ve psikolojik

istismar profilleri arasındaki ilişki literatürde yer alan değerlendirmelere göre tartışılmıştır.

Araştırma verileri halen birlikteliği devam eden ve boşanma aşamasında olan toplam 306 kadından elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre boşanma davası aşamasında olan kadınların psikolojik istismar profilleri birlikteliği devam eden kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanlar değerlendirildiğinde kıskançlıkla kontrol ve davranış kontrol alt boyutu puanları arasında her iki grup açısından da anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. İhmal etme ve alay etme alt boyutlarında ise boşanma davasında olan kadınların puanları halen birlikte olan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksektir. Araştırmalar incelendiğinde kadınların evliliklerini bitirmesinde psikolojik istismarın farklı boyutlarının yaşanmasının önemli bir yer tuttuğu belirtilmektedir (Çakır-Parmaksızoğlu, 2011; Özden, 2010; Sancaklı; 2014; Sucu, 2007; TÜİK; 2016; Uzunoğlu, 2016; Yıldırım, 2004). Sacket ve Saunders (1999) sığınma evinde yaşayan ve partnerleriyle birlikteliği halen devam eden veya geçici süredir ayrı kalan kadınlarla yaptığı çalışmada sığınma evinde yaşayan kadınların kıskançlıkla kontrol ve özellikleriyle alay etmeyi daha yoğun yaşadıklarını belirtmektedir. Psikolojik şiddet genelde kısıtlanma, tehdit ve acınma temasında ifade edilmekte (Aktu ve Varol, 2017), küfür, hakaret (Yaman-Efe ve Ayaz, 2010), küçük düşürücü, aşağılayıcı söz ve davranışlar, tehdit (Cengiz-Özyurt ve Deveci, 2011, Güler, tel ve Tuncay, 2005; Uluocak, Gökulu ve Bilir, 2014) olarak tanımlanmaktadır. Alt boyutlardaki istatistiki farklar değerlendirildiğinde ülkemizde mevcut olan kıskançlığın ve getirdiği kontrol davranışlarının sevginin bir emaresi olduğu anlayışının bu alt boyutların kadınlar açısından istismar olarak algılanmadığı şeklinde düşünülebilir. Birlikteliği devam eden ve boşanma davası aşamasında olan kadınların spiritüel iyi oluşlarına bakıldığında grupların puanları arasında manidar bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu boşanma gibi büyük ve köklü bir değişimi geçiren kadınların spiritüel olarak kendi içsel yönlerine ve dış kaynaklara aynı şekilde bağlanmaya devam ettiği şeklinde yorumlanabilir. Bireylerin ölüm, hastalık, aile içi şiddet gibi zorlu yaşam olaylarıyla başa çıkmada dini ve spiritüel başa çıkma stratejilerini kullandıkları bilinmektedir (Ağırbaş, 2017; Aybey, 2015; Eryücel; 2013; Gill, Barrio-Minton ve Myers, 2010;

Irmak ve Altıntaş, 2017; Kılıç, 2009; Mattis, 2002; Öztürk, 2014; Senter ve Caldwell, 2002; Smith, Koenig ve Perez, 1998; Salim, 2017; Şimşir, Boynueğri ve Dilmaç, 2017). Aynı gruplar arasında toplumsal cinsiyet algıları arasındaki puanlar incelendiğinde puanların anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir. Bu durum toplumsal cinsiyet gibi yerleşik ve karmaşık bir olgunun değişiminde kısa süreli dönemlerden çok eğitim, sosyoekonomik düzey gibi daha uzun süreli ve toplumsal yönü ağır basan bileşenlerin etkili olacağı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan kadınların toplumsal cinsiyet algıları demografik verilere göre karşılaştırıldığında çekirdek aileye sahip olan kadınların toplumsal cinsiyet algılarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Kadınların toplumsal cinsiyet algılarının yaşamlarının çoğunluğunu geçirdikleri yere ve eşleriyle tanışma şekillerine göre de değiştiği bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre yaşamının çoğunluğunu büyükşehirde geçiren kadınların toplumsal cinsiyet algıları daha olumludur. Aynı şekilde eşleriyle flört ederek tanışan kadınların toplumsal cinsiyet algıları aileleri ve arkadaşları aracılığıyla tanışan kadınlara kıyasla daha olumlu bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet algıları yaşlar ve eş yaşları arasında karşılaştırıldığında ileri yaş gruplarının toplumsal cinsiyet algılarının genç yaş gruplarından daha olumsuz olduğu saptanmıştır. Evlilik süresine göre 21-45 yıl evlilik süresinde olanların puanlarının 1-4 yıl ve 5-9 yıl evlilik süresinde olanlardan anlamlı olarak düşük olduğu saptanmıştır. 21-45 yıl evli olanların puanları diğer gruplardan da düşük olmasına karşın bu fark anlamlı değildir. Eğitim seviyelerine göre kadınların cinsiyet algılarının her üst seviyede bir önceki seviyeye göre arttığı belirlenmiştir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar kadınların erkeklere kıyasla toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumlar geliştirdiğini göstermektedir (Arıcı, 2011; Kahraman, Ozansoy-Tunçdemir, Kekillioğlu, Özcan ve Kahraman, 2015; Kodan-Çetinkaya, 2013; Öngen ve Aytaç, 2013; Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007; Vefikuluçay-Yılmaz, Zeyneloğlu, Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu, 2009). Yapılan diğer bir çalışmada araştırma bulgularımıza benzer şekilde ilkokulu bitiren dek en uzun süre yaşadığı yerleşim yeri il olan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının, köy ve ilçe olan öğrencilere göre yüksek olduğu

ancak istatistiksel açıdan önemli bir fark olmadığı belirlenmiştir (Zeyneloğlu, 2008). Aynı çalışmada ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre az gelişmiş düzeye sahip ilde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri puanlarının orta gelişmiş ve gelişmiş düzeye sahip illerde yaşayan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha düşük olduğu saptanmıştır. Arıcı (2011) yaptığı çalışmada toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların yaşam yerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini, yaş arttıkça ise eşitlikçi rol tutumlarının azaldığını saptamıştır. Zöhre-Türkmenoğlu ve Vefikuluçay-Yılmaz (2018), üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarına ilişkin yaptığı çalışmada ise yaş arttıkça eşitlikçi tutumların azaldığı, çekirdek aileye sahip olan öğrencilerin daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlar çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Literatürde bahsettiğimiz araştırmalara paralel olmayan şekilde erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi olduğunu (Zöhre-Türkmenoğlu ve Vefikuluçay-Yılmaz, 2018), yine üniversite düzeyi eğitim gören kadın ve erkek öğrencilerin aile ve sosyal yaşama ilişkin toplumsal cinsiyet algılarının halen ataerkil ve geleneksel olduğunu belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Kahraman, Ozansoy-Tunçdemir, Kekillioğlu, Özcan ve Kahraman, 2015). Çalışmamızda üniversite ve üzeri eğitim düzeyinde olan kadınların toplumsal cinsiyet algılarının lise ve ilköğretim düzeyinden daha olumlu olduğu, lise düzeyindeki kadınların toplumsal cinsiyet algılarının da ilköğretim düzeyindeki kadınların algılarından daha olumlu olduğu saptanmıştır. Kuzgun ve Sevim (2004) tarafından yapılan çalışmada kadınların çalışmasına yönelik tutumlar araştırmasında eğitim düzeylerine göre farklılıklar olduğu buna göre kadınların eğitim düzeyi arttıkça olumlu tutumlarının da arttığı belirtilmektedir. Düşmez (2016) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarıyla ilgili yaptığı çalışmada üst sınıf sınıf öğrencilerin alt sınıf öğrencilerine göre eşitlikçi, evlilik ve erkek cinsiyet rolleri tutumlarının daha eşitlikçi olduğunu göstermektedir. Günay ve Bener (2011), yaptıkları çalışmada kadınların öğrenim durumu, ailenin gelir düzeyi ve yaşlarının ailede yer alan esas sosyal ve ekonomik faaliyetlerini toplumsal cinsiyet rolleri uyarınca değerlendirmelerinde anlamlı olarak ilişkili bulmuşlardır. Çavdar (2013), üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada kadın öğrencilerin cinsiyet rolleri tutumlarında; erkek öğrencilere göre daha

eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumuna sahip olduğunu, tutumların yaşa bağlı olarak değişmediğini, öğrencilerin büyüdüğü yerleşim yerine göre köyde büyüyenlerin ilçe, şehir ve büyükşehirde büyüyenlere göre daha az eşitlikçi olduğunu belirtmektedir. Erdoğan (2016)'nın kente göç etmiş bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısıyla ilgili yürüttüğü çalışmada katılımcı kadınların çoğunluğunun orta yaş ve üzerinde olduğu, genelde köy ve ilçe doğumlu oldukları ve yaşamlarının çoğunu kırsalda geçirdiklerini belirttikleri, göç sonrasında çekirdek aile yapısına sahip oldukları, büyük bölümünün çalışmadıkları, düşük eğitim ve gelir düzeyine sahip oldukları belirtilmiş, araştırma grubunun ailede otorite, karar alma mekanizmalarında erkekleri öncü gördükleri, ev işleri, çocuk bakımı, iş bölümü gibi konularda daha geleneksel rollere sahip oldukları saptanmıştır. Kadınların toplumsal cinsiyet algılarının oluşumunda ve buna ilişkin rolleri içselleştirmelerinde eğitim düzeyleri, yaşları, yaşamlarının çoğunluğunu geçirdikleri yerleşim birimleri gibi bireysel ve sosyal faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada kadınların spiritüel iyi oluşlarıyla ilgili değişkenler değerlendirildiğinde; aile tipi, tanışma şekli, eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Katılımcıların spiritüel iyi oluşlarının 40-49 yaş grubunda 50-70 yaş grubundan daha yüksek olduğu ancak diğer gruplar arasında farklılık olmadığı, yaşamının çoğunluğunu büyükşehirde geçiren kadınların iyi oluşlarının ise kasaba ve şehirde geçirenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Daha önce yapılan çalışmalarda da spiritüel iyilik halinde ve iyi oluşta yaşın etkili olduğu belirtilmektedir (Kardaş, 2017; Memnun, 2006; Pargament vd., 1990). Brown, Chen, Piedmont ve Gehlert (2013)'in yaptıkları çalışmada da çalışmamıza benzer şekilde spiritüelliğin orta yaş grubunda genç yaş ve ileri yaş grubundan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Brome, Owens, Allen ve Vevaina (2000), yaptıkları çalışmada benzer şekilde spiritüel iyi oluşu yüksek grubun düşük olan gruba göre daha eğitilmiş ve daha yaşlı olduğunu, aile fertleri sayısının ise fark etmediğini belirtmiştir. Araştırmamızda erkek katılımcı bulunmamasına karşın her iki cinsiyet grubuyla yapılan çalışmalar göstermektedir ki kadınlar spiritüel yönleri ve spiritüel başa çıkma stratejileri istatistiksel açıdan anlamlı olmasa dahi oransal olarak erkeklere göre daha yüksek

olmaktadır (Aybey, 2015; Kardaş, 2017; Kasapoğlu, 2013; Özdoğan, 1995; Salim 2017; Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2011). Çalışmamızda yaşamın çoğunluğunun geçirildiği yerin spiritüel iyi oluşta etkili olduğu saptanmıştır. Özsevinç (2012) kent yaşamının bireylerde yeni bir dindarlık tipi oluşturmaya başladığını belirtmiş; bu dindarlık anlayışın daha bireyci ve bireye özgü olduğunu ifade etmiştir. Yine Arslantaş (2008) kentleşme ve kentlileşmenin bireylerin dini anlayışını, dinin de kentlileşmeden etkileneceğini ifade etmektedir. Araştırmamızda genel olarak spiritüel iyi oluşun verilen demografik ve diğer değişkenlerle ilişkili bulunamamıştır. Özellikle ülkemizde spiritüalitenin batı toplumları kadar dini inançlardan ayrışık algılanmadığı; bu nedenle bireylerin manevi yönlerini uzun süreli ve geniş tabanlı olarak yaşamalarının bu değişkenlere bağlı olarak etkilenmediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının aile tipleri değişkenine göre geniş aile tipine sahip olan kadınların psikolojik istismar profili puanlarının çekirdek aile tipine sahip kadınlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Psikolojik istismar profili ölçeğinin alt boyutları arasında karşılaştırma yapıldığında geniş aile tipine sahip evli kadınların kıskançlıkla kontrol, alay etme ve davranış eleştirme alt boyutundan aldıkları puan çekirdek aile tipine sahip olan kadınlardan anlamlı düzeyde yüksekken, ihmal etme alt boyutu puanları arasında manidar bir fark bulunamamıştır. Şiddet gören kadınlar şiddetin nedenleri olarak eşin ailesinin aileye müdahalesini ve kendilerinin istenmemesi olduğunu belirtmektedirler (Başkale ve Sözer, 2015). Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanlarının yaşam yeri değişkenine göre fark manidar bulunmamıştır. Bu bulgu literatürde yer alan diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Çivi, Kutlu ve Marakoğlu, 2008; Gülmez, 2014). Boz, Acar ve Kurtuluş (2004) yaptıkları çalışmada nüfus dağılımına paralel olarak şiddet vakalarının kentte daha sık görüldüğünü belirtmektedirler. Dönmez (2008), eşlerine şiddet uygulayan erkeklerle yaptığı çalışmada eşle evlenme şekli ve aile tipinin psikolojik şiddet uygulamada anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmiştir. Behboodi-Moghadam, Ardabily, Salsali, Ramezanzadeh ve Nedjat (2010) da benzer şekilde zorla evlenme ve psikolojik-fiziksel şiddet arasında ilişki olduğunu ifade etmektedirler. Araştırma sonuçlarımızın aksine Çivi, Kutlu ve Marakoğlu (2008) aile

tipi ve evlenme şeklinin şiddetin görülme sıklığında anlamlı bir farklılık göstermediğini; Bayer (2013) eşleriyle evlenme şeklinin şiddetin maruz kalma arasında anlamlı bir farklılık göstermediğini, ancak aile tipleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmektedirler. Kocacık ve Çağlayandereli (2009) aile tipleri ile şiddete maruz kalma arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirtmektedir. Nayak, Byrne, Martin ve Abrajam (2003), dört farklı ülkeden kadın ve erkek öğrencilerle yaptıkları çalışmada yaşanan ülkenin ve cinsiyetin kadına yönelik eş/partner fiziksel şiddet ve cinsel saldırılara yönelik tutumlarını etkilediğini belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan kadınların psikolojik istismar profilleri ile evlilik süreleri ve yaşları arasındaki ilişki incelendiğinde; evlilik süreleri açısından değerlendirildiğinde 1-4 yıl arası evli olanların 10-15 yıl evli olanlar haricinde diğer tüm gruplardan daha düşük profile sahip oldukları bulunmuştur. 50-70 yaş arası kadınların 18-29 yaş arası kadınlardan daha yüksek puana sahip oldukları ancak eşlerinin yaşları ile bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır. Dönmez (2008)'in çalışmasında da çalışmamıza benzer şekilde erkeklerin psikolojik şiddet uygulamasıyla yaşları arasında bir ilişki saptanmamıştır. Gülmez (2014), yaptığı çalışmada bulgularımızın tersine kadınların yaşları arttıkça maruz kaldığı psikolojik şiddetin azaldığını belirtmektedir. Mokgatle ve Dauda (2014), farklı şiddet türlerine uğrayan kadınlarla yaptıkları çalışmada çoğunluğun genç yaş grubunda olduğunu belirtmektedirler. Benzer şekilde Bayer (2013) de maruz kalınan şiddetin yaş arttıkça azaldığını ifade etmektedir. Debono, Borg-Xuereb, Scerri ve Camilleri (2016), psikolojik istismarla kadınların yaşı arasında sözel şiddet ile de erkek partnerlerin yaşı arasında bir ilişki olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca literatürde psikolojik ve diğer şiddet türleriyle kadınların veya eşlerinin yaşıyla ilişkili olmadığını belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Aktaş, 2011; Behboodi-Moghadam, Ardabily, Salsali, Ramezanzadeh ve Nedjat, 2010; Onat-Bayram, 2009). Yaşlı kadınların aile içerisinde aile bireyleri tarafından maruz kaldıkları şiddet türleriyle ilgili olarak az sayıda da olsa çalışma bulunmaktadır (McGarry, Simpson ve Hinchliff-Smith, 2011). Araştırmamız açısından değerlendirildiğinde ise daha genç yaşta kadınların psikolojik istismar profillerinin daha düşük olmaması genç yaşta çiftlerde eğitim ve kentleşmenin artmasıyla kadın ve erkeklerin daha bilinçli hale gelmesi bu

nedence istismar etme ve istismara maruz kalmanın ileri yaştaki kadınlardan daha az görüldüğü düşünölmektedir.

Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profillerinin ilköğretim düzeyi eğitim seviyesindeki kadınların lise ve üniversite üzeri gruplardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Katılımcıların eşlerinin eğitim düzeylerine göre ise eşleri üniversite ve üzeri eğitim seviyesindeki kadınların psikolojik istismar profili puanlarının eşleri ilköğretim ve lise düzeyinde olan kadınlardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde çalışmamıza benzer şekilde çiftlerde eğitim oranı düştükçe maruz kalınan şiddetin ve şiddet türlerinin arttığı görölmektedir (Aşkın ve Aşkın, 2017; Bayer, 2013; Büyükyılmaz ve Demir, 2016; Debono, Borg-Xuereb, Scerri ve Camilleri 2016; Gülmez, 2014; Lewicka-Zelent ve Trojanowska, 2015; Montero vd., 2011; Rada, 2014; Yörük, 2010). Literatürde farklı çalışmalarda ise bulgulara ters bir biçimde kadınların veya erkeklerin eğitim durumu arttıkça psikolojik veya diğere şiddet biçimlerine uğrama veya maruz kalmanın daha sık ifade edildiği belirtilmektedir (Dönmez, 2008; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009; Korkmaz, Korucu, Yıldız, Kaya, İzci ve Atmaca, 2016; Özçırpıcı, Akın, İçbay, Aydın ve Özgür 2009). Çivi, Kutlu ve Marakoğlu (2008), ise yaptıkları çalışmada şiddete maruz kalmada kadının eğitim durumunu anlamlı bulmazken, eş/partnerin eğitim durumunun şiddet sıklığını etkilediğini belirtmektedirler. Ancak literatürde maruz kalınan şiddetin kadının eğitim düzeyiyle ilişkisi olmadığını belirten çalışmalar da yer almaktadır (Onat-Bayram, 2009). Literatürde yer alan çalışmalar ışığında elde ettiğimiz bulgular değerlendirildiğinde eğitimin maruz kalınan istismarı anlamada, uygulamada veya buna karşı çıkmada önemli bir yeri olduğu düşünölmektedir. Ancak bununla birlikte tek başına kadının eğitiminin yeterli olmadığı kadının eğitim düzeyi yüksek olsa dahi partnerinin eğitim seviyesinin şiddete veya istismara maruz kalma durumunu büyük ölçüde etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan evli kadınların psikolojik istismar profili puanları incelendiğinde kendi gelirlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı ancak eşlerinin gelirlerine göre incelendiğinde düşük düzey gelir sahibi olanların orta ve yüksek gelir düzeyinden anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmada boşanma davası aşamasındaki

grubun kendi gelirini eşlerinin gelirleriyle kıyasladıklarında daha düşük karşı tarafı daha yüksek algılamaları, birlikteliği halen devam eden kadınların ise gelirleri ayrı ayrı değil birlikte algılayarak cevap verdikleri düşünülmektedir. Literatürde bulgularımıza paralel şekilde maruz kalınan şiddet türleri ile gelir düzeyi arasında ilişki olduğu ve düşük gelir düzeyinde şiddet türlerinin daha sık yaşandığı belirtilmektedir(Aşkın ve Aşkın, 2017; Gülmez, 2014; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009; Aile Araştırma Kurumu, 1995; Ellsberg, Pena, Herrera, Liljestrand, Winkvist, 2002; Güleç-Öyekçin, Yetim ve Melih-Şahin, 2012; Güler, Tel ve Özkan-Tuncay 2005; Mechanic, Weaver ve Resick, 2008; Yaman-Efe ve Ayaz, 2011).

Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları ile spiritüel iyi oluş puanları arasında pozitif yönlü manidar bir ilişki bulunmuştur. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden alınan puanlarla Spiritüel İyi Oluş Ölçeğinin alt boyutlarından alınan puanlar arasında ise toplumsal cinsiyet algısı ile aşkınlık arasında negatif yönde anlamlı ilişki; toplumsal cinsiyet algısı ile uyum puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki; toplumsal cinsiyet algısı ile anomi puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Literatürde doğrudan toplumsal cinsiyet algısı ve spiritüel iyi oluşla ilgili çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak biyolojik cinsiyet ekseninden uzakta yabancı literatürde yer alan gender tanımlamasıyla bakıldığında yer alan çalışmalar görülmektedir. Brown, Chen, Piedmont ve Gehlert (2013), farklı yaş grubundan kadın ve erkeklerle yaptıkları çalışmada kadınların spiritüel puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. Yine Kardaş (2007) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada kadın öğrencilerin spiritüel iyi oluşlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bulgular ışığında genel bir değerlendirme yapıldığında kadınların toplumsal konumlarına ilişkin farkındalıkları arttıkça ve bu alanda kendilerini güçlendirdikçe spiritüel anlamda bireysel iyilik hallerinin de güçlendiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları psikolojik istismar profilleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu; toplumsal cinsiyet algısının psikolojik istismara maruz kalmayı yordadığı saptanmıştır. Cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak yapılanan toplum bileşenleri kadının şiddet konusunda büyük mağduriyetler yaşamasına neden olmaktadır. WHO (2009), Cinsiyet tabanlı şiddeti

(gender-based violence): ‘Kadınların genellikle kurban olduğu kadın ve erkekleri içeren şiddet; ve erkekler ve kadınlar arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinden türetilmiştir. Şiddet özellikle bir kadına yöneliktir, çünkü kadındır ya da kadınları orantısız olarak etkiler. Fiziksel, cinsel ve psikolojik zararı sindirme, acı çekme, zorlama ve/veya aile içinde veya genel toplum içinde özgürlüğün mahrumiyetini içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir’ şeklinde açıklamaktadır. Kodan-Çetinkaya (2013), üniversite öğrencileriyle yaptığı toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimlerinin ters yönlü ilişkili olduğunu bulmuştur. Öğrencilerin şiddet eğilimleri arttıkça cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutumları da artmaktadır. Ataerkil anlayış ve geleneksel toplum rollerin eşitsizliğe yol açmakta ve bu da kadına yönelik şiddetin en önemli nedenlerinden biri olmaktadır (Akkaş ve Uyanık, 2016; Özdemir, Gültekin ve Budak, 2017; Rada, 2014; Yörük, 2010). Kadınlar eğitim, çalışma, sağlık ve sosyal alanda erkeklerden geride kalmakta (Akın ve Demirel, 2003; Özaydınlık, 2014; Şimşek, 2011), şiddet görüyorlarsa bunu saklamaları, sessiz kalmaları, kabullenmeleri beklenmektedir.(Atıl-Demir ve Nam,2014; Bayer, 2013; Günindi-Ersöz, 2011; Kahraman, Ozansoy-Tunçdemir, Kekillioğlu, Özcan ve Kahraman, 2015; Zara-Page ve İnce, 2008,) Araştırmaya katılan evli kadınların spiritüel iyi oluşları ile psikolojik istismar profilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Literatürde benzer çalışmalar incelendiğinde Bayer (2013), dini inanç ilkelerini benimsemekle şiddete maruz kalma arasında bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Soet ve Martin (2007), kadın üniversite öğrencileriyle yaptıkları spiritüel odaklı grup çalışmasında oturumların sonunda katılımcılar tarafından spiritüel iyi oluşlarının artmasının yanı sıra aile, arkadaşlık ve aile içindeki manevi konularla ilgili sıkıntıların azaldığı ifade edilmiştir. Yine Ercan (2009) dini yönelimlerin evlilikte şiddete ilişkin tutumları yordamadığını, ancak aşırı dini yönelimlerin fiziksel şiddeti yordadığını saptamıştır. Follingstad ve Rogers (2012) psikolojik istismara maruz kalan ve kalmayan iki ayrı grup kadınla yaptığı çalışmada maruz kalınan istismarla dini inanın bir ilişkisi olmadığını saptamıştır. Araştırmamızdan elde edilen bu bulgular kadınların farklı şiddet biçimlerine maruz kaldıklarında spiritüel ve dini kaynaklarına yönelmeleri ve bunlardan güç almaları nedeniyle mevcut iyi oluşlarının istismarla birlikte çok büyük değişim göstermediği şeklinde yorumlanabilir.

5.3. Öneriler

Araştırmada evli kadınların toplumsal cinsiyet algıları spiritüel iyi oluşlarının psikolojik istismar profillerini yordayıp yordamadığına bakılmış, ayrıca kadınların toplumsal cinsiyet algıları, spiritüel iyi oluşları ve psikolojik istismar profilleri farklı demografik değişkenlerine göre incelenmiştir.

Çalışma İstanbul ilinde yaşayan, birlikteliği halen devam eden ve boşanma aşamasında olan kadın katılımcılarla yapılmıştır. İstanbul kozmopolit yapıya sahip bir şehir olmasına karşın çalışmanın farklı bölgelerde ve gruplarda yapılmasının sonuçların genellenebilmesi açısından faydalı olabilir.

Çalışmada kadınlarda toplumsal cinsiyet algısı ve psikolojik istismar profilleri düzeyinde eğitim ve gelir gibi sosyoekonomik yapıyı belirleyen unsurlar öne çıkmaktadır. Bu nedenle;

- Bireylerin özellikle kadınların eğitimleri konusunda var olan politika ve çalışmaların artırılması,
- Gelir düzeyindeki düşüklük ve buna bağlı etmenlerin farklı şiddet türlerinin ortaya çıkmasında etken olması nedeniyle kadının istihdamına ve böylece sosyal yaşama katılımına yönelik çalışmaların artırılması yönünde yapılacak çalışmaların akademik veriler ışığında değerlendirilmesinin önemli olmaktadır.

Çalışma grubundaki kadınların farklı değişkenler açısından incelendiğinde genel olarak spiritüel iyi oluşlarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Alanda danışmanlık hizmeti veren araştırmacı ve uygulayıcıların danışmanlık hizmetlerinde uygulayacakları müdahale ve strateji tekniklerinde bireylerin spiritüel anlayış ve davranışlarını kullanabilecekleri düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, T., Bezner, J., ve Steinhardt, M. (1997). The conceptualization and measurement of perceived wellness: Integrating balance across and within dimensions. *American Journal of health promotion*, 11(3), 208-218.
- Ağırbaş, F. (2017). *Manevi yönelimli aile danışmanlığı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akgün, S. (1993). *Cinsiyet rolüne ilişkin kalıp yargılara uygun davranıp davranmanın çekiciliğe etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akın A. (2003). (Ed.). *Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Akın, A., ve Demirel, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. *C Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 73-82.
- Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet (gender) ayırıcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9.
- Akkaş, İ., ve Uyanık, Z. (2016). Kadına yönelik şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1), 32-42.
- Aksakal, H., ve Atasayar, M. (2011). Aile içi kadına yönelik şiddetin biyo-psiko-sosyal sonuçları üzerine bir alışma. *Akademik Bakış Dergisi*, 26, 1-12.
- Aktaş, G. (2013). Feminist söylemler bağlamında kadın kimliği: Erkek egemen bir toplumda kadın olmak. *Edebiyat fakültesi dergisi*, 30(1), 53-72.
- Aktaş, . (2011). *Boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlükler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aktu, Y., ve Varol, B. (2017). Sosyal hizmet ve danışmanlık bölümü oğrencilerinin psikolojik şiddet kavramına yönelik algıları. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 133-154.
- Allport, G. W., ve Ross, J. M. (1967). Personal religious orientation and prejudice. *Journal of personality and social psychology*, 5(4), 432.

- Alptekin, D. (2011). Sokaktan akademiye: Kadın hareketinin kurumsallaşma süreci/From street to academy: Institutionalism process of woman's movement. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26), 33.
- Altınova, H. H., ve Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Altıparmak, İ. B. (2015). Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede ŞÖNİM'lerin rolü: Ankara örneği. *International Journal of Social Science*, 36, 449-464.
- Arıcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arslandaş, H. A. (2008). Sosyal değişme, kentleşme ve kentleşmenin din üzerine etkileri. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13(2), 171-196.
- Assembly, U. G. (1993). Declaration on the Elimination of Violence against Women. *UN General Assembly*.
- Aşılı, G. (2001). *Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ve ego durumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aşkın, E. Ö., ve Aşkın, U. (2017). Kadına yönelik aile içi şiddet ve yoksulluk ilişkisi: aile içi şiddet mağduru kadınlar üzerine bir araştırma. *Kapadokya Akademik Bakış-Cappadocia Academic Review*, 1(2), 16-37.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/Hemşirelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Atila-Demir, S., ve Nam, D. (2014). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede Erkeğin Rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3), 211-227.
- Aybey, S. (2015). *Diyanet işleri başkanlığı aile ve dini rehberlik bürolarına gelen soruların analizi ve değerlendirilmesi (Ege Bölgesi örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

- Aydın, B., ve Kavuncu, N. (1991). Farklı sosyoekonomik düzeylerdeki lise öğrencilerinde cinsiyet rollerinin araştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 53-65.
- Aytaç, S., Eteman, F. S., Aydın, G. Ç., Reçber, B., ve Sezen, H. K. (2016). Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını: Kestirim Tabanlı Bir Araştırma. *Sosyoloji Konferansları*, (54), 275.
- Basile, K. C., Arias, I., Desai, S., ve Thompson, M. P. (2004). The differential association of intimate partner physical, sexual, psychological, and stalking violence and posttraumatic stress symptoms in a nationally representative sample of women. *Journal of Traumatic Stress*, 17(5), 413-421.
- Baran, G. (1995). *Ankara'da bulunan çocuk yuvalarında kalan 7-11 yaş gurubu çocuklarda cinsiyet rolleri ve cinsiyet özellikleri kalıpyargılarının gelişimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başar, F., ve Demirci, N. (2016). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddet. *KASHED*, 2(1), 41-52.
- Başkale, H., ve Sözer, A. (2015). Eşinden/partnerinden şiddet gören kadınların şiddet algısı ve mağduriyet nedenleri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(6).
- Bayer, A. (2013). *Değişen toplumsal yapıda aile: eşler arası şiddet ve din ilişkisi üzerine bir araştırma (Konya örneği)*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 66-75.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological review*, 88(4), 354.
- Bem, S. L. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender-aschematic children in a gender-schematic society. *Signs: Journal of women in culture and society*, 8(4), 598-616.

- Berkel, L. A., Vandiver, B. J., ve Bahner, A. D. (2004). Gender role attitudes, religion, and spirituality as predictors of domestic violence attitudes in white college students. *Journal of College Student Development*, 45(2), 119-133.
- Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(3), 108-114.
- Block, J. H. (1973). Conceptions of sex role: Some cross-cultural and longitudinal perspectives. *American psychologist*, 28(6), 512.
- Boyacıoğlu, İ., Uysal, M. S., ve Erdugan, C. (baskıda). Psikolojik şiddetin ölçümü: Psikolojik İstismar Profiline ve Kadına Psikolojik Kötü Muamele Envanterinin Türkçeye uyarlanması. *Türk Psikoloji Yazıları*.
- Boz, B., Acar, K., ve Kurtuluş, A. (2008). Mayıs 2003-temmuz 2004 tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi tıp fakültesi adli tıp anabilim dalı'na başvuran aile içi şiddet olguları. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 1, 13-16.
- Boztilki, M., ve Ardıç, E. Maneviyat ve Sağlık. *JAREN/Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*, 3(1), 39-45.
- Brome, D. R., Owens, M. D., Allen, K., & Vevaina, T. (2000). An examination of spirituality among African American women in recovery from substance abuse. *Journal of Black Psychology*, 26(4), 470-486.
- Brown, I. T., Chen, T., Gehlert, N.C., ve Piedmont, R. L. (2013). Age and gender effects on the assessment of spirituality and religious sentiments (ASPIRES) scale: A cross-sectional analysis. *Psychology of Religion and Spirituality*, 5(2), 90-98.
- Butler, J. (1988). Performative acts and gender constitution: An essay in phenomenology and feminist theory. *Theatre journal*, 40(4), 519-531.
- Büyükyılmaz, A., ve Demir, Ç. (2016). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Belirleyenleri: Multinomial Logit Model Yaklaşımı. *Ege Academic Review*, 16(3), 443-450.

- Chandler, C. K., Holden, J. M., ve Kolander, C. A. (1992). Counseling for spiritual wellness: Theory and practice. *Journal of Counseling & Development*, 71(2), 168-175.
- Condry, J., ve Condry, S. (1976). Sex differences: A study of the eye of the beholder. *Child development*, 47(3), 812-819.
- Çakır-Parmaksızoğlu, A. (2011). *Aile içi şiddet mağduru olup boşanma sürecinde bulunan kadınlarda travma sonrası stres belirtileri ve ilişkili özellikler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Çavdar, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çaylı-Rahte, E. (2010). Aile içi şiddet ve medya: Gündüz kuşağı televizyonunda şiddetin görünürlüğü ve yeniden üretimi. *Gazi Üniversitesi İletişim Kuram ve Araştırmaları Dergisi*, 30, 181-208.
- Çetinkaya, B., Altundağ, S., ve Azak, A. (2007). Spiritüel bakım ve hemşirelik. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2007; 8(1) : 47 – 50*.
- Çivi, S., Kutlu, R., ve Marakoğlu, K. (2008). The frequency of violence against women and the factors affecting this: a study on women who applied to two primary health care centers. *Gülhane Tıp Dergisi*, 50(2), 110-116.
- Çıtak, A. (2008). *Kadınların çalışmasına yönelik tutum: Cinsiyet, cinsiyet rolü ve sosyoekonomik düzeye göre bir karşılaştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dasgupta, S. D. (1998). Gender roles and cultural continuity in the Asian Indian immigrant community in the US. *Sex roles*, 38(11-12), 953-974.
- Deaux, K. (1985). Sex and gender. *Annual review of psychology*, 36(1), 49-81.
- Debono, C., Borg Xuereb, R., Scerri, J., & Camilleri, L. (2017). Intimate partner violence: psychological and verbal abuse during pregnancy. *Journal of clinical nursing*, 26(15-16), 2426-2438.

- Delphy, C. (1993). Rethinking sex and gender. In *Women's Studies International Forum*, 16(1), 1-9.
- Demirgöz-Bal, M. (2016). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *KASHED*, 1(1), 15-28.
- Dienemann, J., Boyle, E., Baker, D., Resnick, W., Wiederhorn, N., ve Campbell, J. (2000). Intimate partner abuse among women diagnosed with depression. *Issues in mental health nursing*, 21(5), 499-513.
- Dönmez, G. (2008). *Evli erkeklerde eslerine yönelik şiddet varlığının, türlerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir.
- Dursun, Y. ve Kocagöz, E. (2010). Yapısal eşitlik modellemesi ve regresyon: Karşılaştırmalı bir analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (35), 1-17.
- Eccles, J. S. (1987). Gender roles and women's achievement-related decisions. *Psychology of women Quarterly*, 11(2), 135-172.
- Ekşi, H., ve Kardaş, S. (2017). Spiritual well-being: Scale development and validation. *Spiritual Psychology and Counseling*, 2, 73-88.
- Ellsberg, M., Peña, R., Herrera, A., Liljestrand, J., ve Winkvist, A. (2000). Candies in hell: women's experiences of violence in Nicaragua. *Social science & medicine*, 51(11), 1595-1610.
- Ellison, C. W. (1983). Spiritual well-being: Conceptualization and measurement. *Journal of psychology and theology*, 11(4), 330-338.
- Ercan, N. (2009). *The predictors of attitudes toward physical wife abuse: Ambivalent sexism, system justification and religious orientation*. Unpublished Master Thesis Middle East Technical University, Ankara.
- Erdoğan, T. (2016). Kentleşme süreci ve ailede toplumsal cinsiyet rolleri ile kalıpyarguların dönüşümü: Denizli-Sevindik mahallesi örneği. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute/Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 143-166.

- Eryücel, S. (2013). Yaşam olayları ve olumlu dini başa çıkma/Life events and positive religious coping. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(23), 251-271.
- Fisher, J. W. (2014). *Importance of relating with god for spiritual well-being*. Doctoral dissertation. Federation University Australia.
- Flood, M., ve Pease, B. (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, violence, & abuse*, 10(2), 125-142.
- Follingstad, D. R. (2011). A measure of severe psychological abuse normed on a nationally representative sample of adults. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(6), 1194-1214.
- Follingstad, D. R., ve Rogers, M. J. (2012). Women experiencing psychological abuse: Are they a homogenous group?. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 21(8), 891-916.
- Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S., ve Polek, D. S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of family violence*, 5(2), 107-120.
- Franzway, S. (2016). The sexual politics of citizenship and violence. *Women's Studies International Forum*, 58, 18-24.
- Gill, C. S., Minton, C. A. B., ve Myers, J. E. (2010). Spirituality and religiosity: Factors affecting wellness among low- income, rural women. *Journal of Counseling & Development*, 88(3), 293-302.
- Glick, P., Sakallı-Uğurlu, N., Ferreira, M. C., ve Souza, M. A. D. (2002). Ambivalent sexism and attitudes toward wife abuse in Turkey and Brazil. *Psychology of Women Quarterly*, 26(4), 292-297.
- Goldner, V. (1991). Toward a critical relational theory of gender. *Psychoanalytic Dialogues*, 1(3), 249-272.
- Gökkaya, V. B. (2011). Türkiye’de kadına yönelik ekonomik şiddet. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2), 101-112.
- Güler, N., Tel, H., ve Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *CÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.

- Gülmez, Ç. (2014). *Kadına yönelik aile içi şiddet, ahlaki çözümler ve dindarlık*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Günay, G., ve Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153).
- Gündüz-Kalan, Ö. (2010). Reklamda çocuğun toplumsal cinsiyet teorisi bağlamında konumlandırılışı: 'Kinder' reklam filmleri üzerine bir inceleme. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 1(38), 75-89.
- Günindi-Ersöz, A. (2011). Türkiye'de boşanma olgusu ve kadına yönelik aile içi şiddet ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *Sosyoloji Konferansları*, 43, 249-264.
- Heise, L. (1994). Gender-based abuse: the global epidemic. *Cadernos de Saúde Pública*, 10, 135-145.
- Heise, L. (1998). Violence against women: an integrated, ecological framework. *Violence against women*, 4(3), 262-290.
- Heise, L., Ellsberg, M., ve Gottmoeller, M. (2002). A global overview of gender- based violence. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 78(1), 5-14.
- Hiçdurmaz, D., ve Öz, F. (2013). Stresle başatmenin bir boyutu olarak spiritüalite. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 16(1), 50-56.
- Hill, P. C., ve Pargament, K. I. (2003). Advances in the conceptualization and measurement of religion and spirituality: Implications for physical and mental health research. *American Psychologist*, 64-74.
- Hoffman, P. (1984). Psychological abuse of women by spouses and live-in lovers. *Women & Therapy*, 3(1), 37-49.
- Irmak, Ç., ve Altıntaş, M. (2017). Aile içi şiddet mağduru kadınlarda ruhsal dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(6), 561-570.
- Ishida, K., Stupp, P., Melian, M., Serbanescu, F., ve Goodwin, M. (2010). Exploring the associations between intimate partner violence and women's mental health:

- evidence from a population-based study in Paraguay. *Social Science & Medicine*, 71(9), 1653-1661.
- Jordan, C. E., Campbell, R., ve Follingstad, D. (2010). Violence and women's mental health: the impact of physical, sexual, and psychological aggression. *Annual review of clinical psychology*, 6, 607-628.
- Kahraman, A. B., Tunçdemir, N. O., Kekillioğlu, A., Özcan, A., ve Kahraman, L. (2015). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları. *Sobider Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 304-322.
- Kamya, H. A. (2000). Hardiness and spiritual well-being among social work students: Implications for social work education. *Journal of social work education*, 36(2), 231-240.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Kardaş, S. (2017). *Sanal kimlik ve spiritüel iyi oluşun üniversite öğrencilerinin narsistik eğilimlerini yordayıcılığı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kasapoğlu, F. (2013). *Üniversite öğrencilerinde iyilik hali ile özgeciler arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kılınçer, H. (2017). *Tıp, psikoloji ve ilahiyat öğrencilerinin Türkiye'deki manevi danışmanlık ve rehberlik uygulamalarına yönelik tutumları üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocacık, F., ve Çağlayandereli, M. (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 25-43.
- Kodan-Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencileri şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*, 1(2), 21-43.
- Koenig, H. G. (2004). Spirituality, wellness, and quality of life. *Sexuality, Reproduction and Menopause*, 2(2), 76-82.
- Korkmaz, S., Korucu, T., Yıldız, S., Kaya, S., İzci, F., ve Atmaca, M. (2016). Frequency of domestic violence in psychiatric patients and related factors.

- Düşünen Adam: *Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 29(4), 359-366.
- Köse, A., ve Beşer, A. (2007). Kadının değiştirilebilir yazgısı “şiddet”. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(4), 114-121.
- Kristiansen, C. M., ve Giuliatti, R. (1990). Perceptions of wife abuse: Effects of gender, attitudes toward women, and just-world beliefs among college students. *Psychology of Women Quarterly*, 14(2), 177-189.
- Krug, E.G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B. ve Lozano, R. (Ed.). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization, 2002.
- Kuzgun, Y., ve Sevim, S. A. (2004). Kadınların çalışmasına karşı tutum ve dini yönelim arasındaki ilişki. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 14-27.
- Lewicka-Zelent, A., ve Trojanowska, E. (2015). Woman as a couple violence victim. *Journal of Educational Review*, 8(3), 253-261.
- Procter-Smith, M. (1990). Feminism and spirituality. Maas, R. M. V. L., ve O'Donnell, G. (Ed.). *Spiritual traditions for the contemporary church* içinde.(s. 430-443). Nashville: Abingdon Press.
- Mammadov, B. (2015). *KKTC’de gebe kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumlarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Mattis, J. S. (2002). Religion and spirituality in the meaning-making and coping experiences of African American women: A qualitative analysis. *Psychology of Women Quarterly*, 26(4), 309-321.
- Marshall, L. L. (1996). Psychological abuse of women: Six distinct clusters. *Journal of Family Violence*, 11(4), 379-409.
- Martella, R. C., Nelson, J. R., Morgan, R. L., ve Marchand-Martella, N. E. (2013). *Understanding and interpreting educational research*. Guilford Press.
- McGarry, J., Simpson, C., ve Hinchliff-Smith, K. (2011). The impact of domestic abuse for older women: A review of the literature. *Health & social care in the community*, 19(1), 3-14.

- Mechanic, M. B., Weaver, T. L., ve Resick, P. A. (2008). Mental health consequences of intimate partner abuse: A multidimensional assessment of four different forms of abuse. *Violence against women, 14*(6), 634-654.
- Mechri, A., Jellali, A. A., ve Gataa, R. (2015). Psychological Impact of Violence Against Women in Marriage: a Tunisian Cross-sectional Study. *European Psychiatry, 30*, 1822.
- Memnun, S. (2006). *Algılanan esenlik ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması ve beden eğitimi öğretmenlerinin esenlik algıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Moberg, D. O., & Brusek, P. M. (1978). Spiritual well-being: A neglected subject in quality of life research. *Social Indicators Research, 5*(1-4), 303-323.
- Moghadam, Z., Ardabily, H., Salsali, M., Ramezanzadeh, F., ve Nedjat, S. (2010). Physical and psychological violence against infertile women. *Journal of Family and Reproductive Health, 4*(2), 65-67.
- Mokgatle, M. M., ve Dauda, M. A. (2014). Socio-demographic factors associated with abuse among women who consulted at a community health care centre in Ekurhuleni Metropolitan Municipality, Gauteng province, South Africa: gender-based violence. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance, 20*(1), 324-332.
- Montero, I., Escriba, V., Ruiz-Perez, I., Vives-Cases, C., Martín-Baena, D., ... ve Plazaola, J. (2011). Interpersonal violence and women's psychological well-being. *Journal of Women's Health, 20*(2), 295-301.
- Montgomery, B. E., Rompalo, A., Hughes, J., Wang, J., Haley, D., ... ve Hodder, S. (2015). Violence against women in selected areas of the United States. *American journal of public health, 105*(10), 2156-2166.
- Moya, M., Exposito, F., ve Ruiz, J. (2000). Close relationships, gender, and career salience. *Sex Roles, 42*(9-10), 825-846.
- Murphy, C. M., ve O'leary, K. D. (1989). Psychological aggression predicts physical aggression in early marriage. *Journal of consulting and clinical psychology, 57*(5), 579.

- Musgrave, C. F., Allen, C. E., ve Allen, G. J. (2002). Spirituality and health for women of color. *American Journal of Public Health*, 92(4), 557-560.
- Myers, J. E. (1990). Wellness throughout the lifespan. *Guidepost*, 11.
- Nayak, M. B., Byrne, C. A., Martin, M. K., ve Abraham, A. G. (2003). Attitudes toward violence against women: A cross-nation study. *Sex roles*, 49(7-8), 333-342.
- Newton, C. (1994). Gender theory and prison sociology: Using theories of masculinities to interpret the sociology of prisons for men. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 33(3), 193-202.
- Orloff, A. S. (1993). Gender and the social rights of citizenship: The comparative analysis of gender relations and welfare states. *American sociological review*, 58(3), 303-328.
- Onat-Bayram, G. (2009). Gebelikte şiddet ve benlik saygısı. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 5, 67-71.
- Opatz, J. P. (1986). Stevens Point: A longstanding program for students at a Midwestern university. *American Journal of Health Promotion*, 1(1), 60-67.
- Outlaw, M. (2009). No one type of intimate partner abuse: Exploring physical and non-physical abuse among intimate partners. *Journal of Family Violence*, 24(4), 263-272.
- Öngen, B., ve Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, (48), 1-18.
- Öyekçin, D. G., Yetim, D., ve Şahin, E. M. (2012). Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 73-81.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (33).
- Özçırpıcı, B., Akın, M., İçbay, E., Aydın, N., & Özgür, S. (2011). Bir Tıp Fakültesi ve Hastanesinde Çalışan Kadınların Eş/Partner Şiddetine Maruziyet Durumları ve Etkileyen Faktörler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 25(25), 97-112.
- Özdemir, A., Gültekin, A., ve Budak, F. (2017). Social gender and domestic violence: The case of turkey. *Ann Psychiatry Ment Health* 5(6), 1-3.

- Özden, S. (2010). *Boşanma sebepleri bakımından aile içi şiddet*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdoğan, Ö. (1995). *Dindarlıkla ilgili bazı faktörlerin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özdoğan, Ö. (2005). Ruhsal yaklaşım ve insan Türkiye’de bir uygulama örneği. *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, 6(15), 137-152.
- Özen, D. (1992). Annenin çalışma durumu ve ebeveynin benimsediği cinsiyet rolü değişkenlerinin çocuğun cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargılarının gelişimi üzerindeki rolleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özen, Y., ve Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu/population-sampling issue on social and educational research studies. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 394-422.
- Özsevinç, I. (2012). *Kentli hayat tarzı ve dindarlık (modern ve islami değerler açısından bir karşılaştırma)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Öztürk, A. B. (2014). Eşine şiddet uygulayan erkeklerin evlilik yaşantıları ve şiddet. *Journal of Society & Social Work*, 25(2), 61-74.
- Öztürk, E. (2014). Türkiye’de aile, şiddet ve kadın sığınmaevleri. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(7).
- Pargament, K. I., Ensing, D. S., Falgout, K., Olsen, H., Reilly, B., ... ve Warren, R. (1990). God help me:(I): Religious coping efforts as predictors of the outcomes to significant negative life events. *American journal of community psychology*, 18(6), 793-824.
- Pargament, K. I., Smith, B. W., Koenig, H. G., ve Perez, L. (1998). Patterns of positive and negative religious coping with major life stressors. *Journal for the scientific study of religion*, 710-724.
- Parsons, W. B. (2013). *Din psikolojisi*. (M. Ulu, Çev.). Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 13(1), 235-255.

- Pico-Alfonso, M. A., Garcia-Linares, M. I., Celda-Navarro, N., Blasco-Ros, C., Echeburúa, E., ve Martinez, M. (2006). The impact of physical, psychological, and sexual intimate male partner violence on women's mental health: depressive symptoms, posttraumatic stress disorder, state anxiety, and suicide. *Journal of women's health, 15*(5), 599-611.
- Plichta, S. B., ve Weisman, C. S. (1995). Spouse or partner abuse, use of health services, and unmet need for medical care in US women. *Journal of Women's Health, 4*(1), 45-53.
- Powell, G. N., & Greenhaus, J. H. (2010). Sex, gender, and decisions at the family→ work interface. *Journal of Management, 36*(4), 1011-1039.
- Price, P. C., Jhangiani, R. S., ve Chiang, I. A. (2015). *Research methods in psychology*. 2nd Canadian Edition.
- Rada, C. (2014). Violence against women by male partners and against children within the family: prevalence, associated factors, and intergenerational transmission in Romania, a cross-sectional study. *BMC Public health, 14*(129).
- Rose, K., ve Saunders, D. G. (1986). Nurses' and physicians' attitudes about women abuse: the effects of gender and professional role. *Health care for women international, 7*(6), 427-438.
- Sackett, L. A., ve Saunders, D. G. (1999). The impact of different forms of psychological abuse on battered women. *Violence and Victims, 14*, 105–117.
- Salim, E. (2017). *Boşanma sürecindeki bireylerde başa çıkma stratejileri ve dini başa çıkma: Isparta örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Samuel-Hodge, C. D., Headen, S. W., Skelly, A. H., Ingram, A. F., Keyserling, T. C., J., ... ve Elasy, T. A. (2000). Influences on day-to-day self-management of type 2 diabetes among African-American women: spirituality, the multi-caregiver role, and other social context factors. *Diabetes care, 23*(7), 928-933.
- Sancaklı, D. (2014). *Boşanmış annelerin ve çocuklarının boşanma sürecine ilişkin yaşantıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Seaward, B. L. (1991). Spiritual wellbeing: A health education model. *Journal of health education, 22*(3), 166-169.
- Seçgin, F. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde toplumsal cinsiyet etkinliklerinin öğrencilerin algı ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Senter, K. E., ve Caldwell, K. (2002). Spirituality and the maintenance of change: A phenomenological study of women who leave abusive relationships. *Contemporary family therapy, 24*(4), 543-564.
- Soet, J., ve Martin, H. (2007). Women and spirituality: An experiential group for female graduate students. *Journal of College Counseling, 10*(1), 90-96.
- Söylemez, A. (2016). *Manevi zekanın yaşamın anlamı ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Stark, E., ve Flitcraft, A. (1983). Woman-battering, child abuse and social heredity: what is the relationship?. *The Sociological Review, 31*(1), 147-171.
- Straight, E. S., Harper, F. W., ve Arias, I. (2003). The impact of partner psychological abuse on health behaviors and health status in college women. *Journal of Interpersonal Violence, 18*(9), 1035-1054.
- Sucu, İ. (2007). *Boşanmış kadınların boşanma nedenleri ve boşanma sonrası toplumsal kabulleri (Sakarya ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Sugarman, D. B., ve Frankel, S. L. (1996). Patriarchal ideology and wife-assault: A meta-analytic review. *Journal of family violence, 11*(1), 13-40.
- Şimşek, H. (2011). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25*(2), 119-126.
- Şimşek, Z., Kara, B., Ersin, F., Ökten, Ş., ve Yıldırımkaya, G. (2016). Prevalence of violence: male and female seasonal agricultural workers' approach to violence in Turkey. *Social work in public health, 31*(7), 626-637.

- Şimşir, Z., Boynueğri, S. T., ve Dilmaç, B. (2017). Religion and spirituality in the life of individuals with paraplegia: Spiritual journey from trauma to spiritual development. *Spiritual Psychology and Counseling*, 2(1), 89-110.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (2015). *Türkiye’de Kadına Yönelik aile içi şiddet araştırması*. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2011). *Tek ebeveynli aileler*. Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (2008). *Toplumsal Cinsiyet eşitliği*. Dumat Ofset.
- T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (2009). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet*. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- T.C. Başbakanlık Kurumu (1995). *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları*. Ankara: Bizim büro basımevi.
- Temiz M., Beştepe, E., Yıldız, Ö., Küçükgöncü, S., Yazıcı, A., ... Erkoç, Ş. (2014). Yataklı Psikiyatri Servisinde Tedavisi Süren Kadın Hastalarda Aile İçi Şiddetin Hastalık Tanıları ve Hastalık Süreciyle İlişkisi. *Archives of Neuropsychiatry/Noropsikiatri Arşivi*, 51(1), 1-10.
- Terzioğlu, F., ve Taşkın, L. (2008). Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(2), 62-67.
- Tisdell, E., ve Tolliver, D. E. (2001). The role of spirituality in culturally relevant and transformative adult education. *Adult Learning*, 12(3), 13-14.
- Tiwari, A., Chan, K. L., Fong, D., Leung, W. C., Brownridge, D. A., ... ve Cheung, K. B. (2007). The impact of psychological abuse by an intimate partner on the mental health of pregnant women. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 115(3), 377-384.
- Tüfekçi, Ç. (2004). *Transpersonel psikolojiye göre bilinçlilik aşamaları ve dini tecrübe*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Türkiye İstatistik Kurumu (2017). Aile Yapısı Araştırması, 2016. *Haber Bülteni*, 2186.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., ve Bilir, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *International Journal of Human Sciences*, 11, 362-387.
- Unruh, A. M. (1997). Reflections on...: Spirituality and occupation: Garden musings and the Himalayan Blue Poppy. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 64(3), 156-160.
- Uysal, V., ve Ayten, A. (2009) Ruhsallık umutsuzluğu azaltır mı? Ruhsallık-umutsuzluk ilişkisi üzerine ampirik bir araştırma.16. *Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi* içinde (s. 318-330). Karabük: Safranbolu Üniversitesi.
- Uzunoğlu (2016). *Türkiye’de boşanma nedenleri: Bolu ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- van der Veur, D., Ohana, Y., Titley, G., Buldioski, G., ve Schneider, A. (2007). *Gender Matters: A manual on addressing gender-based violence affecting young people*. Council of Europe.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, 35, 29-56.
- Vargel-Pehlivan, P. (2017). Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: bir literatür taraması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 497-521.
- Vefikuluçay, A. G. D., Zeyneloğlu, A. G. S., Eroğlu, K., ve Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 26-38.
- Vefikuluçay-Yılmaz, D., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.
- West, C., ve Zimmerman, Don H. (1987). Doing gender. *In: Gender & Society*, 1(1), 124-151.

- World Health Organization. (1998). *The World health report: 1998: Life in the 21st century: a vision for all*. Geneva.
- World Health Organization. (2005). WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: summary report of initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. Erişim tarihi: 14 Ocak 2018, http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43310/9241593512_eng.pdf?sequence=1.
- World Health Organization (2009). Promoting gender equality to prevent violence against women. Erişim tarihi: 10 Mayıs 2018, http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44098/9789241597883_eng.pdf?sequence=1.
- World Health Organization (2012). Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence. Erişim tarihi: 14 Ocak 2018, <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/en/index.html>.
- World Health Organization (2014). *Violence against women: intimate partner and sexual violence against women*. Erişim tarihi: 10 Mayıs 2018, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/>.
- Yaman-Efe, Ş. ., ve Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 23-29.
- Yıldırım, N. (2004). Türkiye’de boşanma ve sebepleri. *Bilig (Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi)*, 28, 59-81.
- Yıldız, E., ve Sağlam, M.(2017). Türkiye’de yapılan lisansüstü çalışmalarda şiddet konusunun ele alınışı. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19), 72-84.
- Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.

- Yörük, S. (2010). *Kadına yönelik şiddet: Antalya örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Yurdakul, G., ve Korteweg, A. C. (2013). Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany, and Britain. In *Women's Studies International Forum* (41), 204-214.
- Zara-Page, A., ve İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zinnbauer, B.J., Pargament, K. I., Cole, B., Rye, M. S., Butter, E. M. ... ve Kadar, J. L. (1997). Religion and spirituality: Unfuzzifying the fuzzy. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 36(4), 549-564.
- Zöhre-Türkmenoğlu, M. D., ve Vefikuluçay-Yılmaz, D. (2018). Hemşirelik öğrenimi gören birinci ve son sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science*, 5(20), 123-136.

EKLER

Ek 1:

Değerli katılımcı,
Aşağıdaki anketin amacı hazırlamakta olduğum akademik amaçlı çalışma için bilimsel bilgi toplamaktır. Ankette dört bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerde kişisel bilgileriniz, toplumsal cinsiyete bakış açınız, kendinizle ilgili duygu ve düşünceleriniz ve ilişkinizde yaşadığınız durumlara ilişkin sorular bulunmaktadır. Anketin doldurulmasında süre sınırlaması yoktur. Soruların doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sizi en iyi tanımlayan yanıtı içtenlikle vermeniz bizim için en uygun olan cevaptır. Anketten elde edilecek bilgiler, sadece bilimsel amaçla değerlendirilecek, başka bir amaçla kullanılmayacaktır. **Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız. Sonuçlar toplu olarak değerlendirileceğinden isim yazmanıza gerek yoktur.**
Gösterdiğiniz ilgi ve katılımınız için teşekkür ederim.

Berra Keçeci
Marmara Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bölüm I

1. Mevcut evlilik durumunuz: halen birlikteyiz () Boşanma davası aşamasındayız ()
2. Yaşınız: 3. Eşinizin yaşı:
4. Evlilik yaptığımız yaş: 5. Eşinizin evlilik yaptığı yaş:
6. Kaç yıldır evlisiniz:
7. Eğitim durumunuz: Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul ()
Lise () Üniversite ve üstü ()
8. Eşinizin eğitim durumu: Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul ()
Lise () Üniversite ve üstü ()
9. Mesleğiniz:
10. Halen çalışıyor musunuz: Evet () Hayır ()
11. Eşinizin mesleği:
12. Eşiniz halen çalışıyor mu: Evet () Hayır ()
13. Oturduğunuz ev: Kendime ait () Eşime ait () Kira () Aile bireylerine ait ()
14. Gelir düzeyiniz: Düşük () Orta Altı () Orta () Orta üstü () Yüksek ()
15. Eşinizin gelir düzeyi: Düşük () Orta Altı () Orta () Orta üstü () Yüksek ()
16. Eşinizle tanışma şekliniz: Aile aracılığıyla () Arkadaşlar aracılığıyla () Flört ()
17. Aile tipiniz:
Çekirdek aile (anne baba ve çocuk) () Geniş aile (anne baba çocuk ve diğer aile fertleri) ()
18. Kaç çocuğunuz var:
19. Yaşamımızın çoğunluğunu nerede geçirdiniz:
Köy () Kasaba () Şehir () Büyükşehir ()

Ek 2:

T.C.
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU
Genel Sekreterliği

Sayı : 93586998/29764/39058
Konu :

17/11/2017

BAKIRKÖY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 01/11/2017 tarihli ve 2017/2587 sayılı yazınız.

Bakırköy 10. Aile Mahkemesinde Pedagog olarak görevli Berra KEÇECİ'nin; Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında hazırlamakta olduğu "Evli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algıları ve Spiritüel İyi Oluşlarının Eşlerinden Gördükleri Psikolojik Şiddet Profilleri Açısından İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezi kapsamında İstanbul ilinde bulunan aile mahkemelerinde boşanma davası halen devam eden kadınlar ile anket yapılabilmesi nususunda izin verilmesini talep eden ilgi yazı ekinde gelen 01/11/2017 tarihli dilekçesi Hâkimler ve Savcılar Kurulu Birinci Dairesince görüşülerek,

İlgili anketin, aile mahkemelerinde boşanma davası halen devam eden kadınlara yönelik olması ve bu hususun Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından verilecek izne tabi olmaması göz önünde bulundurularak talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına 16/11/2017 tarih ve 1561 sayılı karar verilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve ilgilie tebliğini rica ederim.

cinza
Ayhan KOLUKIRIK
Tetik Hâkimi

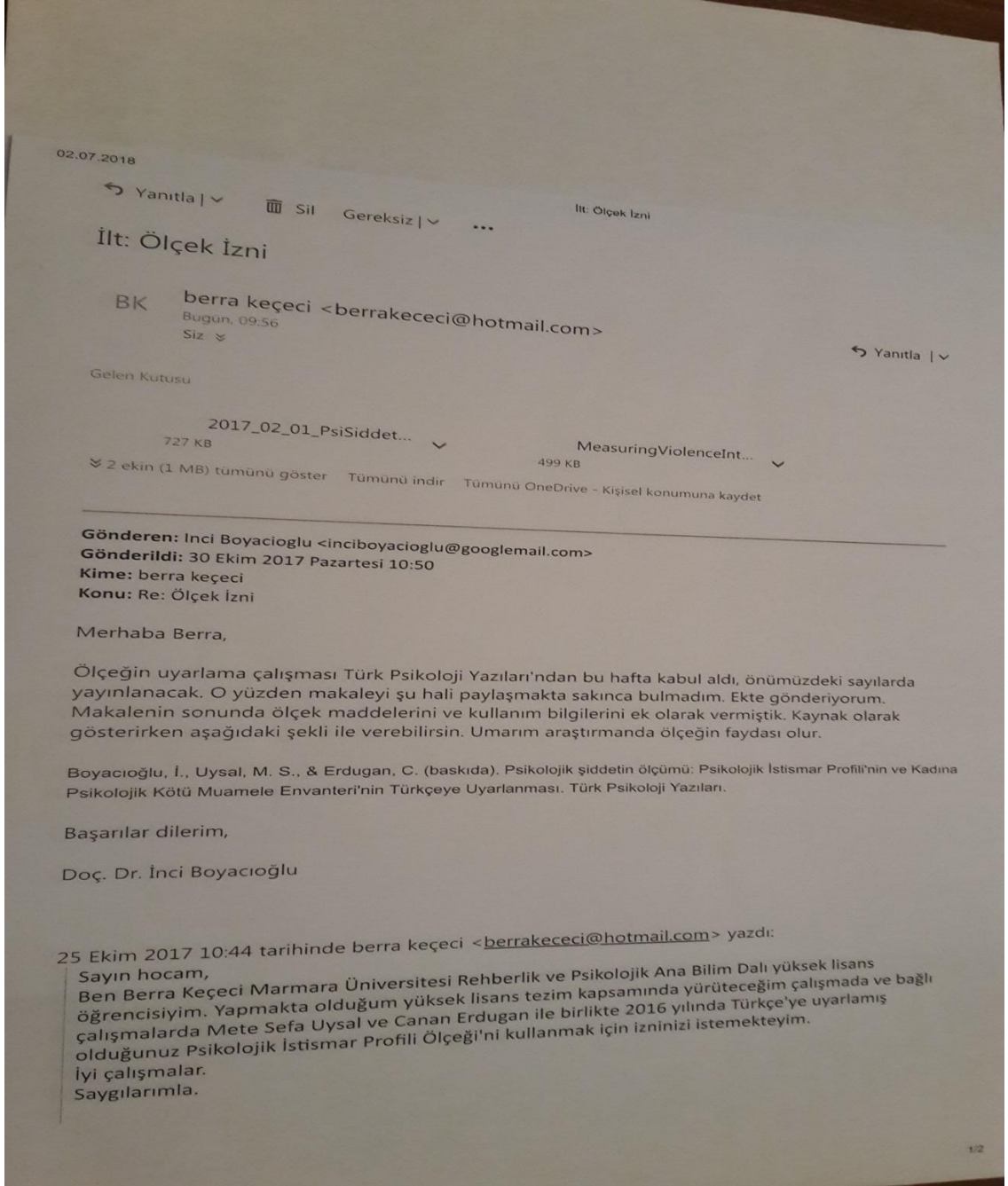
Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır. Ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir.

Emniyet Mahallesi Mevlana Bulvarı No:36 Yenimahalle/ANKARA Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat: Şube Müdürü Arif ARSLAN
Telefon : (0 312) 204 13 98 - 74 e-posta : hsyk.islemleri@hsyk.gov.tr

UYAP Bilgi Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr/adresinden> 7k1V+a5 - XU4rWVP - z50gaCn - 89iFmQ= ile erişebilirsiniz.

Ek 3:

Ek 4:

